

**Ministru kabineta rīkojums Nr. 511**

Rīgā 2023. gada 9. augustā (prot. Nr. 38 89. §)

**Par plānu "Pasākumu programma laba jūras vides stāvokļa panākšanai 2023.–2027. gadā"**

1. Apstiprināt plānu "Pasākumu programma laba jūras vides stāvokļa panākšanai 2023.–2027. gadā" (turpmāk – plāns).
2. Noteikt Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju un tās padotības iestādes atbilstoši to kompetencei par atbildīgajām institūcijām plāna īstenošanā, bet Zemkopības ministriju un Satiksmes ministriju atbilstoši to kompetencei par līdzatbildīgajām institūcijām.
3. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai informāciju par plāna izpildi iekļaut informatīvajā ziņojumā par Vides politikas pamatnostādņu 2021.–2027. gadam īstenošanu (Ministru kabineta 2022. gada 31. augusta rīkojuma Nr. 583 "Par Vides politikas pamatnostādņēm 2021.–2027. gadam" 3.2. apakšpunkts).
4. Noteikt, ka plānā paredzētie pasākumi 2023. gadā ir īstenojami no esošajiem budžeta līdzekļiem. Ja nepieciešams, jautājumu par papildu finansējumu 2024. gadam un turpmākajiem gadiem izskatīt Ministru kabinetā likumprojekta "Par valsts budžetu 2024. gadam un budžeta ietvaru 2024., 2025. un 2026. gadam" sagatavošanas un izskatīšanas procesā kopā ar visu ministriju un citu centrālo valsts iestāžu iesniegtajiem prioritāro pasākumu pieteikumiem atbilstoši valsts budžeta finansiālajām iespējām.

Ministru prezidents, ārlietu ministra pienākumu izpildītājs *A. K. Kariņš*Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs *M. Sprindžuks*

## Plāns "Pasākumu programma laba jūras vides stāvokļa panākšanai 2023.–2027. gadā"

Rīga, 2023

### Saturs

#### 1. Kopsavilkums

#### 2. Esošās situācijas raksturojums jūras vides politikas jomā

2.1. Sasaiste ar citiem attīstības plānošanas dokumentiem

2.2. Jūras vides stāvoklis un to ietekmējošās slodzes

2.3. Jūras vides mērķi

#### 3. Pasākumu programma

3.1. Pasākumu programmas izstrādes metodika un process

3.2. Esošo un plānoto tautsaimniecības nozaru pasākumu ar ietekmi uz jūras vidi vispārējs izvērtējums

3.3. Novērtējums riskam nesasniegt jūras vides mērķus un labu jūras vides stāvokli

3.4. Pasākumi jūras vides mērķu sasniegšanai un LJVS panākšanai

3.5. Izņēmuma piemērošana papildu pasākumu ieviešanai un vides mērķu sasniegšanai attiecībā uz D5 "Eitrofikācija"

3.6. Pasākumu programmā ietvertie telpiskās aizsardzības pasākumi

3.6.1. Esošie telpiskās aizsardzības pasākumi. Latvijas aizsargājamās jūras teritorijas

3.6.2. Jūras telpiskais plānojums

#### 4. Teritoriālā perspektīva

#### 5. Pasākumu programmas starptautiskā un reģionālā saskaņošana

#### 6. Sabiedrības līdzdalības nodrošināšana

#### 7. Ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetu

## 8. Pārskata sniegšanas un novērtēšanas kārtība

## 9. Stratēģiskais ietekmes uz vidi un pārrobežu ietekmes novērtējums

### Pielikumi

- 1. pielikums.** Kopsavilkums par 2023.–2027. gadā nepieciešamajiem pasākumiem jūras vides mērķu sasniegšanai un LJVS panākšanai un saglabāšanai.
- 2. pielikums.** Tautsaimniecības nozaru esošo un plānoto pasākumu ar ietekmi uz jūras vidi vispārējs izvērtējums.
- 3. pielikums.** Novērtējums riskam nesasniedzot jūras vides mērķus un labu jūras vides stāvokli.
- 4. pielikums.** Izņēmumu piemērošana: izņēmumu piemērošanas izvērtējums nesamērīgu izmaksu dēļ un izņēmuma piemērošana papildus pasākumu ieviešanai un vides mērķu sasniegšanai attiecībā uz D5 "Eitrofikācija".
- 5. pielikums.** Nepieciešamo papildu pasākumu sociālekonomiskais novērtējums.
- 6. pielikums.** Nepieciešamo papildu pasākumu pamatojums.
- 7. pielikums.** Indikatīvais ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetiem.

### Izmantotie saīsinājumi

BIOR	Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts "BIOR"
BJRP	Baltijas jūras rīcības plāns
DAP	Dabas aizsardzības pārvalde
Direktīva	Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 17.jūnija Direktīva 2008/56/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai jūras vides politikas jomā (Jūras stratēģijas pamatdirektīva)
EEZ	ekskluzīvā ekonomiskā zona
EJZF	Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds
EK	Eiropas Komisija
EM	Ekonomikas ministrija
ES	Eiropas Savienība
ES fondi	Eiropas Reģionālās attīstības fonds, Eiropas Sociālais fonds, Kohēzijas fonds, Eiropas lauksaimniecības fonds lauku attīstībai, Eiropas Jūrlietu, zivsaimniecības un akvakultūras fonds
HELCOM	Baltijas jūras vides aizsardzības komisija (Helsinku komisija)
ISS	invazīvās svešās sugas
IVN	ietekmes uz vidi novērtējums
ĪADT	īpaši aizsargājama dabas teritorija
JTP	"Jūras telpiskais plānojums 2030"
JVM	jūras vides mērķis
LHEI	Daugavpils Universitātes aģentūra "Latvijas Hidroekoloģijas institūts"
LOB	Latvijas ornitoloģijas biedrība
LVĢMC	Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs"
LJVS	labs jūras vides stāvoklis
MK	Ministru kabinets

NAP2027	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam
NVO	nevalstiskas organizācijas
RAS	ražotāju atbildības sistēmas
SAP	sugas apsaimniekošanas (aizsardzības) plāns
SIVN	stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums
SM	Satiksmes ministrija
TAP	Vienotais tiesību aktu projektu izstrādes un saskaņošanas portāls
UBAP	upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāni
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VVD	Valsts vides dienests
ZM	Zemkopības ministrija

### Izmantoto terminu skaidrojums

**Pasākums** – jebkura rīcība nacionālā, reģionālā, Eiropas Savienības (turpmāk – ES) vai starptautiskā līmenī, kuras rezultātā tiek panākts vai saglabāts labs jūras vides stāvoklis un tiek sasniegti noteiktie jūras vides mērķi.

Lai visā ES nodrošinātu vienotu pieeju Direktīvas prasību interpretācijai, pasākumus iedala: "esošos (pamata)" un "papildu" pasākumos.

#### Esošie (pamata) pasākumi:

- LJVS sasniegšanai un saglabāšanai nozīmīgi pasākumi, kuri ir pieņemti saistībā ar citām politikām un ir jau ieviesti (**1a**);
- LJVS sasniegšanai un saglabāšanai nozīmīgi pasākumi, kuri ir pieņemti saistībā ar citām politikām, bet vēl nav ieviesti vai arī ieviesti nepilnīgi (**1b**).

#### Papildu pasākumi:

- papildu pasākumi LJVS sasniegšanai un saglabāšanai, kuri balstās uz esošu ES tiesību aktu un starptautisku līgumu ieviešanas procesiem, bet pārsniedz to noteiktās prasības (**2a**);
- papildu pasākumi LJVS sasniegšanai un saglabāšanai, kuri nav saistīti ar esošiem ES tiesību aktiem un starptautiskiem līgumiem (**2b**).

**Detalizēts skaidrojums, piemēri.** Izpētes pasākumi atbilstoši ES vadlīnijām netiek klasificēti kā "pasākumi". Šādus papildu pasākumus pasākumu programmā norāda kā "papildinošos pasākumus". Rīcības Direktīvas citu pantu prasību ieviešanai (tajā skaitā, vides stāvokļa monitoringam) arī nevar tikt uzskatītas kā "pasākumi". Tomēr pasākumu programmā ieteicams norādīt arī šādus pasākumus, ja tiem nav stingri noteikta normatīvā regulējuma un finansējuma, kas var radīt nenoteiktību pasākumu ieviešanai.

Ja LJVS panākšanai nepieciešamais pasākums ir saistīts ar nacionālas nozīmes stratēģiskās plānošanas dokumentu (piemēram, Vides politikas pamatnostādņem 2021.-2027.gadam (VPP2027)<sup>1</sup>, Prioritāro rīcību programmu Natura 2000 tīklam Latvijā (2021–2027)), tas ir klasificēts kā pamata pasākums (1b), ja tas tiešā veidā ir saistīts ar ES regulējuma (ES regulu un direktīvu) prasību ieviešanu, vai ja tā ieviešana jau ir uzsākta un/vai tam ir skaidri noteikts finansējums. Citādi šāds pasākums ir klasificēts kā papildu pasākums.

Ja nepieciešamais pasākums ir saistīts ar HELCOM "Baltijas jūras rīcības plānā" (BJRP) minētu rīcību (pasākumu), tas ir klasificēts kā pamata pasākums (1b), ja šāds vai līdzīgs pasākums jau ir pieņemts saistībā ar citām nacionālā līmeņa politikām. Citādi šāds pasākums ir klasificēts kā papildu pasākums (2a).

Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 17.jūnija Direktīva 2008/56/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai jūras vides politikas jomā jeb Jūras stratēģijas pamatdirektīva (turpmāk – Direktīva) nosaka Eiropas Savienības dalībvalstu atbildību par laba jūras vides stāvokļa panākšanu to jurisdikcijā esošajos jūras ūdeņos. Direktīvas prasības ir pārņemtas ar Jūras vides aizsardzības un pārvaldības likumu (turpmāk – Likums) un Ministru kabineta 2010.gada 23.novembra noteikumiem Nr.1071 "Prasības jūras vides stāvokļa novērtējumam, laba jūras vides stāvokļa noteikšanai un jūras vides mērķu izstrādei".

Atbilstoši Direktīvas un Likuma prasībām, Latvijai ir jāizstrādā un jāīsteno jūras stratēģija, kas ir vispusīgs, secīgi izstrādātu sistemātisku pasākumu kopums, lai panāktu un saglabātu labu jūras vides stāvokli, novērstu jūras vides stāvokļa pasliktināšanos Latvijas jurisdikcijā esošajos jūras ūdeņos. Jūras stratēģija ietver:

1) jūras vides stāvokļa sākotnējo novērtējumu (turpmāk – jūras novērtējums), laba jūras ūdeņu vides stāvokļa definēšanu, vides kvalitātes mērķu un rādītāju noteikšanu (2012.g.; 2018.g.);

2) jūras vides monitoringa programmas izstrādi (2014.g.; 2020.g.);

3) pasākumu programmas izstrādi (2015.g., 2021.g.) un īstenošanu.

Jūras stratēģiju izstrādā un īsteno sešu gadu ciklos, sākot ar 2012.gadu.

### 1. Kopsavilkums

Saskaņā ar Likuma 15. panta trešo daļu Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk – Ministrija) ir izstrādājusi aktualizēto plānu "Pasākumu programma laba jūras vides stāvokļa panākšanai 2023.–2027.gadā"<sup>2</sup> (turpmāk – Programma). Saskaņā ar Likuma 15.panta trešajā daļā noteikto Ministrija ne retāk kā reizi sešos gados pārskata Programmu un, ja nepieciešams, to atjauno. Saskaņā ar Likuma 12.pantu pirmo Programmu (2016.–2020.gadam, spēkā līdz 2021.gadam, ieskaitot) Ministrija izstrādāja un Ministru kabinets apstiprināja 2016.gadā<sup>3</sup>.

**Programmas mērķis** ir noteikt nepieciešamos pasākumus **stratēģiskā mērķa** – laba jūras vides stāvokļa panākšanai un saglabāšanai Latvijas jurisdikcijā esošajos jūras ūdeņos atbilstoši Direktīvas un Likuma prasībām<sup>4</sup>. Tās **sagaidāmais rezultāts** – īstenojot Programmā paredzētos pasākumus, tiek sasniegti uz jūras novērtējuma pamata noteiktie jūras vides mērķi (JVM) un tiek saglabāts vai panākts labs jūras vides stāvoklis (turpmāk – LJVS) Latvijas jurisdikcijā esošajos jūras ūdeņos, kā tas noteikts Direktīvā un Vides politikas pamatnostādņēs 2021.–2027.gadam (turpmāk – VPP2027).

Programmas izstrāde balstīta uz 2018.gadā Latvijas Hidroekoloģijas institūta (turpmāk – LHEI) izstrādāto jūras novērtējumu, LJVS definējumu un noteiktajiem JVM<sup>5</sup>. Līdztekus vides stāvokļa vērtējumam, jūras novērtējums ietver gan slodžu uz jūras vidi analīzi, gan jūras izmantošanas ekonomisko un sociālo analīzi<sup>6</sup>, tai skaitā, novērtējumu nākotnes attīstības tendencēm jūras izmantošanā (sauktu par "bāzes scenāriju").

Lai Programmu izstrādātu atbilstoši Direktīvā un Likumā noteiktajām prasībām, papildus 2018.gada jūras novērtējumam 2017.-2022.gadā veikti padziļināti pētījumi ES Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda finansētā projekta "Zināšanu uzlabošana jūras vides stāvokļa jomā" (projekta Nr. 17-00-F06803-000001)<sup>7</sup> (turpmāk – EJZF projekts) ietvaros.

Izvērtējot risku nesasnēgt LJVS, konstatēts, ka esošais stāvoklis lielā mērā nesaskan ar LJVS, tāpēc tikai pamata pasākumu īstenošana nenodrošinās būtiskus uzlabojumus. Tāpēc tiem kvalitatīvajiem raksturlielumiem, kuriem identificēts lielākais risks nesasnēgt LJVS – D1 "Bioloģiskā daudzveidība", D2 "Svešās sugas", D5 "Eitrofikācija", D8 "Piesārņojošās vielas" un D10 "Jūru piesārņojošie atkritumi" – ir noteikti nepieciešamie papildu pasākumi. Visi identificētie papildu pasākumi ir tehniski īstenojami. Kopsavilkums par nepieciešamajiem pasākumiem jūras vides mērķu sasniegšanai un LJVS panākšanai un saglabāšanai sniegts 1.pielikumā.

### 1.tabula. Programmas kopsavilkums atbilstoši ES vadlīnijām<sup>8</sup>

Sniedzamā informācija atbilstoši ES vadlīnijām	Informācija Programmā
Kodolīgs kopsavilkums par izmaiņām, salīdzinot ar pasākumu programmu Direktīvas ieviešanas pirmajā ciklā (2015.-2021.)	Iepriekšējā ES plānošanas periodā (2014.-2020.) Latvijā īstētie pētījumi ļāva izstrādāt daudz detalizētākus un, ciktāl iespējams, kvantitatīvus novērtējumus riskam nesasnēgt LJVS. Tādējādi bija iespējams detalizētāk izstrādāt un pamatot nepieciešamos pasākumus vides mērķu un LJVS panākšanai. Rezultātā Programmā ir ietverts ievērojams skaits jaunu pamata un papildu pasākumu, kas būtu jāīsteno nākamajā plānošanas periodā (2022.-2027.gadā).
Atjaunotās Programmas atbilstība jūras vides mērķiem	Mērķi atspoguļoti 2018.gada jūras stāvokļa novērtējumā un ņemti vērā pasākumu programmā.

Aktualizēts esošo politikas pasākumu pārskats	Atjaunotajā Programmā ir nākuši klāt jauni pamata pasākumi, kuru īstenošana ir plānota līdz 2027.gadam un kuri ir nozīmīgi LJVS sasniegšanai (1b pasākumi). Tie izriet no jaunām prasībām ES un starptautiskos nolīgumos un politikas plānošanas dokumentos un nacionāliem politikas plānošanas dokumentiem atbilstošam laikam periodam. Apkopojums par šādiem politikas ietvariem un pasākumiem sniegts Programmas 2.pielikumā "Esošo un plānoto tautsaimniecības nozaru politikas pasākumu ar pozitīvu ietekmi uz jūras vidi vispārējais novērtējums."
Īss analīzes kopsavilkums par Programmas pasākumu (atjaunināts esošo pasākumu un pirmā cikla jauno pasākumu saraksts) ieguldījumu vides mērķu un LJVS sasniegšanā, kā arī nepilnību analīze.	Kvalitatīvajiem raksturlielumiem, kuriem esošais stāvoklis novērtēts kā neatbilstošs LJVS, tika izstrādāts novērtējums riskam 2027.gadā nesasnēgt jūras vides mērķus un LJVS. Riska novērtējums ir balstīts uz "bāzes scenāriju", kas ietver novērtējumu sagaidāmajām izmaiņām slodzēs, ņemot vērā sagaidāmo jūras izmantošanas aktivitāšu attīstību un esošo politiku pasākumu efektu, kas ietekmē slodzi. Tādējādi ir novērtēts esošo politiku noteikto pasākumu ieguldījums jūras vides mērķu un LJVS panākšanā. Riska novērtējums sniedz arī informāciju par sagaidāmo slodzi samazinājumu un esošās situācijas salīdzinājumu ar izvirzītajiem vides mērķiem, kā arī par politikas trūkumiem, kuru novēršanai nepieciešami papildu pasākumi. Apkopojums par riska novērtējuma rezultātiem ir sniegts Programmas 3. pielikumā "Novērtējums riskam nesasnēgt jūras vides mērķus un labu jūras vides stāvokli". Pilni novērtējuma rezultāti ir sniegti EJZF projekta <sup>9</sup> kvalitatīvo raksturlielumu tematiskajās atskaitēs un priekšlikumos atjaunotajai Programmai.
Pārskats par jaunajiem papildu pasākumiem, kas pieņemti otrajā ciklā saskaņā ar Direktīvu, ar pilnu aprakstu, ja tie nav aprakstīti citur, vai ar atsauci uz dokumentu, kurā ir pilns apraksts.	Balstoties uz riska novērtējuma rezultātiem un identificētajiem politikas trūkumiem, tika izstrādāti nepieciešamie papildu pasākumi. Atjaunotajā Programmā ir ietverti jauni papildu pasākumi kvalitatīvajiem raksturlielumiem D1, D2, D5, D8 un D10. Šiem pasākumiem būs pozitīva ietekme arī saistībā ar citiem kvalitatīvajiem raksturlielumiem (īpaši D3, D4, D6, D9). Pasākumu kopsavilkums ir sniegts Programmas 1.pielikumā un pasākumu pamatojums – 6.pielikumā. Papildu informācija par katru pasākumu ir sniegta EJZF projekta kvalitatīvo raksturlielumu tematiskajās atskaitēs.
Pirmajā ciklā pieņemto jauno pasākumu atjaunināto aprakstu kopsavilkums, kas kopš tā laika ir atjaunināts/papildināts, norādot atsauci uz dokumentu, kurā ir pilns atjauninātais apraksts.	Atjaunotā Programma ietver trīs papildu pasākumus, kas ir aktualizēti / precizēti no iepriekšējās Programmas. Tie ir izpētes pasākumi, kurus nepieciešams turpināt arī nākamajā plānošanas periodā saistībā ar: 1) svešo sugu izplatības tendencēm un ietekmēm, 2) nacionālo aprēķinu biogēnu slodzi samazināšanai uz piekrastes ūdeņiem un 3) cietajiem atkritumiem un mikro-piegūzumu jūras ūdens vidē. Informācija par šiem pasākumiem ir sniegta Programmas 6.pielikumā "Pasākumu pamatojums" un EJZF projekta kvalitatīvo raksturlielumu tematiskajās atskaitēs.
Identificēto telpiskās aizsardzības pasākumu kopsavilkums un šo pasākumu nolūks.	Programma ietver jaunus telpiskās aizsardzības pasākumus, kas ir paredzēti jūras bentisko biotopu un putnu aizsardzībai. Pasākumi ir saistīti ar jaunu AJT noteikšanu EEZ ūdeņos (1b pasākums), stingras aizsardzības teritoriju noteikšanu bentisko biotopu atjaunošanai AJT ietvaros (papildu pasākums) un sezonāliem rekreācijas aktivitāšu ierobežojumiem piekrastē ligzdošanai nozīmīgās vietās un ligzdošanas periodā (papildu pasākums). Programma ietver arī papildu pasākumus – sagatavot nepieciešamo informāciju un priekšlikumus izmaiņām piekrastes publiskās infrastruktūras tematiskajā plānojumā <sup>10</sup> un jūras telpiskajā plānojumā <sup>11</sup> saistībā ar jūras bentisko biotopu un putnu aizsardzības teritorijām, mērķiem un pasākumiem.
Pārskats par piemērojamajiem izņēmumiem saskaņā ar 14. pantu ar pamatotu pamatojumu un saistītajiem ad hoc pasākumiem, ja tas ir būtiski, lai turpinātu virzību uz vides mērķu sasniegšanu.	Atbilstoši Direktīvas 14.panta 4.punktam dalībvalstis var piemērot izņēmumus, neieviešot papildu pasākumus, ja pasākumu izmaksas būtu nesamērīgas, ņemot vērā jūras videi radītos apdraudējumus. Tika veikta informācijas apkopošana un izvērtējums šādu izņēmumu iespējamai piemērošanai un secināts, ka šobrīd nav pietiekama pamatojuma šādu izņēmumu piemērošanai. Informācija par piemērotajiem izņēmumiem ir sniegta Programmas 4. pielikumā. Izņēmums tiek piemērots attiecībā uz D5 "Eitrofikācija", pamatojoties uz Direktīvas 14.panta 1.punkta (e) apakšpunktu (Likuma 16.panta otro daļu).
Piemērotās metodikas apraksts: 1) trūkumu analīzei, 2) jaunu pasākumu atlasei otrajā ciklā, 3) jauno pasākumu ietekmes novērtējumam (tostarp izmaksu efektivitātes analīzei un izmaksu un ieguvumu analīzei, ja tie nav aprakstīti atsevišķi).	Kvalitatīvajiem raksturlielumiem, kuriem esošais stāvoklis novērtēts kā neatbilstošs LJVS, tika izstrādāts novērtējums riskam 2027.gadā nesasnēgt jūras vides mērķus un LJVS. Novērtējumam tika izmantota līdzīga pieeja kā Baltijas jūras reģiona novērtējumam atjaunotā HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna (HELCOM BJRP 2021) izstrādei (t. s. "pasākumu pietiekamības novērtējums"). Balstoties uz riska novērtējuma rezultātiem, identificētajiem politikas trūkumiem tika izstrādāti priekšlikumi nepieciešamiem papildu pasākumiem, t.sk., ņemot vērā HELCOM BJRP 2021. Atbilstoši Direktīvas prasībām papildu pasākumiem tika veikts sociālekonomiskais novērtējums. Tas atbilst rekomendācijām ES vadlīnijās <sup>12</sup> šāda novērtējuma veikšanai. Papildu pasākumiem tika novērtēta tehniskā iespējamība, izmaksas, izmaksu-efektivitāte un ieguvumi no panāktajiem jūras vides kvalitātes uzlabojumiem, sasniedzot LJVS. Kopsavilkums par riska novērtējuma rezultātiem ir sniegts Programmas 3.pielikumā "Novērtējums riskam nesasnēgt jūras vides mērķus un labu jūras vides stāvokli". Kopsavilkums par papildu pasākumu izstrādi un sociālekonomisko novērtējumu ir sniegts pasākumu Programmas 5.pielikumā "Papildu pasākumu sociālekonomiskais novērtējums". Pilni

	novērtējumu rezultāti ir sniegti EJZF projekta kvalitatīvo raksturlielumu tematiskajās atskaitēs.
Kopsavilkuma apraksts par to, kā atjauninājumā ņemta vērā turpmākā sociālekonomiskā attīstība un pasākumu programmas mijiedarbība ar klimata pārmaiņām (ja nepieciešams).	Vērtējot līdz 2027.gadam sagaidāmās izmaiņas slodzēs ("bāzes scenārijs" riska novērtējumam), tika ņemtas vērā sagaidāmās izmaiņas jūras izmantošanas aktivitātēs. Tika izmantoti rezultāti no attiecīgā novērtējuma HELCOM BJRP 2021, kā arī nacionālie novērtējumi un informācija <sup>13</sup> .
Reģionālā koordinācija un pārrobežu ietekme.	Izstrādājot Programmu, tika īstenotas aktivitātes, lai nodrošinātu nacionālo pieeju, novērtējumu un pasākumu reģionālo koordināciju. Jūras reģiona novērtējumu pieejas un rezultāti ir ņemti vērā, izstrādājot attiecīgās nacionālās pieejas un novērtējumus (attiecībā uz riska novērtējumu un papildu pasākumu novērtēšanu). Izstrādājot nepieciešamos papildu pasākumus, tika ņemtas vērā rīcības no HELCOM BJRP 2021. Piedaloties HELCOM GEAR <sup>14</sup> sanāksmēs, tika veikta informācijas apmaiņa ar citām Baltijas jūras valstīm, lai koordinētu atjaunoto pasākumu programmu izstrādi un izņēmumu piemērošanu. Šis koordinācijas process un rezultāti ir ietverti kopīgā dokumentā Baltijas jūras reģionam <sup>15</sup> . Regulāri piedaloties HELCOM ekspertu grupas EN ESA <sup>16</sup> sanāksmēs, ir nodrošināta pasākumu sociālekonomiskās novērtēšanas pieejas koordinācija.
Konsultēšanās ar sabiedrību.	Riska novērtējuma izstrādei tika veiktas individuālas konsultācijas ar nozaru institūcijām par esošo politiku plānotajiem pasākumiem. Izstrādātie novērtējumi un pasākumi tika apspriesti piecās tematiskās ekspertu un iesaistīto institūciju diskusijās, kas tika organizētas periodā no 2020. līdz 2022.gadam. Novērtējumos un pasākumu priekšlikumos tika veikti precizējumi, ņemot vērā šo diskusiju rezultātus. Informācija par diskusiju rezultātiem ir sniegta EJZF projekta kvalitatīvo raksturlielumu tematiskajās atskaitēs.

## 2. Esošās situācijas raksturojums jūras vides politikas jomā

VPP2027<sup>17</sup> definētie politikas mērķi izriet no NAP2027 stratēģiskajiem mērķiem un vides aizsardzības prioritātēm periodam līdz pat 2030.gadam. Starp tiem ir "Saglabāt un atjaunot ekosistēmas un bioloģisko daudzveidību" un "Samazināt piesārņojumu".

VPP2027 Baltijas jūras vides stāvokļa jomā tiek izvirzīti sekojoši apakšmērķi: "Virszemes ūdeņu un jūras vides stāvokļa uzlabošana" (7.3.) un "Piesārņojuma samazināšana virszemes ūdeņos un jūras vidē (7.4.). VPP2027 31.rīcības virziena "Jūras ekosistēmas atveseļošana, ilgtspējīgi izmantojot jūras resursus un īstenojot jūras stratēģiju" 31.1. uzdevums paredz izstrādāt pasākumu programmu laba jūras stāvokļa panākšanai (2022.–2027.g). Sagaidāmais rezultāts – Programmas īstenošanas rezultātā uzlabojies jūras vides stāvoklis (politikas rezultāts PR7.4) un vairāk kvalitatīvo raksturlielumu atbilst labam stāvoklim (rezultatīvais rādītājs RR7.4.2.).

VPP2027 informatīvās daļas 7.nodaļā "Ūdens pārvaldība un apsaimniekošana" sniegts jūras vides stāvokļa un ietekmējošo slodžu īss raksturojums.

Lai panāktu VPP2027 klimata pārmaiņu jomā noteikto politikas apakšmērķi "Veicināt klimatnoturīgumu un pielāgošanos klimata pārmaiņām", visām piekrastes pašvaldībām līdz 2024. gadam jāizstrādā un jāievieš (pilnībā vai daļēji) pašvaldību pielāgošanās klimata pārmaiņām stratēģijas.

### 2.1. Sasaiste ar citiem attīstības plānošanas dokumentiem

**ES Stratēģiskā dienaskārtība 2019–2024.gadam**<sup>18</sup> nosaka četras prioritātes: aizsargāt iedzīvotājus un brīvības, spēcīgas un dinamiskas ekonomiskās bāzes attīstīšana, klimata ziņā neitrālas, zaļas, taisnīgas un sociālas Eiropas izveide, Eiropas interešu un vērtību popularizēšana pasaulē.

**Eiropas Zaļais kurss**<sup>19</sup> Eiropas zaļā kursa prioritātes vides, t.sk. jūras, aizsardzības jomā ir: aizsargāt bioloģisko daudzveidību un ekosistēmas, samazināt gaisa, ūdens un augsnes piesārņojumu, pāriet uz aprites ekonomiku, uzlabot atkritumu apsaimniekošanu, nodrošināt zilās ekonomikas un zivsaimniecības nozaru ilgtspēju. Eiropas Zaļā kursa īstenošanai ES Gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plāns<sup>20</sup> līdz 2030. gadam, citu starpā, paredz uzlabot ūdens kvalitāti, par 50 % samazinot atkritumu un plastmasas druzas daudzumu jūrā, bet par 30 % - mikroplastmasas daudzumu, kas nonāk vidē.

**Eiropas Savienības integrētās jūrlietu politikas** (IJP) vides pīlārs ir Direktīva. IJP mērķis ir atbalstīt jūru un okeānu ilgtspējīgu attīstību un izveidot koordinētu, saskaņotu un pārredzamu lēmumu pieņemšanas mehānismu saistībā ar ES nozaru politikas virzieniem, kas ietekmē jūras un jūrlietu nozares, vienlaikus sasniedzot labu vides stāvokli, kā tas noteikts Direktīvā. Direktīva nosaka ekosistēmas pieeju kā galveno principu, lai nodrošinātu vides aizsardzības interešu integrāciju citās politikās (kopējā zivsaimniecības politikā, kopējā

lauksaimniecības politikā, jūras transporta un citās jomās, kuras visvairāk ietekmē jūras vidi) laba jūras vides stāvokļa panākšanai. IJP un Direktīva nosaka jūras telpisko plānošanu kā ekosistēmas pieejas piemērošanas instrumentu, lai panāktu līdzsvaru starp jūras vides aizsardzības un jūras teritorijas izmantošanas interesēm, kā arī jūras un piekrastes resursu ilgtspējīgu izmantošanu.

**"Ilgspējīga zilās ekonomikas pieeja"**<sup>21</sup> – Ilgtspējīga zilā ekonomika ir svarīga Eiropas zaļā kursa mērķu sasniegšanai. Visiem zilās ekonomikas sektoriem, tai skaitā, zvejniecībai, akvakultūrai, piekrastes tūrismam, jūras transportam, ostu darbībai un kuģubūvei, jāsamazina ietekme uz vidi un klimatu. Lai varētu risināt klimata un bioloģiskās daudzveidības krīzi, jūrām jābūt veselīgām un to resursi jāizmanto ilgtspējīgi. Aizsargājot 30 % no ES jūras teritorijas, tiks mazināta bioloģiskās daudzveidības izzušana, palielināti zivju krājumi, palīdzēts mazināt klimata pārmaiņu ietekmi un vairost spēju šīs pārmaiņas izturēt, un tiks radīti vērā ņemami finansiāli un sociāli ieguvumi. Jūras telpas ilgtspējīgu izmantošanu nodrošinās jūras telpiskie plānojumi.

**ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģijas 2030** mērķis ir līdz 2030. gadam panākt, ka sāk atjaunoties Eiropas bioloģiskā daudzveidība, un tajā ir ietvertas konkrētas darbības un saistības, kas jāīsteno līdz 2030. gadam, tai skaitā, plašāka *Natura2000* teritoriju tīkla izveide uz sauszemes un jūrā, ES dabas atjaunošanas plāna uzsākšana u.c.

**ES Stratēģija Baltijas jūras reģionam** (ESSBJR)<sup>22</sup> nodrošina Baltijas jūras reģiona teritoriālo dimensiju ES zaļās un digitālās pārkārtošanās, kā arī sociālās pārejas procesiem un dod ieguldījumu arī ES Stratēģiskās dienaskārtības 2019–2024. gadam prioritāšu sasniegšanā. ESSBJR ir trīs vispārīgie mērķi – glābt jūru, apvienot reģionu un celt labklājību, kas veicina Eiropas zaļo kursu, nodrošinot starpnozaru pieeju. Katram no vispārējiem mērķiem ir definēti apakšmērķi, kas precizē sasniedzamo rezultātu. SBJR Rīcības plānā paredzētās rīcības veicina mērķa "Glābt jūru" panākšanu, it biogēnu un bīstamo vielu piesārņojuma mazināšana, kā arī darbības tīras kuģošanas veicināšanai politikas jomas "Kuģošana" ietvaros un rīcības "Telpiskās plānošanas" jomā. Visām politikas jomām jāņem vērā ES klimata un vides politikas mērķi. ESSBJR veicina Direktīvā un HELCOM nosprausto jūras vides mērķu panākšanu. Stratēģijas īstenošana balstās uz Rīcības plānu, kurš tiek regulāri atjaunots.

**HELCOM Baltijas jūras rīcības plāns** (2007; aktualizēts 2021) (turpmāk – HELCOM BJRP)<sup>23</sup> nosaka reģionālā, starptautiskā un nacionālā līmenī nepieciešamās rīcības laba jūras vides stāvokļa panākšanai Baltijas jūras videi nozīmīgākajās jomās: eitrofikācija, bīstamās vielas un atkritumi, bioloģiskā daudzveidība un ilgtspējīga darbība jūrā (kuģošana, zvejniecība, reaģēšana uz avārijām). Papildus četriem galvenajiem segmentiem, HELCOM BJRP horizontālo jautājumu sadaļa ietver tēmas: klimata pārmaiņas, jūras telpiskā plānošana, jūras vides monitorings, ekonomiskā un sociālā analīze, piesārņojuma "karstie punkti", zināšanu apmaiņa un zinātības celšana, kā arī finansēšana. Pasākumi katrā no segmentiem veicinās vispārīgu Baltijas jūras ekosistēmas noturību un attiecīgi spēju reaģēt uz klimata pārmaiņu ietekmi. HELCOM BJRP īstenojams līdz 2030. gadam.

**Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam (Latvija 2030)** prioritātei "Daba kā nākotnes kapitāls" noteiktais attīstības virziens ir dabas vērtību un pakalpojumu ilgtspējīga apsaimniekošana. Dabas kapitālu veido ekosistēmu (jūra, mežs u.c.) elementu kopums, kas rada un uztur cilvēces eksistencei nepieciešamus dabas resursus un ekosistēmu pakalpojumus. Dabas kapitāla pieeja ir jāintegrē vides, ekonomikas, telpiskās un reģionālās attīstības un zemes politikā. Ekosistēmu produktu un pakalpojumu izvērtējums ir jāizmanto visos politikas analīzes, veidošanas un īstenošanas posmos. *Latvija 2030* telpiskās attīstības perspektīva kā vienu no nacionālo interešu telpām definē Baltijas jūras piekrasti – vienu no Latvijas lielākajām vērtībām, kur dabas un kultūras mantojuma saglabāšana jālīdzsvaro ar ekonomiskās attīstības veicināšanu. Jāizstrādā un praksē jāievieš piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādnes, kā arī jāizstrādā jūras telpiskais plānojums valsts teritoriālajiem ūdeņiem un ekskluzīvajai ekonomiskajai zonai saistībā ar sauszemes daļu.

**Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam (NAP2027)**<sup>24</sup>. Prioritātes "Izaugsmi atbalstošas teritorijas" rīcības virziena "Dabas un kultūras kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana" mērķis ir "saglabāt dabas kapitālu kā bāzi ilgtspējīgai ekonomiskajai izaugsmei un sekmēt tā ilgtspējīgu izmantošanu, mazinot dabas un cilvēka darbības radītos riskus vides kvalitātei."

Virzību uz Latvija2030 un NAP2027 mērķiem, kā arī VPP2027 mērķiem, nodrošina atsevišķo vides jomu tādu kā klimats, ūdens, zemes dzīles, gaiss, atkritumi un resursi plānošanas dokumenti un būtiskākie starpnozaru plānošanas dokumenti<sup>25</sup>.

**"Jūras telpiskais plānojums 2030"**<sup>26</sup> (JTP) Latvijas Republikas jurisdikcijā esošajiem iekšējiem jūras ūdeņiem, teritoriālajai jūrai un ekskluzīvajai ekonomiskajai zonai ir nacionāla līmeņa ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā rakstveidā un grafiski noteikta jūras atļautā izmantošana un izmantošanas nosacījumi. *Ekosistēmas pieeja ir viens no pamatprincipiem ar kura palīdzību, izmantojot labākos pieejamos datus un informāciju, var panākt risinājumus dažādu nozaru aktivitāšu līdzāspastāvēšanai jūrā. JP izvērtē un sniedz priekšlikumus ar jūru funkcionāli saistītās sauszemes daļas izmantošanai, ņemot vērā valsts un nozaru, kā arī pašvaldību intereses. JTP izstrāde ir sasaistīta ar Valsts ilgtermiņa tematisko plānojumu Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai līdz 2030. gadam.*

**Valsts ilgtermiņa tematiskais plānojums Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai.**<sup>27</sup> Plānojuma mērķis ir veicināt Baltijas jūras Latvijas piekrastes, kā

saimnieciski aktīvas un kvalitatīvas dzīves, kultūrvides un rekreācijas telpas attīstību, attīstības intereses līdzsvarojot ar dabas un vides aizsardzības prasībām. Piekrastes plānojums, tostarp, fokusējas uz vienu no piekrastē būtiskākajām ekonomiskās attīstības jomām - tūrisma un rekreācijas attīstību. Viens no piekrastes attīstību ietekmējošiem faktoriem ir cilvēka darbības ietekme uz vidi, kas ietver jūru piesārņojošos atkritumus, apmeklētāju radīto antropogēno slodzi uz ekosistēmām, kā arī ostu hidrotehnisko inženierbūvju, t.sk. molu, un dažādu būvju radīto ietekmi uz mūsdienu ģeoloģiskajiem procesiem (t.sk. izmainītas garkrasta sanešu plūsmas un krasta atkāpšanās ilgstošas krasta erozijas rezultātā). Piekrastes plānojums uzdod nodrošināt mūsdienu ģeoloģisko procesu monitoringu un novērtēt jūras krasta erozijas procesus intensitāti (uzdevums 3.4.), veikt piekrastes publiskās infrastruktūras stāvokļa (kvalitātes) un pietiekamības (kapacitātes) novērtēšanu atbilstoši 2015.gada metodikai, lai iegūtu datus par apmeklētāju skaitu, to ietekmi uz veģetāciju, kā arī novērtētu jūras piesārņojošo atkritumu daudzumu piekrastē (uzdevums 3.6.).

**Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam**<sup>28</sup>. Reģionālās politikas mērķis ir radīt priekšnosacījumus visu Latvijas reģionu ekonomiskā potenciāla attīstībai un sociālekonomisko atšķirību mazināšanai, paaugstinot iekšējo un ārējo konkurētspēju, kā arī nodrošinot teritoriju specifiskai atbilstošus risinājumus apdzīvotuma un kvalitatīvas dzīves vides attīstībai. Dokumentā nav paredzētas tiešas aktivitātes jūras un piekrastes stāvokļa uzlabošanai, tomēr B. 2. Rīcības virziens: "Sasniedzamība un dzīves vide reģionos ietver" uzdevumu B.2.6. Ilgtspējīga publiskās ārtelpas attīstība, paredzot investīciju novirzīšanu ūdensobjektu, jo īpaši Baltijas jūras piekrastes, ilgtspējīgas attīstības un daudzveidota tūrisma piedāvājuma nodrošināšanā, kā arī sekmēt pielāgošanos klimata pārmaiņām.

**Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam**<sup>29</sup>. To mērķis ir integrēta transporta sistēma, kas nodrošina drošu, efektīvu, pieejamu, pieklūstamu, viedu un ilgtspējīgu mobilitāti, veicina valsts ekonomisko izaugsmi, reģionālo attīstību un nodrošina virzību uz klimatneitrālu ekonomiku; starp sasniedzamiem politikas rezultātiem ir samazinātas SEG emisijas transportā, uzlabota vides, t.sk. gaisa, kvalitāte u.c. Dokumentā jūras un piekrastes stāvokļa uzlabošanai paredzēts rīcības virziens Nr.3 "Loģistikas pakalpojumu konkurētspējas paaugstināšana" uzdevuma Nr.3.2. "Pilnveidot ostu infrastruktūru" pasākums Nr.3.2.3., proti, ar vides aizsardzības un kuģošanas drošības ieviešanu saistītu iekārtu un peldlīdzekļu iegāde, un attiecīgu infrastruktūru izbūve ostās (piemēram, naftas un ķīmijas produktu u.c. piesārņojuma savācējkugi, piesārņojuma norobežojošas bonas, termināļu infrastruktūra - monitoringa novērošanas kameras, gaisa monitoringa stacijas, gaisu piesārņojošo vielu emisiju kontroles sistēmas u.c.).

**Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028.gadam**<sup>30</sup>. Plāna virsmērķi ir atkritumu rašanās novēršana, atkritumu kā resursu racionālu izmantošanas nodrošināšana, balstoties uz aprītes ekonomikas pamatprincipiem, panākt, ka radītie atkritumi nav bīstami vai arī rada nelielu risku videi un cilvēku veselībai, veicinot attiecīgu produktu politiku, bīstamo un videi kaitīgo vielu ierobežojumus un pilnveidojot patērētāju informētību, kā arī apglabājamo atkritumu daudzuma samazināšana. Plānā ietverti pasākumi jūru piesārņojošo atkritumu problēmas risināšanai. Plāna "Atkritumu rašanās novēršanas programmas" nodaļā "Pasākumi jūras, piekrastes, iekšzemes ūdeņu, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un citu teritoriju piegūzējuma mazināšanai" ietverti 18 pasākumi 6 rīcības virzienos, tajā skaitā:

RV1: vispārēji uzlabojumi atkritumu rašanās novēršanā un apsaimniekošanā (pasākums 1.1. Izvērtējot jūras un piekrastes piegūzējumā biežāk sastopamos izstrādājumus, veikt pasākumus, lai motivētu ražotājus veidot produktus, kuri ir pietiekami izturīgi atkārtotai izmantošanai un pārstrādei, kā arī izmantot mazāk kaitīgus izejmateriālus);

RV2 pasākumi būtiskākiem piesārņojuma veidiem (pasākumi: 2.1. veicināt nepiegūzēšanas pasākumus īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, t.sk. kampaņu "Dabā ejot, ko atnesi, to aiznes"; 2.2. veikt pētījumu, lai apzinātu mikroplastmasas lietošanu/ietekmes Latvijā un pilnveidot normatīvo regulējumu, lai mazinātu ietekmi uz jūras vidi u.c.);

RV6: pasākumus ar sabiedrības iesaisti (pasākums 6.1 veicināt izglītojošus pasākumus par jūras piegūzēšanu sinerģijā ar citiem pasākumiem ilgtspējīgas attīstības jomā un sadarbībā ar sabiedrību (t.sk. saistībā ar atkritumu rašanās novēršanu un ilgtspējīga patēriņa un ražošanas veicināšanu).

**Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030.gadam**<sup>31</sup>. Plāna virsmērķis ir mazināt Latvijas cilvēku, tautsaimniecības, infrastruktūras, apbūves un dabas ievainojamību pret klimata pārmaiņu ietekmēm un veicināt klimata pārmaiņu radīto iespēju izmantošanu. Plānā apskatītas līdz šim Latvijā novērotās klimata pārmaiņas un noteikti pielāgošanās risinājumi dažādiem ar tām saistītiem riskiem un iespējām. Pasākumi ir balstīti uz pētījumiem par risku un ievainojamības novērtēšanu un pielāgošanās pasākumu identificēšanu sešās jomās, tai skaitā, tūrisms, bioloģiskā daudzveidība un ekosistēmu pakalpojumi, civilā aizsardzība un katastrofas pārvaldīšana. Lai nodrošinātu dabas (t.sk. Baltijas jūras piekrastes) un kultūrvēsturisko ainavu vērtību aizsardzību no klimata pārmaiņu negatīvās ietekmes, Plāns uzdod integrēt ĪADT dabas aizsardzības plānos, kā arī nacionāla, reģionāla un vietēja līmeņa attīstības plānošanas dokumentos, kas vērsti uz piekrastes ilgtspējīgu izmantošanu un apsaimniekošanu, pielāgošanās klimata pārmaiņām ietekmju aspektus.

**Programma zivsaimniecības attīstībai 2021–2027.gadā**<sup>32</sup> (turpmāk – PZA-2027) Eiropas Jūrlietu, zivsaimniecības un akvakultūras fonda (EJZAF) ieviešanai 2021.-2027.gada plānošanas periodā. PZA-2027 īstenošanas galvenais mērķis ir konkurētspējīga zivsaimniecības nozare un ilgtspējīgi ūdens dzīvnieku resursi veselīgas un drošas pārtikas un kvalitatīvas un ilgtspējīgas dzīves vides nodrošināšanai. PZA-2027 noteiktās ES 1.prioritātes "Veicināt ilgtspējīgu zvejnīcību un ūdeņu bioloģisko resursu atjaunošanu un saglabāšanu", 1.6. konkrētā

mērķa "Veicināt ūdens bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu aizsargāšanu un atjaunošanu" EJZAF atbalstāmā pasākuma "Integrētā jūrlietu politika" mērķis ir zināšanu par jūras vides stāvokli uzlabošana, lai nodrošinātu monitoringa programmu un to pasākumu programmu, kas paredzētas Direktīvā, izstrādāšanu un īstenošanu, kā arī sniedzot ieguldījumu jūras telpiskā plānojuma jomā. EJZAF atbalstāmā pasākuma īstenošana veicinās Programmai nepieciešamās zinātniskās bāzes veidošanu.

## 2.2. Jūras vides stāvoklis un to ietekmējošās slodzes<sup>33</sup>

Baltijas jūras ekosistēmas jutīgumu pret ārējo iedarbību nosaka gan dabiskie apstākļi, gan slodze, ko rada antropogēnā ietekme tās sateces baseinā. Ar skābekli bagātā Ziemeļjūras ūdens ieplūde Baltijas jūrā notiek vidēji reizi 30 gados, pilnīga ūdens apmaiņa Baltijas jūrā notiek tikai 30–50 gadu laikā. Ūdens apmaiņa starp Rīgas līci un Baltijas jūru notiek caur diviem salīdzinoši šauriem un sekliem jūras šaurumiem – Irbes un Muhu šaurumiem. Atšķirības starp jūras šaurumiem, kas atdala Rīgas līci no Baltijas jūras, nosaka to, ka galvenā ūdens 20 apmaiņa Rīgas līcī notiek caur Irbes šaurumu (aptuveni 70–80%), bet caur Muhu šaurumu notiek tikai aptuveni 20–30% no visas ūdens apmaiņas. Ļoti lēnās ūdens apmaiņas starp Baltijas jūru un Ziemeļjūru dēļ jūrā ievadītās kaitīgās vielas tur saglabājas ilgstoši un var akumulēties jūras barības ķēdē līdz dzīvībai organismiem toksiskam līmenim. Arvien aktuālāka problēma ir svešo sugu parādīšanās, un šobrīd ir reģistrēta jau 221 svešzemju suga Baltijas jūrā, bet Latvijas jūras ūdeņos – 20 sugas. Tomēr galvenā problēma joprojām ir eitrofikācija, kas veicina ekosistēmas funkcionēšanas līdzsvara izjaukšanu un negatīvi ietekmē/samazina bioloģisko daudzveidību. Galvenais eitrofikācijas cēlonis ir cilvēka darbības izraisītā biogēnu (barības vielu) slāpekļa (N) un fosfora (P) savienojumu novadīšana jūrā no Latvijas iekšzemes teritorijas, kā arī no plašāka sateces baseina ārpus mūsu valsts robežām. Tomēr, salīdzinot ar iepriekšējo novērtējuma periodu (2007.-2011.g.), ir novērojama uz jūru novadītā N un P piesārņojuma samazināšanās tendence. Jūras piesārņojumu ar atkritumiem varēja novērtēt tikai pēc viena kritērija – "piedzorojuma sastāvs, daudzums un telpiskais sadalījums piekrastē", kopumā stāvoklis vērtējams kā neapmierinošs. Procentuāli vislielāko piesārņojumu radījuši plastmasas izstrādājumi (51%). Atkritumu, tai skaitā mikroskopiskā piedzorojuma, sastāva, daudzuma un telpiskā sadalījuma novērtēšanai jūras ūdeņos ir uzsākti pētījumi EJZF projekta, kā arī reģionālās sadarbības ietvaros. Divām piesārņojošo vielu grupām<sup>34</sup> Latvijas jūras ūdeņu vidē konstatētās koncentrācijas pārsniedz ES<sup>35</sup> noteiktās ķīmiskās kvalitātes mērķa vērtības. Jūras vides stāvokļa novērtējumā konstatēts, ka lielā daļā gadījumu LJVS nav panākts. Atsevišķos gadījumos kvantitatīvs izvērtējums nav iespējams datu un informācijas trūkuma dēļ.

Klimata pārmaiņas (vidējā jūras līmeņa paaugstināšanās, siltākas un īsākas ziemas, biežākas un intensīvākas vētras ar palielinātu vēja ātrumu) būtiski ietekmē arī jūras krasta procesus - novērojama erozijai pakļauto krasta iecirkņu garuma palielināšanās un krasta erozijas ātruma pieaugums. Izmaiņas meteoroloģiskajos parametros rada sekundārās ietekmes uz tādiem aspektiem kā bioloģiska daudzveidība un ekosistēmu pakalpojumi, infrastruktūra, ekonomika u.c.<sup>36</sup>

## 2.3. Jūras vides mērķi

Labā jūras vides stāvokļa sasniegšanai Latvijā ir noteikts 7 mērķu kopums. Mērķi noteikti tā, lai maksimāli efektīvi varētu plānot un īstenot labā jūras vides stāvokļa panākšanai nepieciešamos pasākumus un lai ņemtu vērā galvenās jūras vides stāvokli ietekmējošās slodzes. Latvijā noteiktie JVM, tiem atbilstošie jūras vides stāvokli raksturojošie kvalitatīvie raksturlielumi<sup>37</sup> (D<sup>38</sup>) un sasniedzamie rezultāti atspoguļoti 1.tabulā.

2. tabula. Latvijas jūras ūdeņiem noteikto JVM saikne ar jūras vides stāvokli raksturojošajiem kvalitatīvajiem raksturlielumiem (D)

Jūras vides mērķi (JVM)	Jūras vides stāvokli raksturojošie kvalitatīvie raksturlielumi ("D")	Sagaidāmais stāvoklis, sasniedzot JVM
<b>JVM1: Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas jūras biotopus un sugas</b>	D1 Bioloģiskā daudzveidība	Antropogēno aktivitāšu ietekme uz jūras biotopiem un sugām ir tādā līmenī, kas neatstāj negatīvu un paliekošu efektu uz tiem.
	D2 Svešās sugas	
	D4 Barības ķēdes	
	D6 Jūras dibena integritāte	
<b>JVM2: Jūras resursu izmantošana ir ilgtspējīga un nedegradē ekosistēmu</b>	D3 Komerciāli izmantotās zivis	Jūras resursu izmantošana nepārsniedz līmeni, pie kura notiek jūras ekosistēmas degradācija. Šeit ir iekļaujama resursu izmantošanas tiešā un netiešā ietekme.
<b>JVM3: Eitrofikācija nerada negatīvu ietekmi uz Jūras ekosistēmu</b>	D5 Eitrofikācija	Eitrofikācijai sasniedzot kritisko līmeni, ir novērojami tās negatīvie efekti uz jūras vidi. Eitrofikācija ir pieļaujama līmenī, kas nerada šādus negatīvos efektus.
<b>JVM4: Jūrai raksturīgs hidromorfoloģisks stāvoklis</b>	D7 Izmaiņas hidrogrāfiskajos apstākļos	Jūrā netiek veiktas darbības, kas izmaina jūrai raksturīgo hidromorfoloģisko stāvokli.

<b>JVM5: Piesārņojošo vielu koncentrāciju līmenis nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu</b>	D8 Piesārņojošo vielu koncentrācijas jūras vidē,	Piesārņojošo vielu slodžu samazinājums līdz līmenim, kas nerada piesārņojošo vielu koncentrācijas jūrā, pie kurām ir novērojama negatīva ietekme uz jūras organismiem.
	t.sk. attiecībā uz naftas piesārņojumu	
	D9 Piesārņojošo vielu koncentrācijas zivīs un citās jūras veltēs	
<b>JVM6: Cietie atkritumi nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu</b>	D10 Jūru piesārņojošie atkritumi	Novērsta cieto atkritumu izplatību un koncentrācijas, pie kurām parādās negatīvi efekti uz jūras organismiem.
<b>JVM7: Troksnis un cita veida enerģija nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu</b>	D11 Jūrā ievadītā enerģija (troksnis)	Troksnis vai cita veida enerģija, kas tiek novadīta jūras vidē, nesasniedz līmeni, pie kura ir novērojama tā negatīva ietekme uz jūras ekosistēmu.

### 3. Pasākumu programma

#### 3.1. Pasākumu programmas izstrādes metodika un process

Lai ES nodrošinātu vienotu pieeju Direktīvas prasību interpretācijai, Direktīvas Kopējās ieviešanas stratēģijas rekomendācijas nosaka iedalījumu "esošos (pamata) pasākumos" un "papildu pasākumos".

Pasākumu programma tika izstrādāta noteiktā secībā, veicot:

1) **esošo un plānoto nozaru politiku pasākumu, kam ir ietekme uz jūras vidi, ieviešanas efektivitātes izvērtējumu**, identificējot šo pasākumu ieviešanas trūkumus un novērtējot to sagaidāmo efektu (sagaidāmās izmaiņas jūras vides stāvoklī no šo pasākumu īstenošanas);

2) **novērtējumu riskam nesasniegt JVM** (sauktu par riska novērtējumu), kurā ņemtas vērā līdz 2027.gadam sagaidāmās attīstības tendences jūras izmantošanā un esošo un plānoto nozaru politiku pasākumu ieviešanas efekts<sup>39</sup>, kas norādīs uz papildu pasākumu nepieciešamību;

3) iespējamo **papildu pasākumu identificēšanu, novērtēšanu un izvēli**, ņemot vērā noteiktas novērtēšanas metodes un izvēles kritērijus (pasākumu tehnisko iespējamību, izmaksu-efektivitāti, sociālekonomiskās ietekmes);

4) izvērtējumu nepieciešamībai piemērot **izņēmumus**, ņemot vērā Direktīvā un Likumā noteiktos pieļaujamus izņēmumu veidus, sagatavojot atbilstošus pamatojumus un paredzot pasākumus, kas būtu nepieciešami saistībā ar piemērotajiem izņēmumiem;

5) Programmas koordinēšanu un saskaņošanu Baltijas jūras reģiona līmenī;

6) Programmas pārrobežu ietekmes novērtējumu, izvērtējot Programmā iekļauto pasākumu pārrobežu piesārņojuma un apdraudējuma risku, lai nodrošinātu Programmas labvēlīgu ietekmi uz Baltijas jūras reģiona ūdeņiem ārpus Latvijas jurisdikcijas.

Sīkāka informācija par Programmas izstrādes metodiku atrodama EJZF projekta atskaitēs<sup>40</sup>.

#### 3.2. Esošo un plānoto tautsaimniecības nozaru politikas pasākumu ar ietekmi uz jūras vidi vispārējs izvērtējums

Izvērtējuma gaitā esošie pasākumi tika sagrupēti atbilstoši slodzēm, katrai grupai atzīmējot to jūras vides stāvokli raksturojošo raksturlielumu, kuru tā ietekmē. Jāatzīmē, ka vienā grupā esošie pasākumi var ietekmēt arī vairākus citus raksturlielumus. Ņemot vērā, ka eitrofikācija joprojām ir galvenā jūras vides problēma, ir būtiski īstenot tos papildu pasākumus biogēnu piesārņojuma ieneses samazināšanai, kas noteikti UBAP (2022-2027), nodrošinot biogēnu slodzes mērķu sasniegšanu virszemes ūdensobjektos, tajā skaitā pasākumus lauksaimniecības, mežsaimniecības, notekūdeņu radītā piesārņojuma samazināšanai ietekmētajos "riskā" ūdensobjektos. Tāpat arī nepieciešams īstenot UBAP (2022-2027) noteiktos papildu pasākumus, kas samazinās bīstamo vielu piesārņojumu no notekūdeņiem, piesārņotām vietām un šobrīd neskaidriem piesārņojuma avotiem, kā arī uzlabos informāciju par šādu piesārņojumu un tā avotiem. No starptautiskajiem, ES un Latvijas politikas plānošanas dokumentiem un tiesību aktiem izrietošo, jūras vidi ietekmējošo pasākumu vispārējs izvērtējums sniegts Programmas 2.pielikumā, bet izvērsti izvērtējums – EJZF projekta atskaitēs.

### 3.3. Novērtējums riskam nesasnigt jūras vides mērķus un labu jūras vides stāvokli

Riska novērtējums ietver salīdzinājumu starp sagaidāmo jūras vides stāvokli 2027.gadā (ņemot vērā pamata pasākumu efektivitāti) un izvirzītajiem JVM. Ja prognozētais jūras vides stāvoklis neatbilst izvirzītajiem JVM, ir nepieciešams noteikt papildu pasākumus slodžu samazināšanai un vides stāvokļa uzlabošanai.

Secināts, ka **no visiem analizētajiem raksturlielumiem lielākais risks nesasnigt LJVS pastāv attiecībā uz: D1 "Bioloģiskā daudzveidība", D2 "Svešās sugas", D5 "Eitrofikācija", D8 "Piesārņojošas vielas" un D10 "Jūru piesārņojošie atkritumi"**. Izvērtu riska novērtējumu attiecībā uz D1, D2, D5, D8 un D10 skatīt 3.pielikumā, bet priekšlikumus papildu pasākumiem – 6.pielikumā.

### 3.4. Pasākumi jūras vides mērķu sasniegšanai un LJVS panākšanai

#### 3.4.1. Kvalitatīvie raksturlielumi, kam nav nepieciešami papildu pasākumi

Novērtējot jūras vides stāvokli 2018. gadā, secināts, ka attiecībā uz kvalitatīvajiem raksturlielumiem D6 "Jūras gultnes integritāte", D7 "Hidrogrāfiskie apstākļi" un D9 "Piesārņotāji pārtikai paredzētās zivīs un citās jūras vēltēs" jūras vides stāvoklis vērtējams kā labs. Tādēļ šiem kvalitatīvajiem raksturlielumiem papildu pasākumi nav nepieciešami.

Jūras gultnes integritāte (D6) tika novērtēta kā labā stāvoklī esoša, jo tikai salīdzinoši nelielu daļu no jūras gultnes skar tiešas antropogēnas ietekmes, kas rada fiziskos zudumus (kritērijs D6C1 "Dabiskās jūras gultnes fizisko zudumu (neatgriezeniskas izmaiņas) telpiskais apmērs un sadalījums") un traucējumus izņemtās grunts deponēšanas vietās (kritērijs D6C2 "Jūras gultnes fizisko iztraucējumu telpiskais apmērs un sadalījums"). Savukārt jūras gultnes integritātes traucējumi, ko rada tralēšana ar grunts traljiem, ietekmē salīdzinoši lielas platības, bet novērtēšanas veikšanai nepieciešamā LJVS vērtība vēl nebija izstrādāta. Kopš 2018. gada antropogēnās slodzes, kas varētu pasliktināt stāvokli, nav pieaugušas. Tralēšana ar grunts traljiem ir pat samazinājusies. Līdz ar to sagaidāms, ka vides stāvoklis nepasliktināsies.

#### Potenciālo papildu pasākumu raksturojums un nepieciešamības izvērtējums D6:

Pasākumi, kas ir vērsti uz vides stāvokļa saglabāšanu, ir iekļauti IVN procedūrās, tā kā plānojot jaunu infrastruktūras objektu izbūvi, ir jānovērtē šo objektu ietekme uz jūras gultni (D6C1), tai skaitā biotopiem, gan būvniecības, gan objekta ekspluatācijas laikā. IVN nosacījumos gan ir nepieciešams paredzēt konsolidētas ietekmes novērtējumu, kas ņem vērā *galveno bentosa biotopu* kopējās platības.

Līdzīgi saskaņojot no ostām izņemtās grunts deponēšanas laukumus, ir nepieciešams izvērtēt ietekmes apmēru uz *galveno bentosa biotopu* kopējām platībām.

Tralēšanas ar grunts traljiem ietekmes samazināšana vai novēršana šobrīd nav aktuāla. Ja mencu krājums nākotnē atjaunosies un pieaugs risks attiecībā uz tralēšanas ar grunts traljiem ietekmes palielināšanos, tad būtu nepieciešami piesardzības pasākumi, piemēram:

- a. paplašināt EEZ jūras aizsargājamo teritoriju robežas, nosakot liegumu veikt tralēšanu ar grunts traljiem, ja nav iespējams īstenot punktā b. minētos ierobežojumus;
- b. regulēt grunts tralēšanai izmantoto tīklu tipu, attiecīgi ierobežojot/samazinot tīkla apakšējās malas ietekmi uz bentisko sabiedrību.

"Hidrogrāfiskie apstākļi" (D7) – 2018.gada jūras novērtējumā hidrogrāfisko apstākļu izmaiņas netika vērtētas. LJVS sasniegšanas prognozi šobrīd nav iespējams formulēt. Modelējot esošo hidrotehnisko būvju ietekmi uz hidrogrāfiskajiem apstākļiem, aprēķinātā ietekme novērtēta kā nebūtiska<sup>41</sup>, kas liecina par LJVS. Līdzīgi kā D6 gadījumā, arī D7 LJVS saglabāšanai pirms paredzēto darbību ar potenciālu ietekmi uz jūras gultnes integritāti īstenošanas ir jāveic ietekmes uz vidi novērtējums, tai skaitā, jāvērtē attiecīgo darbību ietekme uz hidrogrāfiskajiem apstākļiem.

"Piesārņotāji pārtikai paredzētās zivīs un citās jūras vēltēs" (D9) - jūras vides stāvoklis 2018.gadā tika novērtēts kā labs, un sagaidāms, ka tāds tas arī saglabāsies. Līdz ar to papildu pasākumi nav nepieciešami, jāturpina veikt uzraudzības monitorings atbilstoši Eiropas Komisijas regulām attiecībā uz piesārņotāju maksimāli pieļaujamo koncentrāciju pārtikas produktos<sup>42</sup>.

Dažiem kvalitatīvajiem raksturlielumiem vai to atsevišķām komponentēm vides stāvokli un atbilstību LJVS nebija iespējams novērtēt zināšanu kapacitātes, piemērotu indikatoru un datu trūkuma dēļ. Tādēļ LJVS sasniegšanu grūti prognozēt. To var attiecināt uz D1 "Bioloģiskā daudzveidība" (pelāģiskie biotopi), D4 "Barības tīkli," D10 (atkritumi jūras ūdenī) un D11 "Zemūdens troksnis". Minētajiem kvalitatīvajiem raksturlielumiem nepieciešama datu vākšana jūras monitoringa programmas ietvaros un turpmāki pētījumi zināšanu uzlabošanai.

EJZF projekta ietvaros: 1) tika testēts pelaģiskā biotopa barības ķēdes raksturojošs indikators "Kopējā zooplanktona krājuma vidējais izmērs", kas ir iekļauts arī HELCOM pamata indikatoru sarakstā, bet līdz testēšanas brīdim netika uzskatīts par izmantojamu Rīgas līcī. Testēšanas rezultāti apstiprināja indikatora piemērotību Latvijas jūras ūdeņiem, un indikators būs izmantojams nākamajā jūras novērtējumā. Attiecīgi turpmākā darbība ir datu vākšana jūras monitoringa programmas ietvaros.

2) tika formulēta barības tīkla stabilitātes indikatora koncepcija. Pelaģiskajam barības tīklam koncepcija ir testēta un ir arī noteikta pagaidu LJVS vērtība. Piekrastes biotopam, kas ietver gan pelaģisko, gan bentisko komponenti, darbs pie koncepcijas testēšanas vēl turpinās. Attiecīgi indikatora vajadzībām ir nepieciešams vākt datus jūras monitoringa ietvaros, kā arī paralēli ir nepieciešams veikt pasākumus zināšanu kapacitātes uzlabošanai, lai uzlabotu indikatora aprēķina metodiku un precizētu LJVS vērtību.

#### 3.4.2. Kvalitatīvie raksturlielumi ar risku nesasnigt LJVS, kam ir nepieciešami papildu pasākumi

Izvērtējot risku nesasnigt labu jūras vides stāvokli, konstatēts – tālāk nosauktajiem kvalitatīvajiem raksturlielumiem esošais stāvoklis nesaskan ar labu jūras vides stāvokli, tāpēc tikai pamata pasākumu īstenošana nenodrošinās būtiskus uzlabojumus. Tāpēc **kvalitatīvajiem raksturlielumiem, kuriem identificēts lielākais risks nesasnigt LJVS – D1 "Bioloģiskā daudzveidība", D2 "Svešās sugas", D5 "Eitrofikācija" un D10 "Jūru piesārņojošie atkritumi" – ir noteikti nepieciešamie papildu pasākumi.** Visi identificētie papildu pasākumi ir tehniski īstenojami. Galvenie papildu pasākumu sociālekonomiskā novērtējuma rezultāti apkopoti 5.pielikumā, pasākumu pamatojums un apraksti – 6.pielikumā, bet pasākumu kopsavilkums sniegts 1.pielikumā.

### 3.5. Izņēmumu piemērošana papildu pasākumu ieviešanai un vides mērķu sasniegšanai

#### 3.5.1. attiecībā uz D5 "Eitrofikācija"

Direktīvas 14.panta 1.punkta e) apakšpunkts pieļauj izņēmuma gadījumus, kad dalībvalsts savos jūras ūdeņos nevar sasniegt labu jūras vides stāvokli, ja to kavē dabiskie apstākļi, kuri neļauj savlaicīgi uzlabot attiecīgo jūras ūdeņu stāvokli. Ja tiek piemērots minētais izņēmuma veids, tad pagaidu pasākumi (*ad hoc* pasākumi) nav jāīsteno.

**Izņēmuma piemērošanas pamatojums:** Ir zinātniski pierādīts, ka izmaiņas Baltijas jūrā notiek ar lielu laika nobīdi, ko nosaka Baltijas jūras iekšējie bioģeoķīmiskie procesi. Īstenojot pasākumus jūras vides stāvokļa uzlabošanai, var paiet pat 30 līdz 50 gadi, līdz tiek sasniegts vēlamais stāvoklis. Ņemot vērā modeļa aprēķina rezultātus<sup>43</sup>, eitrofikācijas gadījumā tika secināts, ka labs vides stāvoklis netiks sasniegts 2020.gadā Baltijas jūras dabisko apstākļu dēļ un ir pamatoti piemērot izņēmumu. Izvērstu izņēmuma piemērošanas pamatojumu skatīt Programmas 2016.-2020.gadam 4.pielikumā. Tā kā, neskatoties uz īstenojamiem pasākumiem, Latvijas jūras ūdeņos LJVS nav sasniegts, arī aktualizētajā Programmā 2022.-2027.gadam attiecībā uz D5 "Eitrofikācija" ir pamatoti piemērot izņēmumu.

**Izņēmuma piemērošanas priekšnosacījums:** atbilstoši Direktīvai, piemērojot minēto izņēmuma gadījumus, Latvija īsteno uz jūras vides stāvokļa uzlabošanu vērstos pasākumus ar mērķi panākt LJVS. Latvijai jāsamazina kopējā slāpekļa un kopējā fosfora slodzes uz Rīgas līci un Baltijas jūru līdz nepieciešamajam bāzes scenārija līmenim, kā starpmērķi izvirzot biogēnu koncentrāciju samazināšanās tendenci.

#### 3.5.2. izņēmuma piemērošana nesamērīgu izmaksu dēļ

Direktīva nosaka divas izņēmumu kategorijas, kas var kalpot par pamatu pasākumu neieviešanai atbilstoši 14.panta 4.punktam:

1. ja nav būtiska apdraudējuma jūras videi – ja jūras vides stāvokļa novērtējums, kas veikts atbilstoši direktīvas 8. pantam, norāda, ka ir atbilstība labam jūras vides stāvoklim (LJVS) un ja nav sagaidāma stāvokļa pasliktināšanās;

2. ja izmaksas būtu nesamērīgas salīdzinājumā ar apdraudējumu jūras videi, vienlaikus nodrošinot, ka šāds izņēmums nerada apdraudējumu LJVS sasniegšanai

Programmas izstrādes gaitā tika izvērtēta nepieciešamība un pamatojums iespējai piemērot izņēmumus papildu pasākumu neieviešanai "nesamērīgu izmaksu" dēļ saskaņā ar Direktīvas 14.panta 4.punktu. Direktīva pieļauj šādus izņēmumus, ja nav apdraudējuma jūras videi, vai ja izmaksas no papildu pasākumu ieviešanas būtu nesamērīgas salīdzinājumā ar apdraudējumu jūras videi, vienlaikus nodrošinot, ka šāds izņēmums nerada apdraudējumu LJVS sasniegšanai. Nacionālā pieeja šādu iespējamo izņēmumu izvērtēšanai tika izstrādāta, ņemot vērā ES vadlīnijas un praksi citās dalībvalstīs. Tika secināts, ka **nav pamata piemērot izņēmumus nesamērīgu izmaksu dēļ.** Izvērtējuma kopsavilkumu par izņēmumu piemērošanu saskaņā ar Direktīvas 14.panta 4.punktu skatīt 4.pielikumā.

### 3.6. Pasākumu programmā ietvertie telpiskās aizsardzības pasākumi

Atbilstoši Direktīvas 13.panta 4.punktam, pasākumu programmā nepieciešams ietvert telpiskās aizsardzības pasākumus, sekmējot vienotus un reprezentatīvus aizsargājamo jūras teritoriju tīklus. Šādi pasākumi varētu vienlaikus sekmēt vairāku jūras vides mērķu sasniegšanu.

### **3.6.1. Esošie telpiskās aizsardzības pasākumi. Latvijas aizsargājamās jūras teritorijas**

Latvijā ir noteiktas septiņas aizsargājamās jūras teritorijas<sup>44</sup> (turpmāk – AJT) teritoriālajā jūrā īpaši aizsargājamo biotopu un sugu dzīvotņu, kā arī migrējošo putnu nozīmīgu barošanās un ziemošanas vietu aizsardzībai. Esošo AJT kopējā platība ir 436 405 ha jeb 15,31% no Latvijas jurisdikcijā esošajiem jūras ūdeņiem<sup>45</sup> un tās ir iekļautas ES *Natura 2000* tīklā. AJT apsaimnieko saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.17<sup>46</sup>, likumu "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām", teritoriju dabas aizsardzības plāniem un individuālajiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem.

Izvērtējot telpiskās aizsardzības papildu pasākumu nepieciešamību, Programmā 2016.-2020.gadam tika iekļauts papildu pasākums zināšanu un informācijas bāzes uzlabošanai: veikt pētījumus teritorijās EEZ, lai noskaidrotu īpaši aizsargājamo biotopu un sugu sastopamību un zinātniski pamatotu nepieciešamību jaunu AJT izveidei EEZ. Dabas aizsardzības pārvalde (vadošais partneris) sadarbībā ar Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātnisko institūtu "BIOR" un LHEI 2020.-2025.gadā īsteno ES LIFE finansētu projektu "Jūras aizsargājamo biotopu izpēte un nepieciešamā aizsardzības stāvokļa noteikšana Latvijas ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā (EEZ)" (LIFE REEF)<sup>47</sup>. Projekta mērķis ir jūras biotopu un sugu izpēte un visaptverošas aizsardzības sistēmas izveide aizsargājamām jūras teritorijām Latvijas EEZ. Viens no projekta uzdevumiem ir potenciālo AJT izvērtēšana un iekļaušana *Natura2000* tīklā. Projekta izpētes teritorija ir 4116 km<sup>2</sup>. Ja tiktu izveidotas jaunas teritorijas visā izpētes teritorijas lielumā, tad AJT platība Baltijas jūrā aizņemtu 29,75% no Latvijas jūras teritorijas.

Vienlaikus, atbilstoši Valdības rīcības plāna<sup>48</sup> 119.uzdevumā noteiktajam aizsargājamo dabas teritoriju un to tīkla veidošana tiks salāgota ar saimnieciskajām interesēm jūrā.

### **3.6.2. Jūras telpiskais plānojums**

Saskaņā ar Direktīvu un Likumu, izstrādājot Programmu, ietver ar jūras izmantošanu saistītus pārvaldības pasākumus, piemēram, jūras telpisko plānošanu un citus pasākumus, lai regulētu cilvēka darbību un ietekmi laikā un telpā noteiktā jūras ekosistēmas daļā. Likums definē jūras telpisko plānošanu kā ilgtermiņa attīstības plānošanas procesu, kas vērsts uz jūras vides aizsardzību, jūras racionālu izmantošanu un integrētu pārvaldību, kā arī sabiedrības labklājības un ekonomikas attīstības līdzsvarošanu ar vides aizsardzības prasībām. Lai veicinātu jūras ilgtspējīgu izmantošanu, saskaņā ar Likumu jūras telpiskās plānošanas procesā piemēro ekosistēmas pieeju, ievēro vides aizsardzības un teritorijas attīstības plānošanas principus, kā arī ievēro attiecīgajai jūras ekosistēmas daļai raksturīgās iezīmes.

"Jūras telpiskais plānojums 2030"<sup>49</sup> (turpmāk – JTP) Latvijas Republikas iekšējiem jūras ūdeņiem, teritoriālajai jūrai un ekskluzīvās ekonomiskās zonas ūdeņiem ir nacionāla līmeņa ilgtermiņa (12 gadi) teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā rakstveidā un grafiski noteikta jūras izmantošana un izmantošanas nosacījumi. JTP noteiktais jūras telpas izmantošanas ilgtermiņa redzējums raksturo vēlamu situāciju 2030. gadā, atspoguļojot jūras telpas ilgtspējīgas izmantošanas iespējas un neradot apdraudējumu jūras ekosistēmas pastāvēšanai. Viens no jūras plānošanas procesa nosacījumiem ir, ka jūras telpas izmantošanai jānodrošina vides stāvokļa un ekoloģisko parametru nepasliktināšana un ekosistēmas spēja pielāgoties izmaiņām, kā arī jāradā labvēlīgi apstākļi vides stāvokļa un jūras resursu kvalitātes uzlabošanai. JTP izstrādāts, izmantojot jaunāko zinātnisko pētījumu datus par jūras vides stāvokli, dabas vērtībām un saimniecisko izmantošanu, kā arī veikta papildu datu analīze un jaunu telpisko datu kopu izstrāde (piemēram, par zivju sugu izplatību un nozveju, jūras nogulumu un bentisko biotopu izplatību, ekosistēmas pakalpojumu nodrošinājumu u.c. faktoriem). Izstrādājot JTP, ņemts vērā jūras un sauszemes funkcionālās sasaistes nodrošināšanas princips. JTP īstenošanas rezultātā tiek panākta līdzsvarota un integrēta jūras telpas izmantošana, kas sekmē ar jūru saistīto nozaru ekonomisko izaugsmi, piekrastes iedzīvotāju labklājību, kā arī dzīvotspējīgu jūras ekosistēmu. 2023. gadā *Ministrijai* ir uzdevums sagatavot un Ministru kabinetā iesniegt starpnovērtējuma ziņojumu par JTP īstenošanu un priekšlikumus tā aktualizēšanai.

### **Priekšlikumi telpiskās aizsardzības papildu pasākumiem**

Programma paredz vairākus papildu pasākumus (2a) saistībā ar AJT, tai skaitā:

- izstrādāt nacionālo metodoloģiju AJT tīkla efektivitātes novērtēšanai, ietverot gan biotopu aizsardzības, gan AJT apsaimniekošanas efektivitātes aspektus;
- sagatavot nepieciešamo informāciju un priekšlikumus grozījumiem atjaunotajā JTP Latvijas jūras ūdeņiem saistībā ar bentisko biotopu aizsardzības teritorijām, mērķiem un pasākumiem;

- izstrādāt un īstenot jūras biotopu atjaunošanas nacionālo plānu, ietverot jūras biotopu atjaunošanas mērķus un pasākumus, un priekšlikumus stingras aizsardzības teritorijām AJT ietvaros, kas vienlaikus kalpos kā zinātniskās references teritorijas;

- izstrādāt un iekļaut AJT apsaimniekošanas plānā katrai AJT kvantitatīvus bentisko biotopu aizsardzības mērķus un to sasniegšanai nepieciešamos apsaimniekošanas pasākumus antropogēno slodžu novēršanai (tajā skaitā, nozīmīgu jūras invazīvo un svešu sugu pārvaldībai) un efektīvai vietējo sugu aizsardzībai, lai nodrošinātu efektīvu bentisko biotopu un to sniegto ekosistēmas pakalpojumu aizsardzību.

Kā papildinošs pasākums paredzēts uzlabot informācijas bāzi par jūras ekosistēmas pakalpojumu nodrošinājumu, telpisko novērtējumu un sociālekonomisko vērtību un informācijas publisko pieejamību politikas lēmumu pieņemšanas atbalstam.

#### **4. Teritoriālā perspektīva**

Programmā paredzētie esošie un papildu pasākumi tiks īstenoti visā Latvijas teritorijā un EEZ. Programma sniegs ieguldījumu "Latvija 2030" mērķu sasniegšanā. "Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam" ņem vērā "Latvija 2030" uzstādījumus par reģionālās politikas mērķteritorijām, to izaicinājumiem un atbalsta virzieniem. Programmā noteiktajiem pasākumiem un to īstenošanai ir telpiska ietekme gan uz visu Baltijas jūras akvatoriju, gan Latvijas ilgtermiņa stratēģijā "Latvija 2030" definēto nacionālo interešu telpu "Baltijas jūras piekraste", kurā ekonomiskā attīstība jālīdzsvaro ar vides aizsardzības prasībām. Programmas ietvaros īstenojamiem pasākumiem būs pozitīva ietekme uz jūras telpiskā plānojuma attīstību, nodrošinot jūras un sauszemes funkcionālo sasaisti, piemērojot ekosistēmas pieeju. Piekrastes attīstības mērķi un virzieni noteikti Valsts ilgtermiņa tematiskajā plānojumā Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai.

#### **5. Pasākumu programmas starptautiskā un reģionālā saskaņošana**

Programmas izstrādes starptautiskā un reģionālā koordinācija tika nodrošināta, veicot informācijas apmaiņu un koordināciju ES un Baltijas jūras reģiona līmenī (*HELCOM* ietvaros), kā arī divpusēji un daudzpusēji apspriežoties ar citām valstīm, īpaši ar tām, ar kurām Latvijai ir jūras robeža. Latvijas eksperti piedalījās Eiropas Komisijas darba grupās Direktīvas kopējās ieviešanas stratēģijas ietvaros. Koordinācija jūras reģiona līmenī galvenokārt notika *HELCOM* – Direktīvas ieviešanas reģionālās platformas – darba grupās, t.sk., *HELCOM* starpsesiju darba grupā Programmu koordinētai izstrādei<sup>50</sup>. Dalībvalstu kopīgi izstrādātais dokuments ar reģionā kopīgi īstenojamo pasākumu plānu, kā arī aktualizētais BJRP (2021) un reģionālais Rīcības plāns jūru piesārņojošo atkritumu jomā veido Latvijas Programmas reģionālo komponenti. Detalizēta informācija sniegta EJZF projekta atskaitēs.

#### **6. Sabiedrības līdzdalības nodrošināšana**

Atbilstoši Direktīvas 19.panta 2.punktam un Likuma 17.pantam ir jānodrošina sabiedrības līdzdalība Programmas izstrādē un apspriešanā. Sabiedrības līdzdalība organizēta vairākos veidos:

1. konsultācijas ar iesaistīto nozaru pārstāvjiem/pusēm Programmas izstrādes gaitā, tai skaitā, EJZF projekta ietvaros;
2. Laika posmā no 2022.gada 15.novembra līdz 2022.gada 14.decembrim ar stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk – SIVN) ietvaros izstrādāto Vides pārskatu<sup>51</sup> un Programmas projektu sabiedrība varēja iepazīties Vides pārskata izstrādātāja un Ministrijas tīmekļvietnēs, kā arī TAP portālā. Vides pārskata sabiedriskās apspriešanas sanāksme tika rīkota 2022.gada 5.decembrī.
3. Programmas rezultātu (tai skaitā, tās atsevišķo komponentu un novērtējumu) sabiedriskā apspriešana.

#### **7. Ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetu**

Programmas 1.pielikumā norādīti jūras vides mērķu (JVM) sasniegšanai nepieciešamie pasākumi un to finansējuma avoti. Programmas 7.pielikumā norādīts pasākumu īstenošanai nepieciešamais finansējums pa rīcības virzieniem attiecīgo JVM sasniegšanai. Papildu pasākumu īstenošanai līdz 2027. gadam pavisam kopā provizoriski nepieciešamais finansējums ir 3 702 970 euro.

Programmas īstenošanai plānots izmantot finanšu resursus no valsts budžeta, tai skaitā, Latvijas vides aizsardzības fonda, un no ES fondiem. ES finansējumu no LIFE<sup>52</sup>, EJZAF (2021-2027)<sup>53</sup>, HORIZON Europe<sup>54</sup>, kā arī Interreg Baltijas jūras reģiona programmas<sup>55</sup> galvenokārt Programmā ietvertu papildinošo (izpētes) pasākumu īstenošanai zināšanu un

informācijas bāzes uzlabošanai par jūras vides stāvokli, jūras ekosistēmas pakalpojumu nodrošinājumu, telpisko novērtējumu un sociālekonomisko vērtību un informācijas publisko pieejamību politikas lēmumu pieņemšanas atbalstam ieviešanai ( JVM1 rīcības virzienu RV1 un RV2, JVM6 RV5 ieviešanai). RV1 pasākumu JVM1 EP1 un EP2 īstenošana notiks atbilstoši "Prioritāro rīcību programmā Natura 2000 tīklam Latvijā (2021–2027)"<sup>56</sup> minēto konkrēto rīcību ieviešanai paredzētajam finansējumam, tostarp, piekrastes biotopu apsaimniekošanai, atjaunošanai, antropogēnās slodzes uz biotopiem samazināšanai u.c. pasākumiem.

Daļa Programmas pasākumu, galvenokārt esošie jeb 1b pasākumi, tiks ieviesti esošā valsts un pašvaldību budžeta, kā arī ES fondu projektu ietvaros, t.sk., VPP2027 u.c. politikas plānošanas dokumentos jau noteikto uzdevumu izpildes ietvaros. Finansējums Programmas 1b pasākumu izpildei esošā budžeta ietvaros netika atsevišķi aprēķināts.

Būtiska pozitīva ietekme uz eitrofikācijas un bīstamo vielu samazināšanas JVM sasniegšanu būs UBAP (12.2021.-2027.)<sup>57</sup> ieviešanai. Piemēram, Daugavas upju baseinu apgabalā papildu pasākumu programmas izmaksas virszemes ūdeņiem nacionāla mēroga pasākumiem ir novērtētas – 26,09 milj. EUR, ūdensobjektu mērogā – 76,58 milj. euro apmērā (kopā 102,67 milj. euro). Daugavas upju baseinu apgabalā notekūdeņu radītās slodzes samazināšanai noteikto pasākumu ieviešanai aprēķinātās kopējais nepieciešamais finansējums plānošanas ciklam (6 gadiem) ir 5,64 - 6,61 milj. euro.

Programmas 5.pielikumā "Papildu pasākumu sociālekonomiskais novērtējums" sniegts novērtējums un aplēses papildu pasākumu (2a, 2b) izmaksām plānošanas ciklam (2022.-2027. g.) kopumā. Novērtētās papildu pasākumu kopējās tiešās finansiālās izmaksas ir 2,473-2,533 miljoni euro plānošanas periodam, jeb 0,412-0,422 miljoni euro vidēji gadā. Daļa pasākumu, iespējams, varētu nākotnē radīt papildu izmaksas nozarēm, ko šobrīd nav iespējams novērtēt (piemēram, ja pasākuma rezultātā tiktu noteiktas izmaiņas regulējumā, kura ieviešanai būtu nepieciešami konkrēti papildu pasākumi tieši nozaru ietvaros; skaidrojumu skatīt 5.pielikuma 5.2.tabulā).

Programmā paredzētie pasākumi 2023.gadā tiks īstenoti esošo budžeta līdzekļu ietvaros. Nepieciešamības gadījumā jautājums par papildu finansējumu 2024.gadam un turpmākajiem gadiem tiks izskatīts Ministru kabinetā likumprojekta "Par valsts budžetu 2024.gadam un budžeta ietvaru 2024., 2025. un 2026.gadam" sagatavošanas un izskatīšanas procesā kopā ar visu ministriju un citu centrālo valsts iestāžu iesniegtajiem prioritāro pasākumu pieteikumiem atbilstoši valsts budžeta finansiālajām iespējām. Ja papildus finansējums plāna pasākumu īstenošanai netiks piešķirts, Ministrija izskatīs iespēju piesaistīt ES fondu finansējumu projektu īstenošanai.

Ministrija aktualizēs pasākumu īstenošanai nepieciešamo papildu finansējumu, veicot programmas īstenošanas starposma novērtējumu 2025.gadā.

## **8. Pārskata sniegšanas un novērtēšanas kārtība**

Informāciju par Programmas izpildi 2022.-2027. gadā Ministrija iekļauj saskaņā ar Ministru kabineta 2022. gada 31. augusta rīkojuma Nr.583 "Par Vides politikas pamatnostādņem 2021.-2027.gadam" 3.punktā noteiktajā informatīvajā ziņojumā par pamatnostādņu izpildi.

2025. gadā Ministrija veic Programmas īstenošanas starposma novērtējumu, kurā vērtē sākotnēji izvirzīto mērķu un plānoto rezultātu sasniegšanas pakāpi, paredzēto pasākumu īstenošanas progresu un publicē to Ministrijas tīmekļa vietnē.

## **9. Stratēģiskais ietekmes uz vidi un pārrobežu ietekmes novērtējums**

Programmas mērķi nav pretrunā ar ES un reģionālajos attīstības plānošanas dokumentos izvirzītajiem mērķiem un Latvijas attīstības plānošanas dokumentu mērķiem.

Saskaņā ar likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu", kā arī 2004.gada 23.marta Ministru kabineta noteikumu Nr.157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums" prasībām Programmai tika veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (turpmāk - SIVN)<sup>58</sup>. SIVN mērķis ir izvērtēt plānošanas dokumentu īstenošanas radīto iespējamo ietekmi uz vidi un iesaisīt sabiedrību dokumenta apspriešanā un lēmumu pieņemšanā, kā arī izstrādāt priekšlikumus, lai novērstu vai samazinātu iespējamo negatīvo ietekmi. SIVN ietvaros tika izstrādāts Vides pārskats, kurā definēti un novērtēti iespējamie būtiskie vides aspekti, kas saistīti ar Programmas īstenošanu, izstrādāti risinājumi būtisku ietekmju novēršanai vai samazināšanai. Programmas un Vides pārskata sabiedriskā apspriešana notika laika posmā no 2022.gada 15.novembra līdz 2022.gada 14.decembrim. Vides pārskata projekta sabiedriskās apspriešanas sanāksme notika attālināti 2022.gada 5.decembrī, plkst. 16.00.

Programma satur uz piesārņojuma samazināšanu vērstus, kā arī pētnieciskus un izglītojošus pasākumus, kas vides stāvokli var tikai uzlabot. Uz Programmu lielā mērā attiecināmi VPP2027 SIVN Vides pārskata<sup>59</sup> izdarītie secinājumi. Jūras stratēģijas, tai skaitā, Programmas pozitīvā ietekme VPP 2027 SIVN procesā ir konstatēta tādos VPP2027 rīcības virzienos kā "Virszemes ūdeņu ekoloģiskās kvalitātes saglabāšana un uzlabošana" un "Jūras ekosistēmas atveseļošana, ilgtspējīgi izmantojot jūras resursus un īstenojot jūras stratēģiju."

Sabiedrības līdzdalība tika nodrošināta gan VPP2027 sadaļas "Ūdens pārvaldība un apsaimniekošana" izstrādē, gan sagatavojot VPP 2027 SIVN Vides pārskatu, gan arī Programmas sagatavošanas procesā 2020.-2021.gadā EJZF projekta ietvaros, rīkojot ekspertu tematiskās sanāksmes.

Programmas izstrāde bija koordinēta un saskaņota ar citām ES dalībvalstīm Baltijas jūras reģionā gan HELCOM – kā Direktīvas ieviešanas reģionālās platformas – ietvaros, gan arī sadarbojoties ar tām valstīm, ar kurām Latvijai ir jūras robeža. Starptautiskā sadarbība ne tikai uzlabo vides pasākumu efektivitāti, bet arī identificē kopīgi veicamus pasākumus, tādējādi samazinot izmaksas.

Sagaidāms, ka Programmai būs pozitīva ietekme uz jūras vides kvalitāti ārpus Latvijas jūras robežām, jo paredzēto pasākumu mērķis ir nodrošināt vides stāvokļa uzlabošanu jūras ūdeņos, samazinot piesārņojumu, kā arī pilnveidot zināšanu bāzi par jūras ekosistēmas stāvokli un to ietekmējošajiem faktoriem. Vienlaikus var prognozēt, ka arī pārrobežu ietekme uz Latvijas jūras ūdeņu stāvokli būs labvēlīga, ja tiks īstenoti kaimiņu valstu, piemēram, Lietuvas, Programmā paredzētie vides uzlabošanas pasākumi.

---

<sup>1</sup> Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam, pieejams <http://polsis.mk.gov.lv/documents/7479>

<sup>2</sup> Ņemot vērā, ka Programma tika nodota starpinstiūciju saskaņošanai Vienotajā tiesību aktu projektu izstrādes un saskaņošanas portālā (TAP portālā) 2022.gada 9. decembrī, kā arī to, ka vairāku Programmā iekļauto pasākumu īstenošana uzsākta 2022.gadā, lai nodrošinātu pasākumu, uzdevumu un vides datu nepārtrauktību, kā arī Direktīvā noteikto 6 gadu cikliskumu, Programmas 1. pielikumā ietverta informācija par pasākumiem, kuru īstenošana uzsākta 2022.gadā, kā arī informatīvi tiek atspoguļots finansējums 2022.gadam Programmas 7.pielikumā. Atbilstoši Direktīvai Programmas īstenošanas laika periods 2022. - 2027.gads.

<sup>3</sup> Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/5625>

<sup>4</sup> Programma izstrādāta ņemot vērā Ministru kabineta noteikumu Nr.737 "Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi" 6. punktā noteikto, ka, izstrādājot attīstības plānošanas dokumentus, kuru izstrādi nosaka Latvijas starptautiskās saistības vai citi Eiropas Savienības vai Latvijas Republikas normatīvie akti, pēc iespējas ievēro šajos noteikumos noteiktās prasības, ciktāl tas nav pretrunā ar attiecīgajos starptautiskajos dokumentos, Eiropas Savienības vai Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

<sup>5</sup> Pieejams: <https://www.varam.gov.lv/lv/juras-vides-stavokla-novertejums-2018>

<sup>6</sup> AKTiiVS (2018) "Jūras vides stāvokļa novērtējums: EKONOMISKĀ UN SOCIĀLĀ ANALĪZE", pieejams [https://drive.google.com/file/d/1-LIzI4AhfZx3ebv7IEW\\_OAIz53Kib-8s/view?pli=1](https://drive.google.com/file/d/1-LIzI4AhfZx3ebv7IEW_OAIz53Kib-8s/view?pli=1)

<sup>7</sup> Informācija par projektu: <https://www.varam.gov.lv/lv/ejzf-projekts-zinasanu-uzlabosana-juras-vides-stavokla-joma>

<sup>8</sup> European Commission (2020) Programmes of measures and Exceptions under the Marine Strategy Framework Directive - Recommendations for implementation and reporting for the updates in the 2nd cycle. DG Environment, Brussels. (MSFD Guidance Document 10)

<sup>9</sup> Informācija par projektu: <https://www.varam.gov.lv/lv/ejzf-projekts-zinasanu-uzlabosana-juras-vides-stavokla-joma>

<sup>10</sup> Ministru kabineta rīkojums Nr. 692 (17.11.2016.) Par Valsts ilgtermiņa tematisko plānojumu Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai.

<sup>11</sup> Ministru kabineta rīkojums Nr. 232 (21.05.2019.) JŪRAS PLĀNOJUMS 2030. Jūras plānojums Latvijas Republikas iekšējiem jūras ūdeņiem, teritoriālajai jūrai un ekskluzīvās ekonomiskās zonas ūdeņiem.

<sup>12</sup> European Commission (2020) Programmes of measures and Exceptions under the Marine Strategy Framework Directive - Recommendations for implementation and reporting for the updates in the 2nd cycle. DG Environment, Brussels. (MSFD Guidance Document 10).

<sup>13</sup> Programmas mijiedarbības ar klimata pārmaiņām analīze neietilpa EJZF projekta pētījuma saturā.

- <sup>14</sup> HELCOM *Group on the Implementation of the Ecosystem Approach (GEAR)*.
- <sup>15</sup> *Joint Documentation of Regional Coordination of Programmes of Measures for the EU Marine Strategy Framework Directive in the Baltic Sea Area*. HELCOM (2022). Pieejams <https://helcom.fi/media/publications/joint-documentation-of-regional-coordination-of-programmes-of-measures-in-the-baltic-sea-area.pdf>.
- <sup>16</sup> Expert Network on Economic and Social Analyses.
- <sup>17</sup> Apstiprinātas ar Ministru kabineta 2022. gada 30. augusta rīkojumu Nr.583 "Par Vides politikas pamatnostādņēm 2021.–2027. gadam". Pieejams <http://polsis.mk.gov.lv/documents/7479>
- <sup>18</sup> <https://www.consilium.europa.eu/en/eu-strategic-agenda-2019-2024/>
- <sup>19</sup> *European Commission, 2019. Communication From the Commission to The European Parliament, The European Council, The Council, The European Economic and Social Committee and The Committee of the Regions: The European Green Deal. COM(2019) 640 final*. [https://ec.europa.eu/info/files/communication-european-green-deal\\_en](https://ec.europa.eu/info/files/communication-european-green-deal_en)
- <sup>20</sup> Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Ceļš uz veselīgu planētu itin visiem. ES Gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plāns", 12.5.2021., COM(2021) 400 final.
- <sup>21</sup> Sustainable blue economy. A new approach for a sustainable blue economy in the EU. [https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/ocean/blue-economy/sustainable-blue-economy\\_en](https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/ocean/blue-economy/sustainable-blue-economy_en)
- <sup>22</sup> Stratēģija apstiprināta 2009. gada oktobra Eiropadomē. Rīcības plāna aktuālā redakcija (2021.gada 15.februāris) pieejama <https://www.balticsea-region-strategy.eu/attachments/article/590824/Action%20Plan%202021.PDF>
- <sup>23</sup> *Baltic Sea Action Plan, 2021 update*. Pieejams: <https://helcom.fi/wp-content/uploads/2021/10/Baltic-Sea-Action-Plan-2021-update.pdf>
- <sup>24</sup> NAP2027 apstiprināts 02.07.2020. LR Saeimas lēmumu Nr. 418/Lm13, pieejams: [https://pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/NAP2027\\_apstiprin%C4%81ts%20Saeim%C4%81\\_1.pdf](https://pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/NAP2027_apstiprin%C4%81ts%20Saeim%C4%81_1.pdf)
- <sup>25</sup> VPP2027, 12.lpp.
- <sup>26</sup> Apstiprināts Ministru kabinetā 2019. gada 14. maijā, pieejams <https://www.varam.gov.lv/lv/juras-telpiskais-planojums>
- <sup>27</sup> Ministru kabineta rīkojums Nr. 692 (17.11.2016.) Par Valsts ilgtermiņa tematisko plānojumu Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai.
- <sup>28</sup> Pieņemtas ar Ministru kabineta 2019.gada 26.novembra rīkojumu Nr. 587, <https://likumi.lv/ta/id/310954-par-regionalas-politikas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>
- <sup>29</sup> Pieņemtas ar Ministru kabineta 2021.gada 21.oktobra rīkojumu Nr. 710. <https://likumi.lv/ta/id/327053-par-transporta-attistibas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>
- <sup>30</sup> Pieņemtas ar Ministru kabineta 2021.gada 22.janvāra rīkojumu Nr.45, <https://likumi.lv/ta/id/320476-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-planu-20212028-gadam>
- <sup>31</sup> Ministru kabineta 2019. gada 17. jūlija rīkojums Nr. 380 (prot. Nr. 33 74. §) Par Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plānu laika posmam līdz 2030. gadam
- <sup>32</sup> PZA- 2027 EK apstiprināta 05.12.2022., EK lēmums C(2022)9115; pieejama <https://www.zm.gov.lv/lv/media/2928/download?attachment>
- <sup>33</sup> LHEI 2018, pieejams <https://www.varam.gov.lv/lv/juras-vides-stavokla-novertejums-2018>

- <sup>34</sup> Polibrominētie difenilēteri (PBDE) (izmanto kā liesmu slāpētājus) un dzīvsudraba (Hg) savienojumi
- <sup>35</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/39/ES (2013. gada 12. augusts), ar ko groza Direktīvu 2000/60/EK un Direktīvu 2008/105/EK attiecībā uz prioritārajām vielām ūdens resursu politikas jomā (OV L226, 24.8.2013.)
- <sup>36</sup> VPP2027, 33.lpp.
- <sup>37</sup> Ministru kabineta 2010.gada 23.novembra noteikumi Nr.1071 "Prasības jūras vides stāvokļa novērtējumam, laba jūras vides stāvokļa noteikšanai un jūras vides mērķu izstrādei"
- <sup>38</sup> *Angl. "descriptor", saīsināti "D" saskaņā ar direktīvu 2008/56/EK*
- <sup>39</sup> "Riska novērtējums" jāveic, salīdzinot jūras vides stāvokli "bāzes scenārijā" (BS) un LJVS. BS ietver divus elementus – (1) nozaru, kas rada slodzes, sagaidāmās attīstības tendenču novērtējumu (jo tas var mainīt nozaru radīto slodžu apjomu) un (2) "bāzes scenārija" pasākumu ieviešanas ietekmes novērtējumu.
- <sup>40</sup> Informācija par projektu: <https://www.varam.gov.lv/lv/ejzf-projekts-zinasanu-uzlabosana-juras-vides-stavokla-joma>
- <sup>41</sup> SIA "Procesu analīzes un izpētes centrs" pētījumā "Sanešu pārvietošanās jūrā izpēte un laba jūras vides stāvokļa kvalitatīvā raksturlieluma "Hidrogrāfiskie apstākļi" rādītāju aprobācija" (EJZAF projekta ietvaros) novērtēts sanešu pārvietošanās raksturs un geomorfoloģiskās izmaiņas Latvijas jurisdikcijā esošajā jūras akvatorijā daļā, kā arī izstrādāti priekšlikumi piekrastes aizsardzības pasākumiem. Pieejams <https://www.varam.gov.lv/lv/media/32252/download>
- <sup>42</sup> Komisijas Regula (EK) Nr. 1881/2006 (2006.gada 19.decembris), ar ko nosaka konkrētu piesārņotāju maksimāli pieļaujamo koncentrāciju pārtikas produktos; Komisijas Regula (ES) 2015/1005 (2015.gada 25.jūnijs), ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1881/2006 attiecībā uz svina maksimāli pieļaujamo koncentrāciju konkrētos pārtikas produktos; Komisijas Regula 2017/644 (2017.gada 5.aprīlis), ar ko nosaka paraugu ņemšanas un analīzes metodes dioksīnu, dioksīniem līdzīgu polihlorbifenilu (PCB) un PCB, kas nav līdzīgi dioksīniem, koncentrācijas kontrolei konkrētos pārtikas produktos un atceļ Regulu (ES) Nr. 589/2014; Komisijas Regula (ES) Nr. 488/2014 (2014.gada 12.maijs), ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1881/2006 attiecībā uz kadmija maksimāli pieļaujamo koncentrāciju pārtikas produktos; Komisijas Ieteikums (ES) 2016/688 (2016.gada 2.maijs) par Baltijas reģionā iegūtās zivis un zivsaimniecības produktos esošo dioksīnu un PHB monitoringu un pārvaldību.
- <sup>43</sup> HELCOM, 2014. *Eutrophication status of the Baltic Sea 2007-2011 - A concise thematic assessment. Baltic Sea Environment Proceedings No.143*
- <sup>44</sup> Ministru kabineta 2010.gada 5.janvāra noteikumi Nr.17 "Noteikumi par aizsargājamām jūras teritorijām"
- <sup>45</sup> [http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/barometer/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/barometer/index_en.htm)
- <sup>46</sup> ibid
- <sup>47</sup> Informācija par projektu pieejama <https://reef.daba.gov.lv/public/lat/sakums/>
- <sup>48</sup> MK 23.04.2023. Rīkojums Nr.200 "Par Valdības rīcības plānu Deklarācijas par Artura Krišjāņa Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai", pieejams <https://likumi.lv/ta/id/341317-par-valdibas-ricibas-planu-deklaracijas-par-artura-krisjana-karina-vadita-ministru-kabineta-iecere-to-darbibu-istenosanai>
- <sup>49</sup> Informācija par JTP pieejama: <https://www.varam.gov.lv/lv/juras-telpiskais-planojums>
- <sup>50</sup> Joint Documentation of Regional Coordination of Programmes of Measures for the EU Marine Strategy Framework Directive in the Baltic Sea Area. HELCOM (2022). Pieejams <https://helcom.fi/media/publications/joint-documentation-of-regional-coordination-of-programmes-of-measures-in-the-baltic-sea-area.pdf>

<sup>51</sup> SIVN īstenoja SIA "Firma L4".

<sup>52</sup> LIFE REEF projekts

<sup>53</sup> Rīcības programmas zivsaimniecības attīstībai 2021-2027. gadam EJZAF atbalstāmā pasākuma "Integrētā jūrlietu politika" ieviešanai (<https://www.zm.gov.lv/lv/programma-zivsaimniecibas-attistibai-2021-2027gadam>).

<sup>54</sup> Valsts budžeta apakšprogrammas Nr. 70.08.00 "Izdevumi citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošanai" projekts "Science for Evidence-based and sustainabLe declsions about NATural capital" (SELINA) (01.07.2022.-30.06.2027.)

<sup>55</sup> Valsts budžeta apakšprogrammas Nr. 69.09.00 "Pārrobežu sadarbības programmu darbības nodrošināšana, projekti un pasākumi (2021-2027)" projekts "Integrētas pārvaldības veicināšana piekrastē ilgtspējīgi izmantojot dabas un sociālo kapitālu (Baltic Sea2Land)"[55] līdzekļi (sasaistē ar HELCOM BASEMAPS infrastruktūru)

<sup>56</sup> Programma pieejama [https://latvianature.daba.gov.lv/wp-content/uploads/2021/05/PAF\\_Latvia\\_2021-2027.pdf](https://latvianature.daba.gov.lv/wp-content/uploads/2021/05/PAF_Latvia_2021-2027.pdf)

<sup>57</sup> Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāni (12.2021.-2027.), <https://videscentrs.lv/gmc.lv/lapas/udens-apsaimniekosana-un-pludu-parvaldiba>

<sup>58</sup> SIVN īstenoja SIA "Firma L4". Vides pārskats pieejams Ministrijas tīmekļa vietnē: <https://www.varam.gov.lv/lv/sabiedribas-lidzdaliba>

<sup>59</sup> Pieejams <https://environment.lv/assets/upload/Vides%20politikas%20pamatnost/VPP2027%20SIVN%20VP%20F%20221121.pdf>

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs *M. Sprindžuks*

## Kopsavilkums par 2023.–2027. gadā<sup>1</sup> nepieciešamajiem pasākumiem jūras vides mērķu sasniegšanai un LJVS panākšanai un saglabāšanai

<b>Plāna mērķis</b>	Veicināt laba jūras vides stāvokļa panākšanu un saglabāšanu Latvijas jurisdikcijā esošajos jūras ūdeņos, īstenojot plānā noteiktos pasākumus.						
<b>Politikas rezultāts:</b> <b>Rezultatīvais rādītājs:</b>	Programmas īstenošanas rezultātā uzlabojies jūras vides stāvoklis (VPP2027 politikas rezultāts PR7.4). Vairāk kvalitatīvo raksturlielumu atbilst labam stāvoklim, skaits (VPP2027 rezultatīvais rādītājs RR7.4.2.): 2024.g.- 5; 2027.g. - 9						
<b>Jūras vides mērķis:</b>	<b>JVM1 Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas jūras biotopus un sugas</b>						
<b>1. Rīcības virziens mērķa sasniegšanai:</b>	<b>RV1 Nodrošināt efektīvu jūras bioloģiskās daudzveidības aizsardzību un aizsardzības mērķu sasniegšanu un uzlabot informācijas bāzi par bioloģiskās daudzveidības stāvokli, vērtību un aizsardzības pasākumu efektivitāti</b>						
<b>Pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai</b>	<b>Izpildes termiņš</b>	<b>Atbildīgā iestāde</b>	<b>Iesaistītās institūcijas</b>	<b>Darbības rezultāts</b>	<b>Rezultatīvais rādītājs</b>	<b>Indikatīvs finansējums EUR (visam periodam) vai atsaucē uz attiecīgo dokum.<sup>2</sup></b>	<b>Indikatīvs finansējuma avots</b>
(1b) <b>JVM1 EP1</b> Īstenot pasākumus, kas paredzēti "Prioritāro rīcību programmā Natura 2000 tīklam Latvijā (2021–2027)" (PRP 2021-2027) <sup>3</sup> saistībā ar jūras bioloģiskās daudzveidības aizsardzību, tajā skaitā:  • noteikt jaunas AJT bentisko biotopu aizsardzībai EEZ ūdeņos un izstrādāt AJT apsaimniekošanas plānu;  • nodrošināt jūras biotopu monitoringu un regulāru jūras bioloģiskās daudzveidības monitoringu, tajā skaitā jūras Natura 2000 teritorijās;  • veikt jūras Natura 2000 tīkla efektivitātes izvērtējumu;  • veikt izpēti par jūras putniem nozīmīgām	2027. g. 4. cet.  Uzsākts īstenojot 2022. g.	<b>DAP</b>	VARAM, ZM, LHEI, BIOR, LOB u.c.	Īstenoti monitoringa, izpētes un aizsardzības pasākumi jūras bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai (t.sk. noteiktas jaunas AJT un izstrādāts AJT DAP) <sup>4</sup> .	VPP2027 RR 2.4.3.: vietu skaits: 7; 1 izvērtējums; 2 pētījumi; 1 apsaimniekošanas plāns.  Uzlabojusies jūras bioloģiskās daudzveidības aizsardzība un stāvoklis.	Atbilstoši VPP 2027 5.pielikumam; PRP 2021-2027 prioritārajām rīcībām: 11 (E.1.1), 1.3.;  1.5. (2.1);  1.3. (E.1.3), 1.7 (2.1); 1.4(2.1);  E.1.3; E.1.4;	LIFE, valsts budžets

barošanās, vairošanās un migrācijas vietām un biotopiem.							
<p>(1b) <b>JVM1 EP2</b> Īstenot pasākumus, kas paredzēti "Prioritāro rīcību programmā Natura 2000 tīklam Latvijā (2021–2027)" saistībā ar jūras bioloģisko daudzveidību ietekmējošām slodzēm, tajā skaitā:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Īstenot pētījumu par invazīvo svešo sugu (ISS) ietekmi uz ekosistēmām, dzīvotnēm, dabīgajām sugām, un par labākajām ierobežošanas metodēm attiecībā uz ISS, kas nav iekļautas ES nozīmes ISS sarakstā;</li> <li>• Īstenot ISS monitoringu un izstrādāt un īstenot rīcības plānu jūras ISS ierobežošanai;</li> <li>• Īstenot roņu un putnu piezvejas monitoringu un izstrādāt pasākumus, lai samazinātu putnu un roņu piezveju piekrastes zvejniecībā;</li> <li>• veikt klimata pārmaiņu ietekmes uz sugām un dzīvotnēm novērtēšanu un adaptācijas pasākumu izstrādi;</li> <li>• veikt vēja parku ietekmes uz migrējošiem putniem novērtēšanu;</li> <li>• Īstenot rīcības avārijas piesārņojuma gadījumiem jūrā;</li> <li>• Īstenot pasākumus saistībā ar piekrastes biotopu atjaunošanu un aizsardzību, antropogēnās slodzes mazināšanu no lieliem publiskiem pasākumiem un tūrisma infrastruktūras attīstības piekrastē.</li> </ul>	<p>2027. g. 4. cet.</p> <p>Uzsākts Īstenot 2022. g.</p>	<b>DAP</b>	VARAM, pētniecības institūcijas (BIOR, LHEI) u.c.	Īstenots <i>ikgadējs</i> monitorings un pētījumi jūras bioloģisko daudzveidību ietekmējošo slodžu novērtēšanai, un izstrādāti un īstenoti pasākumi šo slodžu mazināšanai.	Monitorings 1 x gadā, 3 pētījumi; 2 rīcības/ pasākumu plāni; pasākumi (skaits) avārijas piesārņojuma gadījumos (kad nepieciešams). Uzlabojusies jūras bioloģiskās daudzveidības aizsardzība. Uzlabota informācijas bāze par slodzēm un pasākumiem jūras bioloģiskās daudzveidības aizsardzībai.	<p>Atbilstoši: PRP 2021-2027 prioritārajām rīcībām:</p> <p>8 (E.1.4);</p> <p>E.1.3; 1.4, 2.1;</p> <p>E.2.7. (2.7.a)</p> <p>VPP 2027 5.pielikumam;</p> <p>LIFE REEF projekta C.3 aktivitātei (rīcības plānu izstrādi invazīvajām sugām, zīdītāju un putnu piezvejas mazināšanai; kopā 320000 euro);</p> <p>Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plānam laika posmam līdz 2030.gadam;"</p> <p>Nacionālajam rīcības plānam dzīvnieku glābšanai naftas piesārņojuma gadījumā jūrā un krastā (2022.).</p>	<p>LIFE;</p> <p>valsts budžets;</p> <p>komersantu finanses (VES parku izbūves IVN procesā)</p>

(1b) <b>JVM1 EP3</b> Īstenot pilotprojektu trīs piekrastes ĪADT atpūtnieku piekļuves ierobežošanai piekrastē ligzdojošiem putniem nozīmīgās vietās un periodā (no 1.aprīļa līdz 1.augustam dabas liegumā "Oviši" (Irbes grīvā) un Slīteres nacionālajā parkā (Ķīkana grīvā) un no 1.maija līdz 1.augustam Dabas parkā "Piejūra" (Gaujas grīvā)).	2027. g. 4. cet. Uzsākts Īstenot 2022. g.	<b>DAP</b>	NVO	Īstenots pilotprojekts apdraudēto piekrastē ligzdojošu ūdensputnu ligzdošanas vietu aizsardzībai (3 vietās).	Pilotprojekts 3 vietās. Uzlabojusies apdraudēto piekrastē ligzdojošo putnu aizsardzība un stāvoklis.	Atbilstoši LIFE REEF projekta īstenošanas plānam;  15 000	LIFE,  Valsts budžets
(1b) <b>JVM1 EP4</b> Turpināt Īstenot regulāru piekrastē ziemojošo ūdensputnu un piekrastē ligzdojošo putnu [stāvokļa] monitoringu Valsts monitoringa programmas ietvaros.	2027. g. 4. cet.  Uzsākts Īstenot 2022. g.	<b>DAP</b>	LOB	Īstenots jūras putnu stāvokļa monitorings.	Monitorings 1 x gadā. Nodrošināta informācija par jūras putnu stāvokli politikas izstrādei.	Atbilstoši VPP2027 5.pielikumam  14 410 euro/ gadā	Valsts budžets.
(1b) <b>JVM1 EP5</b> Īstenot pasākumus <sup>5</sup> , kas ietverti "Pogainā roņa ( <i>Phoca hispida</i> ), pelēkā roņa ( <i>Halichoerus grypus</i> ) un plankumainā roņa ( <i>Pusa vitulina</i> ) apsaimniekošanas (aizsardzības) plānā" (SAP) 2021.-2031.gadam, tajā skaitā:  • Īstenot efektīvus pasākumus roņu piezvejas piekrastes zvejā samazināšanai, ietverot tehnisko risinājumu izstrādi un roņu drošu zvejasrīku un roņu atbaidīšanas metožu ieviešanu un zvejnieku informēšanas un izglītošanas pasākumus;  • Īstenot roņu mazuļu aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumu kompleksu;  • veikt izpēti un datu apkopošanu roņu populāciju stāvokļa un tā ietekmējošo slodžu novērtēšanai, īstenojot zvejas rīkos bojā gājušo roņu uzskaiti, pogaino roņu uzskaiti Rīgas jūras līcī un pelēkā roņa barošanās stāvokļa monitoringu Latvijas ūdeņos.	2027. g. 4. cet.  Uzsākts Īstenot 2022. g.	<b>DAP, BIOR</b>	VARAM, ZM, VVD, pašvaldības, zvejnieki u.c.	Īstenoti ar saimniecisko darbību līdzsvaroti pasākumi Baltijas jūras roņu populāciju stāvokļa uzlabošanai un aizsardzībai.	Piezvejas mazināšanas pasākumi: regulāri pēc nepieciešamības; tehnisko risinājumu un metožu izstrāde – ik gadu; informatīvā kampaņa – 1 x gadā; 1 pētījums.  Uzlabojusies Baltijas jūras roņu populāciju aizsardzība un stāvoklis.	Atbilstoši Roņu sugas aizsardzības plānam.	Valsts budžets (iesk.. LVAF, piem., saistībā ar risinājumu izstrādi piezvejas mazināšanai), ES finansējums (EJZAF, LIFE u.c. projekti)
(2a) <b>JVM1 PP1</b> Izstrādāt un Īstenot nacionālo jūras biotopu atjaunošanas plānu, ietverot jūras biotopu atjaunošanas mērķus un pasākumus, un priekšlikumus stingras aizsardzības teritorijām AJT ietvaros, kas vienlaikus kalpos kā zinātniskās references teritorijas.	2025. g. 1. cet.- 2027. g. 4. cet.	<b>VARAM, DAP</b>	Pētniecības institūcijas (LHEI, BIOR), NVO	Izstrādāts un Īstenots jūras biotopu atjaunošanas plāns.	1 plāns.  Uzlabojies jūras biotopu stāvoklis.	150 000	ES (LIFE, EJZAF) un valsts budžets (projekti)
(2a) <b>JVM1 PP2</b> Izstrādāt AJT apsaimniekošanas plānam katrai AJT kvantitatīvus bentisko biotopu	2024. g. 1. cet.-	<b>VARAM</b>	DAP, pētniecības institūcijas (LHEI,	AJT noteikti kvantitatīvi	AJT vietu skaits – 7. Uzlabojusies jūras	30 000 - 50 000	ES un valsts budžets (projekti,

aizsardzības mērķus un to sasniegšanai nepieciešamos apsaimniekošanas pasākumus antropogēno slodžu novēršanai un efektīvai vietējo sugu aizsardzībai.	2025. g. 4. cet.		BIOR)	bentisko biotopu aizsardzības mērķi un efektīvi aizsardzības pasākumi.	bentisko biotopu aizsardzība un stāvoklis.		LIFE REEF u.c.)
<b>(2a) JVM1 PP3</b> Izstrādāt nacionālo metodoloģiju AJT tīkla efektivitātes novērtēšanai.	2024. g. 1. cet.-2025. g. 4. cet.	<b>VARAM</b>	DAP, LHEI	Izstrādāta nacionālā metodoloģija.	1 metodoloģija. Nodrošināta metodoloģija AJT tīkla efektivitātes novērtēšanai.	10 000 + 50 000 (LIFE REEF)	ES LIFE REEF projekts, valsts budžets (LVAf u.c.)
<b>(2a) JVM1 PP4</b> Ligzdojošo putnu aizsardzībai noteikt rekreācijas aktivitāšu ierobežojumus ligzdošanai nozīmīgās vietās un periodā (maiņa sākums – jūlija beigās), īstenot ierobežojumu ievērošanas kontroli un monitoringu pasākuma efektivitātes novērtēšanai	2024. g. 1. cet.-2027. g. 4. cet.	<b>DAP</b>	VARAM, NVO, piekrastes pašvaldības	Īstenots <i>vismaz viens</i> pasākums apdraudēto piekrastē ligzdojošu ūdensputnu ligzdošanas vietu aizsardzībai.	Pasākumu skaits - vismaz 1. Uzlabojies apdraudēto piekrastē ligzdojošu ūdensputnu stāvoklis.	110 000 – 120 000	ES un valsts budžets (projekti)
<b>(2a) JVM1 PP5</b> Izstrādāt un īstenot sugu aizsardzības plānu (SAP) piekrastē ligzdojošām putnu sugām, kurām stāvoklis neatbilst LJVS.	2025. g. 4. cet. SAP izstrādei, 2025. g. 1. cet.-2027. g. 4. cet. SAP īstenošanai	<b>DAP</b>	VARAM, pētniecības institūcijas, NVO, piekrastes pašvaldības	Izstrādāts un īstenots SAP.	SAP skaits -1. Nodrošināta piekrastē ligzdojošo putnu sugu aizsardzība un stāvokļa uzlabošana.	80 000 (SAP izstrādei) īstenošanas izmaksas šobrīd nevar novērtēt	ES un valsts budžets (projekti: LIFE u.c.)
<b>(2a) JVM1 PP6</b> Sagatavot nepieciešamo informāciju un priekšlikumus izmaiņām atjaunotajā jūras plānojumā un piekrastes publiskās infrastruktūras tematiskajā plānojumā saistībā ar bentisko biotopu un jūras putnu aizsardzības teritorijām, mērķiem un pasākumiem.	2023. g. 1. cet.-2027. g. 4. cet.	<b>VARAM</b>	DAP, pētniecības institūcijas	Sagatavoti priekšlikumi atjaunotajam jūras telpiskajam plānojumam un piekrastes tematiskajam plānojumam.	1 informācijas un priekšlikumu apkopojums. Nodrošināta jūras vides aizsardzības integrācija jūras un piekraste pārvaldības politikās.	10 000 – 20 000 biotopiem 10 000 putniem	Valsts budžets; ES finansējums, t.sk. projekti: MSP GREEN (EJZAF); SELINA (HORIZON); Baltic Land2Sea (Interreg BSR)
(papildinošs pasākums) <b>JVM1 PP7</b> Īstenot izpētes monitoringu informācijas nodrošināšanai papildus indikatoriem jūras putnu stāvokļa un slodžu novērtēšanai atbilstoši JSD prasībām un HELCOM indikatoriem.	2025. g. 1. cet.-2027. g. 4. cet.	<b>DAP</b>	VARAM, pētniecības institūcijas	Īstenots izpētes monitorings.	Izpētes monitorings 1 x gadā. Uzlabota informācijas bāze jūras putnu stāvokļa un to ietekmējošo slodžu novērtēšanai.	50 000	ES un valsts budžets (LIFE u.c. projekti )
(papildinošs pasākums) <b>JVM1 PP8</b> Īstenot aktivitātes starptautiskai informācijas apmaiņai un koordinācijai saistībā ar jūras putnu stāvokļa un ietekmējošo slodžu novērtēšanu un aizsardzības pasākumu izstrādi.	2027. g. 4. cet. Uzsākts īstenot	<b>DAP</b>	VARAM, pētniecības institūcijas	Veiktas aktivitātes reģionālai informācijas apmaiņai jūras putnu aizsardzībai.	Informācijas apmaiņa 1 x gadā. Uzlabota reģionālā sadarbība un jūras putnu aizsardzība.	18 000	Valsts budžets, LVAf

	2022. g.						
(papildinošs pasākums) <b>JVM1 PP9</b> Veikt īstenoto roņu aizsardzības pasākumu efektivitātes novērtējumu, ņemot vērā roņu populāciju dinamikas tendences, kā arī klimata pārmaiņu ietekmi uz jūras vidi.	2027. g. 4. cet.	<b>BIOR</b>	DAP	Veikts efektivitātes novērtējums.	1 novērtējums. Nodrošināta informācija par roņu aizsardzības pasākumu efektivitāti politikas izstrādei.	50 000 un atbilstoši Roņu sugas aizsardzības plānam	ES (EJZAF) un valsts budžets (projekti)
(papildinošs pasākums) <b>JVM1 PP10</b> Uzlabot informācijas bāzi par jūras ekosistēmas pakalpojumu nodrošinājumu, telpisko novērtējumu un sociālekonomisko vērtību un informācijas publisko pieejamību politikas lēmumu pieņemšanas atbalstam.	2023. g. 1. cet. - 2027. g. 4. cet.	<b>VARAM</b>	Pētniecības institūcijas	Veikti 2 pētījumi un papildinātas publiskās informācijas sistēmas ar datiem par jūras ekosistēmas pakalpojumiem.	Pētījumu skaits - 2. Uzlabota informācijas bāze un informācijas pieejamība jūras vides aizsardzības un pārvaldības politiku izstrādei.	300 000	Valsts budžets; ES finansējums (EJZAF; projekts Baltic Sea2Land (Interreg BJR Programma))
<b>2. Rīcības virziens mērķa sasniegšanai:</b>		<b>RV2 Novērst jaunu svešo sugu ieviešanos no cilvēka darbības un, cik iespējams, mazināt esošo jūras invazīvo svešo sugu ietekmi</b>					
<b>Pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai</b>	<b>Izpildes termiņš</b>	<b>Atbildīgā iestāde</b>	<b>Iesaistītās iestādes</b>	<b>Darbības rezultāts</b>	<b>Rezultatīvais rādītājs</b>	<b>Indikatīvs finansējums</b> (visam periodam) vai atsaucē uz attiecīgo dok.	<b>Indikatīvs finansējuma avots</b>
(1b) <b>JVM1 EP6</b> Īstenot pasākumus, kas paredzēti "Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam" saistībā ar kuģu balasta ūdens un nosēdumu apdraudējuma jūras ekosistēmai novēršanu:  • Īstenot kuģu balasta ūdens un nosēdumu pārvaldības monitoringu (arī vides kontroles ietvaros), t.sk. svešo sugu monitoringu ostās un jūras ūdeņos;  • nodrošināt atbilstošas balasta ūdens nosēdumu pieņemšanas iekārtas ostās (kur nepieciešams/ kur notiek kuģu remonts, tilpņu labošana, tīrīšana).	2027. g. 4. cet. monitoringam (uzsākts Īstenot 2022. g.);  2027. g. 4. cet. ostu pieņemšanas iekārtām	<b>VARAM</b>  <b>Ostas</b>	VVD, LHEI  SM	Īstenots kuģu balasta ūdeņu pārvaldības un svešo sugu monitoringa, nodrošinātas atbilstošas balasta ūdens nosēdumu pieņemšanas iekārtas ostās.	Monitoringa 1 x gadā; pieņemšanas iekārtas 1 ostā.  Novērtēts un novērsts apdraudējums jūras ekosistēmai no svešo sugu ienākšanas ar kuģu balasta ūdeņiem.	Atbilstoši VPP2027 RV35	Valsts budžets (monitoringam),  privātie līdzekļi (ostu finansējums), ES fondi (iekārtām)
<b>(2a) JVM1 PP11</b> Izstrādāt kuģu un atpūtas kuģu korpusu bioloģiskā apauguma apsaimniekošanas normatīvo regulējumu un īstenot pasākumus kuģu un atpūtas kuģu korpusu bioapauguma pārvaldībai ar mērķi novērst jaunu svešo sugu ienākšanu jūras ūdeņos (atbilstoši IMO vadlīnijām un HELCOM reģionālajam ceļvedim "Regional Baltic Biofouling Management Roadmap").	2023. g. 1. cet.- 2025. g. 4. cet.	<b>VARAM</b>	VVD, SM, ostas, kuģu un atpūtas kuģu īpašnieki/ operatori	Izstrādāts regulējums un īstenoti pasākumi kuģu un atpūtas kuģu korpusu bioloģiskā apauguma apsaimniekošanai.	Izstrādāto tiesību aktu skaits – 1. Samazināta jaunu svešo sugu ienākšana ar kuģu un atpūtas kuģu korpusu bioapaugumu.	235 000	Valsts budžets, privātais finansējums

[Šis pasākums ir īstenojams kopā ar pasākumu JVM5 PP22.]							
<b>(2a) JVM1 PP12</b> Turpināt īstenot apaļā jūrasgrunduļa ( <i>Neogobius melanostomus</i> ) populācijas ierobežošanas pasākumus, tajā skaitā īstenot rīcības plānu šīs invazīvās svešās sugas apkarošanai.	2025. g. 1. cet.- 2027. g. 4. cet.	<b>BIOR</b>	DAP, zvejnieki, VARAM, LHEI	Īstenoti pasākumi apaļā jūrasgrunduļa populācijas ierobežošanai.	1 rīcības plāna pasākumi.  Samazinājusies apaļā jūrasgrunduļa populācija un tā ietekme uz jūras ekosistēmu.	10 000 administratīvās izmaksas;  Īstenošanas izmaksas šobrīd nevar novērtēt.	Valsts budžets,  ES LIFE REEF (Rīcības plāna izstrādei)
<b>(2a) JVM1 PP13</b> Īstenot rīcības informācijas apmaiņai jūras reģionā saistībā ar kopīgas invazīvo svešo sugu (ISS) "agrās brīdināšanas sistēmas" un saraksta izstrādi Baltijas jūras reģionam.	2027. g. 4. cet.. Uzsākts īstenot 2022. g.	<b>VARAM, LHEI</b>	DAP	Regulāri papildināta jūras ISS "agrās brīdināšanas sistēma", Latvijai nozīmīgas ISS iekļautas jūras reģiona sarakstā.	Informācijas sniegšana/papildināšana 1 x gadā.  Uzlabota reģionālā sadarbība ISS pārvaldībai.	20 000	Valsts budžets, EJZAF
(papildinošs pasākums) <b>JVM1 PP14</b> Turpināt izpētīt par jūras svešo sugu izplatības tendencēm un ietekmēm uz jūras ekosistēmu.	2027. g. 4. cet.  Uzsākts īstenot 2022. g.	<b>VARAM, pētniecības institūcijas (LHEI, BIOR)</b>		Īstenoti pētījumi par jūras svešo sugu izplatību un ietekmēm.	Vismaz 1 pētījums.  Uzlabota informācijas bāze par jūras svešo sugu izplatību un ietekmēm politikas izstrādei.	200 000	ES (EJZAF) un valsts budžets (projekti)
<b>Jūras vides mērķis:</b>		<b>JVM3 Eitrofikācija nerada negatīvu ietekmi uz jūras ekosistēmu</b>					
<b>3. Rīcības virziens mērķa sasniegšanai:</b>		<b>RV3 Samazināt biogēnu piesārņojuma ieneses slodzi uz jūras vidi un uzlabot informāciju par nozīmīgiem piesārņojuma avotiem</b>					
<b>Pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai</b>	<b>Izpildes termiņš</b>	<b>Atbildīgā iestāde</b>	<b>Iesaisītās iestādes</b>	<b>Darbības rezultāts</b>	<b>Rezultatīvais rādītājs</b>	<b>Indikatīvs finansējums (visam periodam) vai atsaucē uz attiecīgo dok.</b>	<b>Indikatīvs finansējuma avots</b>
<b>(1b) JVM3 EP7</b> Īstenot papildu pasākumus biogēnu piesārņojuma ieneses samazināšanai, kas noteikti UBAP (2022-2027), nodrošinot biogēnu slodzes mērķu sasniegšanu virszemes ūdensobjektos, tajā skaitā, papildu pasākumus lauksaimniecības, mežsaimniecības, centralizēto notekūdeņu un decentralizēto kanalizācijas sistēmu radītā piesārņojuma samazināšanai ietekmētajos "riskā" ūdensobjektos un pārrobežu piesārņojuma samazināšanai.	2027. g. 4. cet.. Uzsākts īstenot 2022. g.	<b>ZM, VARAM</b>	LVĢMC, nozaru uzņēmumi, iedzīvotāji, u.c.	Īstenoti UBAP (2022-2027) papildu pasākumi.	Pasākumu skaits UBAP. Samazinājusies biogēnu piesārņojuma ienese iekšzemes un jūras ūdeņos.	Atbilstoši UBAP noteiktajam un VPP2027 5.pielikumā RV29, RV33 paredzētajam finansējumam	Valsts budžets, ES un nacionālie projekti/fondi (t.sk. LIFE, LVAF u.c.), privātais finansējums
<b>(1b) JVM3 EP8</b> Īstenot pasākumus atbilstoši ES direktīvas par gaisu piesārņojošo vielu emisijām	2027. g. 4. cet..	<b>VARAM</b>	FM, EM, ZM, SM, VVD, LVĢMC,	Īstenoti pasākumi gaisu piesārņojošo	Īstenoto pasākumu skaits slāpekļa oksīdu	Atbilstoši Gaisa piesārņojuma	Valsts budžets, LVAF,

(2016/2284) prasībām, lai samazinātu biogēnu depozīciju uz jūru.	Uzsākts īstenot 2022. g.		pašvaldības u.c.	vielu emisiju samazināšanai.	emisiju samazināšanai – vismaz 3.  Nodrošināta Latvijai noteikto kopējo gaisu piesārņojošo vielu emisiju samazināšanas mērķu izpilde laika periodā no 2020.-2030. gadam.	samazināšanas rīcības plānam 2020.-2030.gadam un VPP2027 5.pielikumam.	pašvaldību budžets, privātais finansējums, ES fondi
(Papildinošs pasākums) <b>JVM3 PP15</b> Veikt nacionālo aprēķinu biogēnu slodzes samazinājumam uz piekrastes ūdeņiem, kāds tiktu panākts īstenojot atjaunoto UBAP (2022-2027) pasākumus, sasniedzot slodzes mērķus biogēniem virszemes ūdensobjektos.	2024. g. 4. cet.	<b>LVĢMC</b>	LHEI, VARAM,	Veikts pētījums par biogēnu slodzi uz jūru, novērtējot UBAP pasākumu efektu.	Pētījumu skaits – 1.  Uzlabota informācijas bāze politikas izstrādei.	20 000	ES fondi, valsts budžets
(Papildinošs pasākums) <b>JVM3 PP16</b> Veikt novērtējumu piesārņojuma slodzei uz upēm un jūru ar biogēniem, bīstamām vielām un mikroplastmasu no lietusūdeņu kanalizācijas ūdeņiem un pārplūdēm un izstrādāt priekšlikumus atbilstošiem pasākumiem šī piesārņojuma samazināšanai no notekūdeņu un lietusūdeņu apsaimniekošanas sistēmām.  [Šis ir kopīgs pasākums 3., 4. un 5. rīcības virzieniem (attiecībā uz biogēnu piesārņojumu, bīstamo vielu piesārņojumu un atkritumu ienesi jūras vidē).]	2025. g. 4. cet.	<b>LVĢMC</b>	VARAM, pētniecības institūcijas, pašvaldības, ūdenssaimniecības uzņēmumi	Veikti novērtējumi par biogēnu, bīstamo vielu un mikroplastikas slodzi no lietusūdeņiem un pārplūdēm, izstrādāti priekšlikumi šīs slodzes samazināšanai.	Vismaz 1 novērtējums un izstrādāti priekšlikumi.  Uzlabota informācijas bāze politikas izstrādei.	200 000	ES fondi, valsts budžets
(2a) <b>JVM3 PP17</b> Sniegt nacionālā līmenī pieejamo informāciju HELCOM slodžu ietekmes novērtējumiem, lai novērtētu biogēnu slodzi un ietekmi no kravas kuģu notekūdeņiem, kravu atliekām un kuģu pelēkajiem ūdeņiem ("grey water").	2024. g. 1. cet.-2025. g. 4. cet.	<b>LVĢMC</b>	VARAM, VVD	Sniegta nacionālā informācija HELCOM novērtējumiem.	Datu un informācijas apkopojumu skaits – 1, Uzlabota informācijas bāze politikas izstrādei un koordinācijai jūras reģionā.	0 (informācijas sniegšanas izmaksas)	Valsts budžets
(2a) <b>JVM3 PP18</b> Veikt izvērtējumu nepieciešamībai pēc uzlabojumiem Latvijas ostās, lai panāktu <i>atbilstību</i> labākajām pieejamajām tehnoloģijām un labākajai pieejamajai praksei attiecībā uz <i>minerālmēslu</i> pārkrāšanu un uzglabāšanu ostās, lai novērstu biogēnu piesārņojumu.	2024. g. 1. cet.-2025. g. 4. cet.	<b>VARAM</b>	Ostas, SM, VVD	Veikts izvērtējums un noteikti nepieciešamie pasākumi, lai novērstu biogēnu piesārņojumu.	Izvērtējumu skaits – 1.  Uzlabota informācijas bāze politikas izstrādei.	50 000  (Izvērtējuma veikšanas izmaksas)	Valsts budžets, ES fondi, ostu finansējums
<b>Jūras vides mērķis:</b>	<b>JVM5: Piesārņojošo vielu koncentrāciju līmenis nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu</b>						
<b>4. Rīcības virziens mērķa sasniegšanai:</b>	<b>RV4 Samazināt bīstamo vielu piesārņojuma ieneses slodzi uz jūras vidi un uzlabot informāciju par nozīmīgiem piesārņojuma avotiem</b>						
<b>Pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai</b>	<b>Izpildes</b>	<b>Atbildīgā</b>	<b>Iesaisfītās</b>	<b>Darbības rezultāts</b>	<b>Rezultatīvais rādītājs</b>	<b>Indikatīvs</b>	<b>Indikatīvs</b>

	termiņš	iestāde	iestādes			finansējums (visam periodam) vai atsaucē uz attiecināmo dok.	finansējuma avots
(1b) <b>JVM5 EP9</b> Īstenot UBAP (2022-2027) noteiktos papildu pasākumus, kas samazinās bīstamo vielu piesārņojumu no notekūdeņiem, piesārņotām vietām un šobrīd neskaidriem piesārņojuma avotiem, kā arī uzlabot informāciju par šādu piesārņojumu un tā avotiem.	2027. g. 4. cet.. Uzsākts Īstenot 2022. g.	<b>LVĢMC</b>	NAI operatori, VVD, VARAM, pašvaldības, ostu pārvaldes, uzņēmumi.	Veikts ŪO un NAI izplūžu monitorings. Veikta piesārņoto vietu sanācija.	Monitoringa īstenošana – 1 x gadā. Precizēta informācija par bīstamajām vielām un slodzes avotiem. Samazināta punktveida piesārņojuma slodze uz virszemes un pazemes ūdeņiem.	Atbilstoši UBAP īstenošanai paredzētajam finansējumam.	Valsts budžets, LVAf. pašvaldību budžets, ES fondi, EEZ un Norvēģijas grants
(1b) <b>JVM5 EP10</b> Īstenot "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021.-2028.gadam" ietvertos pasākumus <sup>6</sup> atkritumu apsaimniekošanas uzlabošanai, kuru ieviešana ir nozīmīga, lai samazinātu bīstamo vielu piesārņojumu no šādu atkritumu plūsmām un apglabāšanas.	2027. g. 4. cet.. Uzsākts Īstenot 2022. g.	<b>VARAM, VVD</b>	Pašvaldības, nozaru asociācijas, komersanti, RAS, EM, ZM, NVO u.c.	Īstenoti pasākumi (dažādi pasākumi atkritumu apsaimniekošanas jomā, izpētes, izglītošanas un informēšanas pasākumi).	Īstenoto pasākumu skaits – vismaz 7. Samazinājies radīto atkritumu daudzums, palielinājies dalīti savākto, pārstrādāto un samazinājies poligonos noglabāto atkritumu daudzums. Samazinājusies atkritumu plūsmu radītā piesārņojuma slodze uz vidi.	Atbilstoši "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.- 2028.gadam" īstenošanai paredzētajam finansējumam.	Valsts un pašvaldību budžets, LVAf, ES fondi, LIFE IP, komersantu līdzekļi
(1b) <b>JVM5 EP11</b> Īstenot "Latvijas nacionālajā īstenošanas plānā par noturīgiem organiskajiem piesārņotājiem" (turpmāk - NOP plāns) ietvertos pasākumus, kas samazinās PBDE un PFOS piesārņojuma nonākšanu vidē un uzlabos informāciju par šo vielu piesārņojuma avotiem.	2027. g. 4. cet.. Uzsākts Īstenot 2022. g.	<b>VARAM</b>		Īstenoti <i>NOP plāna</i> <i>3.2.3. un 3.2.5.</i> <i>apakšodaļas</i> <sup>7</sup> pasākumi (pasākumi EEIA dalītas savākšanas nodrošināšanai, pētījumi, izglītošanas un informēšanas pasākumi).	Īstenoto pasākumu skaits - vismaz 4. Nodrošināta EEIA atkritumu dalīta savākšana, uzlabota informācija par vielu avotiem un vielu saturu izstrādājumos, uzlabota iedzīvotāju un uzņēmumu izpratne par vielām un to ietekmi.	Atbilstoši NOP plānam un VPP 2021-2027 īstenošanai paredzētajam finansējumam.	Valsts budžets, ES finansējums (projekti)
(1b) <b>JVM5 EP12</b> Plānojot jaunas atkritumu sadedzināšanas iekārtas (atkritumu reģenerācijai ar enerģijas atgūvi), nodrošināt tajās atbilstību vides normatīvu prasībām par piesārņojuma emisijām gaisā, tajā skaitā to, ka tiek izmantoti labākie pieejamie tehniskie paņēmieni, lai novērstu dzīvsudraba emisijas gaisā <sup>8</sup> .	2027. g. 4. cet.. Uzsākts Īstenot 2022. g.	<b>Iekārtu operatori</b>	VARAM, EM, pašvaldības	Īstenoti investīciju projekti.	Projektu skaits. Samazināts poligonos nonākošais atkritumu apjoms.	Atbilstoši īstenošanā esošo un plānoto projektu finansējumam.	Iekārtu operatoru finansējums; ES finansējums
(2a) <b>JVM5 PP19</b> Īstenot iedzīvotāju informēšanas un izglītošanas pasākumus attiecībā uz nozīmīgām jūras vidi piesārņojošām vielām (piemēram, PBDE, PFOS, farmaceitiskās vielas)	2023. g. 1. cet.- 2027. g. 4. cet.	<b>VARAM, LVĢMC</b>	NVO	Īstenoti informēšanas un izglītošanas pasākumi.	Informēšanas un izglītošanas pasākumu skaits. Samazinājusies bīstamās vielas saturošu	200 000	ES un valsts budžets (projekti, piem., LVAf)

<p>par bīstamām vielām produktos un izstrādājumos, to ietekmi uz vidi un cilvēku veselību, videi draudzīgu alternatīvu izmantošanu un pareizu rīcību ar šādās vielas saturošiem atkritumiem, lai novērstu piesārņojošo vielu nonākšanu kanalizācijas ūdeņos un vidē.</p> <p>Pasākuma ieviešanu nepieciešams koordinēt ar līdzīgiem informēšanas un izglītošanas pasākumiem, kas paredzēti "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021.-2028.gadam" un "Latvijas nacionālajā īstenošanas plānā par noturīgiem organiskajiem piesārņotājiem.</p>					izstrādājumu izmantošana un piesārņojums vidē.		
<p>(papildinošs pasākums) <b>JVM5 PP20</b> Veikt izpēti un, ja nepieciešams, izstrādāt LJVS robežvērtības bīstamām vielām jūras sedimentos, lai novērtētu to klātbūtni, izplatības un izmaiņu tendenci un īstenoto slodžu samazināšanas pasākumu efektivitāti.</p>	2023. g. 1. cet.-2026. g. 4. cet.	<b>VARAM, LHEI</b>		Īstenoti pētījumi, izstrādāti priekšlikumi robežvērtībām.	Pētījumu skaits – 1. Uzlabota informācijas bāze politikas izstrādei.	200 000	ES (EJZAF) un valsts budžets (projekti)
<p>(2a) <b>JVM5 PP21</b> Veikt izvērtējumu esošajam regulējumam ostu padziļināšanai, izņemtās grunts izvietošanai un darbībām ar piesārņotu grunti, lai novērstu tādu bīstamo piesārņojošo vielu nonākšanu jūras vidē, kas rada risku neatbilstībai LJVS.</p>	2024. g. 1. cet.-2026. g. 4. cet.	<b>VARAM</b>	VVD, ostas	Veikts izvērtējums un izstrādāti normatīvā regulējuma priekšlikumi.	Priekšlikums normatīvajam regulējumam - 1. Uzlabota informācija par piesārņojuma slodzi un nepieciešamiem pasākumiem piesārņojuma samazināšanai.	50 000 – 70 000	Valsts budžets (LVAf), finansējums (projekti) (izvērtējumam); ostu finansējums (pasākumu ieviešanai)
<p>(2a) <b>JVM5 PP22</b> Izstrādāt un ieviest nacionālo regulējumu kuģu remontam un korpusu apkopei, lai novērstu TBT piesārņojuma nonākšanu vietējā ūdens vidē no šādām darbībām.</p> <p>[Šis pasākums ir īstenojams kopā ar pasākumu JVM1 PP11.]</p>	2023. g. 1. cet.-2025. g. 4. cet.	<b>VARAM</b>	VVD, ostas, kuģu un atpūtas kuģu īpašnieki/ operatori	Izstrādāts regulējums un īstenoti pasākumi kuģu remontam un korpusu apkopei, lai novērstu TBT piesārņojumu.	Normatīvo aktu skaits - 1. Samazinājusies TBT piesārņojuma nonākšana jūras vidē.	0 Pasākuma izmaksas iekļautas JVM1 PP11 pasākumā	Valsts budžets, LVAf
<p>(2a) <b>JVM5 PP23</b> Veicināt TBT nesaturošu pret-apauguma krāsu izmantošanu uz atpūtas kuģiem.</p>	2023. g. 1. cet.-2027. g. 4. cet.	<b>VARAM</b>	Ostas, NVO, atpūtas kuģu īpašnieki/ operatori	Īstenots monitorings un apkopota informācija par atpūtas kuģiem izmantotajām pretapauguma krāsām, īstenoti informācijas un izglītošanas	Informācijas apkopojums -1; informatīvi un izglītojoši pasākumi. Samazinājusies TBT piesārņojuma nonākšana jūras vidē.	50 000	Valsts budžets, ES finansējums (projekti), atpūtas kuģu īpašnieku/ operatoru privātais finansējums

				pasākumi saistībā ar atpūtas kuģu izmantotajām pretapauguma krāsām.			
(2a) <b>JVM5 PP24</b> Uzlabot informāciju un tās pieejamību par piesārņojumu ar bīstamajām vielām no piesārņotām vietām un atkritumu izgāztuvēm, kas nav rekultivētas, pilnveidojot esošās informācijas sistēmas un nodrošinot piesārņojuma objektos nepieciešamo izpēti un regulāro monitoringu attiecībā uz nozīmīgām bīstamajām vielām, kas rada risku neatbilstībai vides kvalitātes mērķiem iekšzemes un jūras ūdeņos.	2024. g. 4. cet.  Uzsākts Īstenot 2022. g.	<b>VVD, LVĢMC,  VARAM</b>	Atkritumu izgāztuvju/ poligonu apsaimniekotāji, pašvaldības	Veikts (papildus) bīstamo vielu monitorings, papildinājumi informācijas sistēmās.	Izveidota piesārņoto vietu pārvaldības informācijas sistēma.  Uzlabota informācija piesārņojuma slodzes un pasākumu nepieciešamības novērtēšanai.	Atbilstoši projektam "Piesārņoto vietu pārvaldības modeļa digitālā transformācija" <sup>9</sup>	Valsts budžets, atkritumu apsaimniekotāju līdzekļi, Norvēģijas finanšu instrumenta finansējums
(papildinošs pasākums) <b>JVM5 PP25</b> Veikt izpēti par slodzes apjomu, papildus pasākumu nepieciešamību un iespējamiem papildu pasākumiem, lai novērstu bīstamo vielu noteci un izplatību no augsnē un sedimentos uzkrātā piesārņojuma un atkritumu apglabāšanas, attiecībā uz bīstamajām vielām, kas rada risku neatbilstībai vides kvalitātes mērķiem iekšzemes un jūras ūdeņos.	2023. g. 1. cet.- 2027. g. 4. cet.	<b>VARAM, LVĢMC</b>	LHEI	Veikti pētījumi par slodzes apjomu, izstrādāti priekšlikumi piesārņojuma apsaimniekošanai.	Pētījumu skaits. Uzlabota informācijas bāze par slodzi un tās samazināšanas iespējām politikas izstrādei.	200 000	ES finansēti projekti
(2b) <b>JVM5 PP26</b> Veicināt rūpniecībā, enerģētikas nozarē, jūrniecībā izmantoto materiālu un izstrādājumu, kas satur bīstamās vielas (kā PBDE, PFOS un vielas, kas noārdoties tās rada), aizvietošanu ar materiāliem un izstrādājumiem, kas nesatur šīs vielas (piemēram, ugunsdzēsības putās, EEI, tekstilmateriālos, plastmasā, būvmateriālos u.c.).	2023. g. 1. cet.- 2027. g. 4. cet.	<b>VARAM</b>	EM, SM, nozaru asociācijas, NVO	Īstenoti izpēti pasākumi, izstrādātas vadlīnijas materiālu aizvietošanai, Īstenoti informācijas pasākumi.	Uz izpēti pamata izstrādāto vadlīniju skaits – 1. Samazinājusies izstrādājumu un materiālu, kas satur bīstamās vielas, izmantošana un šo vielu piesārņojuma risks.	100 000	Valsts budžets, ES finansējums (projekti)
<b>Jūras vides mērķis:</b>		<b>JVM6: Cietie atkritumi nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu</b>					
<b>5. Rīcības virziens mērķa sasniegšanai:</b>		<b>RV5 Samazināt atkritumu ienesi jūras piekrastē un ūdens vidē un uzlabot informācijas bāzi un analītiskos instrumentus slodzes un pasākumu efektivitātes novērtēšanai</b>					
<b>Pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai</b>	<b>Izpildes termiņš</b>	<b>Atbildīgā iestāde</b>	<b>Iesaisītās iestādes</b>	<b>Darbības rezultāts</b>	<b>Rezultatīvais rādītājs</b>	<b>Indikatīvs finansējums (visam periodam) vai atsaucē uz attiecīgo dok.</b>	<b>Indikatīvs finansējuma avots</b>
(1b) <b>JVM6 EP13</b> Īstenot "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021.-2028.gadam" ietvertos pasākumus atkritumu rašanās novēršanai, dalītas atkritumu vākšanas un atkārtotas izmantošanas sistēmu uzlabošanai, tajā skaitā patērētāju informēšanai un izglītošanai, lai	2027. g. 4. cet. Uzsākts Īstenot 2022. g.	<b>VARAM, VVD</b>	Pašvaldības, nozaru asociācijas, komersanti, RAS, EM, ZM, NVO u.c.	Īstenoti pasākumi (dažādi pasākumi atkritumu apsaimniekošanas jomā, izpēti, izglītošanas un	Pasākumu skaits atkritumu rašanās novēršanai un sabiedrības informēšanai. Samazinājies radīto	Atbilstoši "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.-2028.gadam" īstenošanai	Valsts un pašvaldību budžets, LVAF, ES fondi, LIFE, komersantu līdzekļi

samazinātu atkritumu rašanos un nonākšanu vidē.				informēšanas pasākumi).	atkritumu daudzums, palielinājies dalīti savākto, pārstrādāto un samazinājies poligonos noglabāto atkritumu daudzums. Samazinājusies atkritumu plūsmu radītā piesāņojuma slodze uz vidi.	paredzētajam finansējumam.	
(1b) <b>JVM6 EP14</b> Īstenot pasākumus, kas noteikti "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.-2028.gadam" nodaļā "Pasākumi jūras, piekrastes, iekšzemes ūdeņu, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un citu teritoriju piegūžojuma mazināšanai" (18 pasākumi, 6 rīcības virzienos).	2027. g. 4. cet. Uzsākts Īstenot 2022. g.	<b>VARAM</b>	NVO, pašvaldības, RAS, atkritumu apsaimniekošanas komersanti, ostas, ZM, nozaru asociācijas, IZM, SM, VVD, DAP, pētniecības institūcijas	Īstenoti pasākumi piegūžojuma samazināšanai.	Pasākumu skaits -18.  Samazinājies jūras, piekrastes, iekšzemes ūdeņu, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un citu teritoriju piegūžojums.	Atbilstoši "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.-2028.gadam" īstenošanai paredzētajam finansējumam.	Valsts un pašvaldību budžets, LVAf, ES LIFE, Ražotāju atbildības sistēmas (RAS) finansējums, ostu finansējums.
(2a) <b>JVM6 PP29</b> Izstrādāt vadlīnijas pašvaldībām jūru piesāņojošo atkritumu samazināšanas pasākumu noteikšanai pašvaldību plānošanas/ normatīvajos dokumentos.	2023. g. 4. cet.	<b>VARAM</b>	Pašvaldības, NVO	Izstrādātas vadlīnijas pašvaldībām.	Izstrādāto vadlīniju skaits – 1.  Uzlabojusies atkritumu apsaimniekošana un samazinājusies atkritumu slodze piekrastē.	10 000	Valsts budžets (LVAf), pašvaldību budžets
(papildinošs pasākums) <b>JVM6 PP30</b> Īstenot pētījumus, lai iegūtu datus un izstrādātu novērtējumus attiecībā uz cietajiem atkritumiem un mikro-piegūžojumu jūras ūdens vidē.	2023. g. 1. cet.-2027. g. 4. cet.	<b>VARAM, pētniecības institūcijas</b>		Veikti pētījumi, izstrādāti vides mērķi, stāvokļa indikatori un novērtējumi.	Pētījumu skaits – 1.  Uzlabota informācijas bāze politikas izstrādei.	100 000	EJZAF
(papildinošs pasākums) <b>JVM6 PP31</b> Īstenot pētījumu, lai izstrādātu analītisku nacionāla mēroga politikas lēmumu pieņemšanas atbalsta instrumentu politikas pasākumu efektivitātes un sociālekonomiskai novērtēšanai, aptverot pasākumus cieto atkritumu ieneses slodzes samazināšanai un vides mērķu sasniegšanai.	2024. g. 1. cet.-2025. g. 4. cet.	<b>VARAM, pētniecības institūcijas</b>	NVO	Īstenots pētījums, izstrādāts analītisks instruments pasākumu novērtēšanai.	Pētījumu skaits – 1.  Uzlabota informācijas bāze politikas izstrādei.	30 000	EJZAF

<sup>1</sup> Lai nodrošinātu nepārtrauktību un Direktīvā noteikto 6 gadu cikliskumu, šajā pielikumā iekļauti pasākumi, kas īstenojami 2022.-2027.gadā, t.sk., pasākumi, kas uzsākti 2022. gadā atbilstoši tam piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem. Atbilstoši Direktīvai Programmas darbības laiks ir no 2022. līdz 2027.gadam. Iepriekšējā Programma, apstiprināta ar MK 13.07.2016. rīkojumu Nr.393, atbilstoši Direktīvai noteica pasākumus, kas īstenojami 2016.-2021. gadā.

<sup>2</sup> Atsauce uz attiecīgo politikas plānošanas dokumentu, rīcības programmu vai projektu, kur paredzēts finansējums (1b) pasākumiem

<sup>3</sup> "Prioritāro rīcību programma Natura 2000 tīklam Latvijā (2021–2027)", [https://latvianature.daba.gov.lv/wp-content/uploads/2021/05/PAF\\_Latvia\\_2021-2027.pdf](https://latvianature.daba.gov.lv/wp-content/uploads/2021/05/PAF_Latvia_2021-2027.pdf)

<sup>4</sup> Ievērojot Valdības rīcības plāna 119.uzdevumā noteikto, ka aizsargājamo dabas teritoriju un to tīkla veidošana tiks salāgota ar saimnieciskajām interesēm.

<sup>5</sup> T.sk. SAP pasākumi: 6.6.1. Informatīvā kampaņa par piekrastē atrastiem roņu mazuļiem, 6.7.2. (I prioritāte) piezvejas mazināšanai; 6.8.1. (II prioritāte) tehniskie risinājumi

<sup>6</sup> T.sk. AAVP 6.nodaļas 6.1.tabulas pasākumi 1.1.2., 2.1.2., 2.1.3., 2.1.5., 3.8.; 9.3.tabulas 1.1.un 8.1. pasākums.

<sup>7</sup> NOP plāna 3.nodaļa "Stratēģija un rīcības plāns NĪP ieviešanai"

<sup>8</sup> T.sk. AAVP 6.nodaļas 6.1.tabulas pasākumi 2.4.1., 2.4.5., 2.5.2.

<sup>9</sup> Projekts Nr. LV-CLIMATE-0006 "Piesārņoto vietu pārvaldības modeļa digitālā transformācija" līdzfinansēts no Norvēģijas finanšu instrumenta 2014. - 2021. gadam programmas "Klimata pārmaiņu mazināšana, pielāgošanās tām un vide"; kopējais finansējums 1 100 000 euro; informācija: <https://www.vvd.gov.lv/lv/projekts/piesarnoto-vietu-parvaldibas-modela-digitala-transformacija>

## Plānotie pasākumi citu esošo politiku ietvaros ar pozitīvu ietekmi uz jūras vidi

Jūras vides stāvokli ietekmē pasākumi, kas tiek īstenoti dažādu politiku ietvaros un dažādās tautsaimniecības nozarēs. Izstrādājot pasākumu programmu, ir jāņem vērā īstenošanā esošie un plānotie pasākumi, kas izriet no starptautiskajiem, ES un Latvijas politikas plānošanas dokumentiem un tiesību aktiem un kam būs pozitīva ietekme uz jūras vidi un to ietekmējošām antropogēnajām slodzēm līdz 2027.gadam. Jūras vides stāvokļa komponentēm un slodzēm, kur ir novērtēta neatbilstība labam jūras vides stāvoklim (LJVS), tika apkopota informācija par spēkā esošiem politikas ietvariem un to pasākumiem, kuri vēl ir ieviešanā vai ir plānoti un kuri varētu nākotnē samazināt slodzes un uzlabot jūras vides stāvokli. Šādu pasākumu pozitīvais efekts ir ņemts vērā, novērtējot līdz 2027.gadam sagaidāmās slodžu izmaiņas esošo politiku pasākumu ieviešanas rezultātā, kas kalpoja par pamatu papildus pasākumu nepieciešamības novērtēšanai.

Šis pielikums ietver starptautisko, ES un Latvijas politikas plānošanas dokumentu un tiesību aktu, kā arī rīcības programmu, projektu u.c. dokumentu, kuros paredzēti jūras vides stāvokli uzlabojoši pasākumi politikas plānošanas dokumentu un tiesību aktu ieviešanai, kopsavilkums. Pilns izvērtējums par sagaidāmo ietekmi uz jūras vides stāvokli no īstenošanā esošiem un plānotiem pasākumiem, kas izriet no starptautiskajiem, ES un Latvijas politikas plānošanas dokumentiem, tiesību aktiem u.c. attiecīgajiem dokumentiem, atspoguļots projekta "Zināšanu uzlabošana jūras vides stāvokļa jomā" (projekta Nr.17-00-F06803-000001)" kvalitatīvo raksturlielumu novērtējumu atskaitēs<sup>1</sup>.

### Bioloģiskās daudzveidības aizsardzība

- Pasākumi, kas ietverti "ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģijas 2030"<sup>2</sup>.
- Pasākumi, kas ietverti atjaunotajā HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna (turpmāk - HELCOM BJRP 2021)<sup>3</sup> (rīcības bioloģiskās daudzveidības segmentā).
- Pasākumi, kas ietverti "Vides politikas pamatnostādņēs 2021.-2027.gadam" (turpmāk – VPP2027) saistībā ar bioloģiskās daudzveidības aizsardzību (14.rīcības virzienā "Saglabāt sugu daudzveidību un nodrošināt biotopu labvēlīgas aizsardzības mērķu sasniegšanu", 15.rīcības virzienā "Pilnveidot ES nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju Natura 2000 tīklu, balstoties uz sugu un biotopu izplatības kartēšanā iegūtajiem datiem, kā arī ņemot vērā jaunāko zinātnisko pētījumu un monitoringa datus", 16.rīcības virzienā "Aizsargājamo sugu dzīvotņu un biotopu atjaunošana un apsaimniekošana", 17.rīcības virzienā "Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas pasākumu integrēšana tautsaimniecības nozarēs", 21.rīcības virzienā "Bioloģiskās daudzveidības finansējuma nodrošināšana", 32.rīcības virzienā "Aizsargājamo jūras teritoriju un to tīkla attīstība, tai skaitā Latvijas Ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā").
- Ministru kabineta 2019.gada 21.maija rīkojums Nr.232 "JŪRAS PLĀNOJUMS 2030. Jūras plānojums Latvijas Republikas iekšējiem jūras ūdeņiem, teritoriālajai jūrai un ekskluzīvās ekonomiskās zonas ūdeņiem", kas izstrādāts atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2014/89/ES (2014.gada 23.jūlijs), ar ko izveido jūras telpiskās plānošanas ietvaru.

Citi dokumenti (rīcības programmas, projekti u.c.):

- Pasākumi, kas ietverti "Prioritāro rīcību programmā Natura 2000 tīklam Latvijā (2021–2027)", tajā skaitā:
  - o noteikt jaunas Aizsargājamās jūras teritorijas (AJT) bentisko biotopu aizsardzībai Latvijas Ekskluzīvās ekonomiskās zonas (EEZ) ūdeņos un izstrādāt AJT apsaimniekošanas plānu<sup>4</sup>;
  - o nodrošināt jūras biotopu monitoringu un regulāru jūras bioloģiskās daudzveidības monitoringu, tajā skaitā jūras Natura 2000 teritorijās;
  - o veikt novērtējumu jūras Natura 2000 tīkla efektivitātei Latvijas jūras ūdeņos;

o veikt vēja parku ietekmes uz migrējošiem putniem novērtēšanu;

o veikt izpēti par jūras putniem nozīmīgām barošanās, vairošanās un migrācijas vietām un biotopiem.

• Pasākumi, kas ietverti "Pogainā roņa (*Phoca hispida*), pelēkā roņa (*Halichoerus grypus*) un plankumainā roņa (*Pusa vitulina*) apsaimniekošanas (aizsardzības) plānā" 2021.-2031.gadam (VARAM Rīkojums Nr.1-2/33 (18.02.2021.)) Par sugas aizsardzības plāna apstiprināšanu).

• Pilotprojekts trīs piekrastes īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (ĪADT) atpūtnieku piekļuves ierobežošanai piekrastē ligzdojošiem putniem nozīmīgās vietās un periodā no 2022.gada un turpmākajos gados no 1.aprīļa līdz 1.augustam dabas liegumā "Oviši" (Irbes grīvā) un Slīteres nacionālajā parkā (Ķikana grīvā) un no 1.maija līdz 1.augustam Dabas parkā "Piejūra" (Gaujas grīvā) ir izveidotas norobežotas teritorijas, kur ir liegta cilvēku un suņu pārvietošanās, lai netraucētu putnu ligzdošanu. Pasākuma īstenošanai plānots darbs ierobežojumu ieviešanas kontrolei un nepieciešamības skaidrošanai pasākuma īstenošanas vietās. Katru gadu tiks veikts piekrastes ligzdojošo putnu monitorings, lai vērtētu šī pasākuma efektivitāti.

### **Zivju pārzveja, roņu un putnu piezveja**

• Pasākumi, kas etverti ES Regulā 2019/1241 (20.06.2019) par zvejas resursu saglabāšanu un jūras ekosistēmu aizsardzību ar tehniskiem pasākumiem<sup>5</sup>. Regula nosaka tehniskus pasākumus un ierobežojumus, lai palīdzētu īstenot kopējās zivsaimniecības politikas mērķus, piemēram, zvejojot maksimālajā ilgtspējīgās ieguves apjomā, samazināt nevēlamas nozvejas, novērst piezveju (gan putnu, gan jūras zīdītāju), sasniegt labu vides stāvokli, veicināt jūras sugu mazuļu un nārsta baru aizsardzību, izmantojot selektīvus zvejas rīkus un pasākumus.

*Citi dokumenti (rīcības programmas, projekti u.c.):*

• Pasākumi, kas ietverti "Prioritāro rīcību programmā Natura 2000 tīklam Latvijā (2021–2027)": īstenojot roņu un jūras putnu piezvejas monitoringu, izstrādāt pasākumus roņu un putnu piezvejas samazināšanai piekrastes zvejniecībā.

### **Svešo sugu ieviešanās un negatīvā ietekme**

• Pasākumi, kas saistīti ar 2004.gada Starptautiskās konvencijas par kuģu balasta ūdens un nosēdumu kontroli un pārvaldību ieviešanu (Latvijā pieņemta ar likumu "Par 2004.gada Starptautisko konvenciju par kuģu balasta ūdens un nosēdumu kontroli un pārvaldību" (pieņemts 20.06.2018.)).

• VPP202 pasākumi saistībā ar kuģu balasta ūdens un nosēdumu (kaitīgo ūdens organismu un patogēno mikroorganismu) apdraudējuma jūras ekosistēmai novēršanu (35.rīcības virzienā): 35.1. īstenojot kuģu balasta ūdens un nosēdumu pārvaldības monitoringu (arī vides kontroles ietvaros), t.sk. svešo sugu monitoringu ostās un jūras ūdeņos; 35.3. Nodrošināt atbilstošas balasta ūdens nosēdumu pieņemšanas iekārtas ostās (kur nepieciešams/ kur notiek kuģu remonts, tilpņu labošana, tīrīšana).

• Pasākumi, kas ietverti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 1143/2014 (2014.gada 22.oktobris) par invazīvu svešzemju sugu (ISS) introdukcijas un izplatīšanās profilaksi un pārvaldību.

*Citi dokumenti (rīcības programmas, projekti u.c.):*

• Pasākumi, kas ietverti "Prioritāro rīcību programmā Natura 2000 tīklam Latvijā (2021–2027)": Izpēte par ISS ietekmi uz ekosistēmām, dzīvotnēm, sugām, to izplatības ceļiem un labākajām ierobežošanas metodēm; rīcības plāna izstrāde jūras ISS pārvaldībai attiecībā uz apaļo jūrasgrunduli *Neogobius melanostomus* un Ķīnas cimdiņkrabi *Eriocheir sinensis*.

### **Biogēnu piesārņojuma ienese**

• Pasākumi, kas ietverti Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvā (ES) 2016/2284 (2016.gada 14.decembris) par dažu gaisu piesārņojošo vielu valstu emisiju samazināšanu un ar ko groza Direktīvu 2003/35/EK un atceļ Direktīvu 2001/81/EK un Ministru Kabineta rīkojumā Nr.197 (16.04.2020.) "Par Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānu 2020.-2030.gadam".

• Pasākumi, kas ietverti atjaunotajā HELCOM BJRP 2021 (rīcības eitrofikācijas segmentā).

• Papildu pasākumi biogēnu piesārņojuma ieneses samazināšanai, kas noteikti "Upju baseinu apsaimniekošanas plānos" 2022.-2027.gadam<sup>6</sup>, tajā skaitā:

o pasākumi lauksaimniecības radītā piesārņojuma samazināšanai ietekmētajos "riskā" ūdensobjektos, tajā skaitā, ierīkot ilggadīgos stādījumus aramzemēs, ieviest konservējošo (minimālo) augsnes apstrādi, samazināt slāpekļa mēslojuma lietojumu (par 20% no normas), izveidot sedimentācijas dīķi (baseinu), ierīkot kontrolēto drenāžu, ierīkot mākslīgo mitrzeni (virszemes vai pazemes), pāriet uz bioloģisko lauksaimniecību, ierīkot buferjoslu gar ūdenstecēm (meliorācijas grāvjiem) 6 m platumā;

o pasākumi mežsaimniecības radītā piesārņojuma samazināšanai ietekmētajos "riskā" ūdensobjektos, tajā skaitā, ierīkot meža piekrastes aizsargjoslu (buferjoslu) 15 m platumā, izveidot maksimālās plūsmas kontroles dambi, ierīkot virszemes filtrācijas platību, ierīkot sedimentācijas dīķi (baseinu);

o pasākumi notekūdeņu radītā punktteida piesārņojuma samazināšanai ietekmētajos "riskā" ūdensobjektos, izbūvējot jaunas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas (NAI) un uzlabojot esošo NAI darbību, veicot pastiprinātu NAI darbības efektivitātes kontroli un priekšlikumu sagatavošanu NAI darbības uzlabošanai, ja kontroles gaitā fiksēta nepieciešamība pēc NAI darbības uzlabošanas, pārskatot piesārņojošās darbības atļaujās atļautos piesārņojuma novadīšanas apjomus u.c.;

o pasākumi decentralizēto kanalizācijas sistēmu radītā piesārņojuma samazināšanai, tajā skaitā, kontrolēt decentralizētās kanalizācijas sistēmas un veikt atbilstošu apsaimniekošanu, samazināt izkliedēto biogēnu slodzi tūrisma mītnēs, kempingos un rekreācijas teritorijās;

o pasākumi pārrobežu piesārņojuma samazināšanai, tajā skaitā, sadarboties ar Lietuvas, Baltkrievijas, Krievijas un Igaunijas iestādēm, kas atbild par UBAP izstrādi un īstenošanu, ar mērķi sagatavot starptautiskus apsaimniekošanas plānus kopīgajiem upju baseiniem; turpināt starpvalstu sadarbību par pārrobežu piesārņojuma samazināšanu un ūdens kvalitātes uzlabošanu, kopīgas monitoringa programmas saskaņošanu un kopīgu ekoloģiskās kvalitātes novērtējumu.

### **Bīstamo vielu piesārņojums ienese**

- Pasākumi, kas ietverti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1907/2006 (2006.gada 18.decembris), kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH), un ar kuru izveido Eiropas Ķīmikāliju aģentūru, groza Direktīvu 1999/45/EK un atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 793/93 un Komisijas Regulu (EK) Nr. 1488/94, kā arī Padomes Direktīvu 76/769/EEK un Komisijas Direktīvu 91/155/EEK, Direktīvu 93/67/EEK, Direktīvu 93/105/EK un Direktīvu 2000/21/EK.

- Pasākumi, kas ietverti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2012/19/ES (2012.gada 4.jūlijs) par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem (EEIA).

- Pasākumi, kas ietverti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/65/ES (2011.gada 8.jūnijs) par dažu bīstamu vielu izmantošanas ierobežošanu elektriskās un elektroniskās iekārtās (EEI).

- Pasākumi, kas paredzēti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 1257/2013 (2013.gada 20.novembris) par kuģu pārstrādi un ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1013/2006 un Direktīvu 2009/16/EK.

- 2013.gada Minamatas konvencijā par dzīvsudrabu un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2017/852 (2017.gada 17.maijs) par dzīvsudrabu un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1102/2008, noteiktie pasākumi.

- Pasākumi 1979.gada Ženēvas konvencijas par robežšķērsojošo gaisa piesārņošanu lielos attālumos 1998.gada protokola par noturīgiem organiskajiem piesārņotājiem, 2001.gada Stokholmas konvencijas par noturīgiem organiskajiem piesārņotājiem un Eiropas Parlamenta ieviešanai un Padomes Regulā (ES) 2019/1021 (2019.gada 20.jūnijs) par noturīgiem organiskajiem piesārņotājiem ietvertie pasākumi.

- Pasākumi, kas iekļauti atjaunotā HELCOM BJRP 2021) (turpmāk – HELCOM BJRP 2021) (rīcības bīstamo vielu segmentā).

- Papildu pasākumi bīstamo vielu piesārņojuma ieneses samazināšanai, kas noteikti "Upju baseinu apsaimniekošanas plānos" 2022.-2027.gadam, tajā skaitā:

o veikt prioritāro un bīstamo vielu skrīningu notekūdeņu izplūdēs un pārskatīt piesārņojošās darbības atļaujas, iekļaujot plašāku prioritāro un bīstamo vielu monitoringu gan notekūdeņu izplūdēs, gan augšpus un lejpus izplūdēm, balstoties uz skrīninga rezultātiem;

o ūdensobjektos ar dzīvsudraba koncentrāciju pārsniegumu veikt dzīvsudraba monitoringu virszemes ūdensobjektos, veikt datu analīzi piesārņojuma avota noskaidrošanai un īstenot pasākumus piesārņojuma samazināšanai;

o ūdensobjektos ar PFOS koncentrāciju pārsniegumu noteikt PFOS rašanās avotus – veikt PFOS monitoringu virszemes ūdenī un notekūdeņu izplūdēs ar mērķi noteikt vielas rašanās avotus notekūdeņu izplūdēs;

o veikt tendenču monitoringu ūdensobjektos ar dzīvsudraba un PBDE pārsniegumiem zivīs;

o noteikt TBT rašanās avotus: Veikt TBT monitoringu virszemes ūdenī ar pārsniegumiem 2015.-2019.gadā (ūdensobjektā V003SP Liepājas Tirdzniecības kanāls), veikt monitoringu SIA "Liepājas kuģu būves rūpnīca" notekūdeņu izplūdē un piesārņojošās darbības atļaujas pārskatīšana attiecībā uz TBT emisijām vidē;

o pasākumi piesārņoto vietu sanācijai 15 piesārņotās vietās.

• Pasākumi, kas ietverti "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021.-2028.gadam" (Ministru kabineta rīkojums Nr.45 (22.01.2021.) "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028.gadam")<sup>7</sup>, tajā skaitā:

o līdz 2035.gadam samazināt poligonos apglabāto sadzīves atkritumu daudzumu līdz 10% no radītā sadzīves atkritumu daudzuma;

o līdz 2025.gadam izveidot dalītu atkritumu savākšanas sistēmu attiecībā uz tekstilizstrādājumiem un sadzīves bīstamajiem atkritumiem (ietver arī EEIA);

o nodrošināt sadzīvē radušos bīstamo atkritumu savākšanas iespējas visos izveidotajos atkritumu dalītās savākšanas laukumos (aptverot sadzīves ķīmiju, piesārņotu iepakojumu, medikamentus u.c.);

o veicināt EEIA savākšanu un sagatavošanu pārstrādei (paredzēts iegādāties konteinerus EEIA savākšanai);

o informēt iedzīvotājus un veidot izpratni par EEIA atkritumu bīstamību un iespējām tos nodot bez maksas;

o īstenot investīciju projektus EEI sagatavošanas pārstrādei / reģenerācijai procesu un pārstrādes tehnoloģisko procesu pilnveidošanai;

o pasākumi, lai samazinātu atkritumu apsaimniekošanas radītā piesārņojuma slodzi uz vidi (pasākumi esošo atkritumu krātuvju rekultivācijai un konservācijai 6 poligonos, vides aizsardzības pasākumi saistībā ar atkritumu poligonu infrastruktūras paplašināšanu).

• Pasākumi, kas ietverti VPP2027 2.pielikumā "Latvijas nacionālais īstenošanas plāns par noturīgiem organiskajiem piesārņotājiem":

o saistībā ar atkritumu apsaimniekošanas plāniem, konsekventi nodrošināt elektrisko un elektronisko iekārtu (EEI) atkritumu dalītu savākšanu un iespējamo polibrominētos difenilēterus (PBDE) saturošo daļu demontāžu;

o PBDE avotu noteikšana, veicot fokusētu pētījumu par to klātbūtni dažādās vietās (piemēram, māsasaimniecības, biroji), ka arī saistībā ar informācijas un komunikāciju tehnoloģiju un EEI produktu izcelsmi un lietojumu;

o sistematizēta un plānota informācijas iegūšana par izstrādājumu sastāvā esošajām perfluoroktānsulfoskābēm (PFOS) gan no ražotājiem, izplatītājiem un, iespējams, importētājiem, kā arī no nozaru asociāciju pārstāvjiem, piemēram, veicot aptaujas;

o iedzīvotāju un uzņēmumu izglītošana par PFOS sastopamību, to ietekmi un nevēlamajiem efektiem, kā arī par iespējamām alternatīvām to izmantošanas samazināšanai.

### **Oglūdeņražu piesārņojums**

Citi dokumenti (rīcības programmas, projekti u.c.):

• Pasākumi, kas ietverti "Nacionālajā rīcības plānā dzīvnieku glābšanai piesārņojuma gadījumā jūrā un krastā"<sup>8</sup>;

• Pasākumi, kas ietverti "Prioritāro rīcību programmā Natura 2000 tīklam Latvijā (2021–2027)": īstenot reaģēšanas rīcības dzīvnieku glābšanas darbiem jūras piesārņojuma avāriju gadījumā.

## Jūru piesārņojošie atkritumi

- VPP2027 pasākumi 36.rīcības virzienā "Nodrošināt atkritumu pieņemšanu no kuģiem ostās", 39.rīcības virzienā "Jūras atkritumu samazināšana", 40.rīcības virzienā "Jūru piesārņojošo atkritumu problēmas mazināšana, izmantojot labākās pieejamās prakses".

- Pasākumi, kas ietverti "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021.-2028.gadam" (Ministru kabineta rīkojums Nr.45 (22.01.2021.) "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028.gadam") atkritumu rašanās novēršanai, dalītas atkritumu vākšanas un atkārtotas izmantošanas sistēmu uzlabošanai, tajā skaitā patērētāju informēšanai un izglītošanai, lai samazinātu atkritumu rašanos un nonākšanu vidē. Tajā skaitā pasākumi sekojošu ES direktīvu prasību ieviešanai: Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/852 (2018.gada 30.maijs) ar ko groza Direktīvu 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai (ES) 2015/720 (2015.gada 29.aprīlis), ar ko groza Direktīvu 94/62/EK attiecībā uz vieglās plastmasas iepakojumu maisiņu patēriņa samazināšanu; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/904 (2019.gada 5.jūnijs) par konkrētu plastmasas izstrādājumu ietekmes uz vidi samazināšanu; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/883 (2019.gada 17.aprīlis) par ostas atkritumu pieņemšanas iekārtām kuģu atkritumu nodošanai un ar ko groza Direktīvu 2010/65/ES un atceļ Direktīvu 2000/59/EK.

- Pasākumi, kas ietverti Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.-2028.gadam "Atkritumu rašanās novēršanas programmas" daļā "Pasākumi jūras, piekrastes, iekšzemes ūdeņu, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un citu teritoriju piegružojuma mazināšanai", tajā skaitā:

- o Veikt pasākumus, lai motivētu uzņēmumus ražot produktus, kuri ir pietiekami izturīgi atkārtotai izmantošanai un pārstrādei, kā arī izmantot mazāk kaitīgus izejmateriālus, fokusējoties uz jūras un piekrastes piegružojumā biežāk sastopamiem izstrādājumiem.

- o Veicināt nepiegružošanas pasākumus ĪADT, t.sk. kampaņu "Dabā ejot, ko atnesi, to aiznes".

- o Veikt pētījumu, lai apzinātu mikroplastmasas lietošanu/ietekmes Latvijā un pilnveidot normatīvo regulējumu, lai mazinātu ietekmi uz jūras vidi.

- o Veicināt brīvprātīgu vienošanos noslēgšanu ar mazumtirdzniecību, lai mazinātu plastmasas maisiņu patēriņu.

- o Izveidot un ieviest dzērienu depozīta sistēmu un, kur iespējams, veicināt atkārtotas dzērienu pildīšanas sistēmas.

- o Nodrošināt speciālu, tabakas izstrādājumiem paredzētu, atkritumu tvertņu izvietošanu publiskās vietās, kurās atļauts smēķēt, piemēram, pludmalēs un ārtelpās esošos restorānos, bāros, publiskās būvēs (iekšzemē un piekrastē, pludmalēs, uz prāmjiem).

- o Izveidot platformu labai piekrastes sakopšanas praksei, tajā skaitā par pašvaldību un iedzīvotāju veikto pludmales un upju krastu attīrīšanu, kā arī jūras ūdeņu attīrīšanu, arī ostās, jahtu ostās un iekšzemes ūdeņos sadarbībā ar attiecīgajām nozarēm un institūcijām, tai skaitā, attīstīt labākās tehnoloģijas un metodes attīrīšanai no jūras un piekrastes piegružojuma.

- o Veicināt pasākumus attiecībā jūras piegružojuma, kas rodas uz sauszemes, mazināšanai, nodrošinot sanitāro infrastruktūru jūras piekrastē un iekšzemes dabas tūrisma objektos.

- o Nodrošināt uz kuģa sašķirotu kuģu atkritumu (direktīvas 2019/883/ES izpratnē) dalīto pieņemšanu ostu atkritumu pieņemšanas iekārtās.

- o Veicināt atkritumu savākšanu no atpūtas kuģiem jahtu ostās (piemēram, atbilstoši ekosertifikāta "Zilais Karogs" prasībām atkritumu pieņemšanai un apsaimniekošanai jahtu ostās).

- o Uzlabot ES regulas 1224/2009<sup>9</sup> ieviešanu attiecībā uz ziņošanu par pazaudētajiem tīkliem un pazaudēto zvejas rīku atgūšanu.

- o Veikt pētījumu par zvejniecības, akvakultūras un kuģniecības darbību rezultātā radīto plastmasas atkritumu apjomiem un par ekonomiskajiem instrumentiem šādu atkritumu atkārtotas izmantošanas un pārstrādes veicināšanai.

- o Veicināt pazudušo zvejas tīklu izcelšanu.

- o Veicināt izglītojošus pasākumus par jūras piegružošanu sinerģijā ar citiem pasākumiem ilgtspējīgas attīstības jomā un sadarbībā ar sabiedrību (t.sk. saistībā ar atkritumu rašanās novēršanu un ilgtspējīga patēriņa un ražošanas veicināšanu).

- o Veicināt mācību programmas, citu starpā ietverot rekreācijas sektoru (piemēram, niršanas un burāšanas skolas), kuru ietvaros tiek attīstīta apziņa, izpratne un respekts pret jūras

vidi.

o Atbalstīt piedalīšanos starptautiskajos, ES, Baltijas jūras reģionālajos un nacionālajos procesos un iniciatīvās jūras pieguļojuma novēršanai un mazināšanai.

o Turpināt un pilnveidot "Vides izglītības fonda" īstenoto kampaņu "Mana jūra" pludmales atkritumu monitoringam, stāvokļa novērtēšanai un sabiedrības līdzdalības veicināšanai.

o Veicināt sabiedrības apziņu, tajā skaitā izmantojot informatīvās kampaņas bērniem, jauniešiem un patērētājiem par jūras pieguļojuma rašanos un novēršanu (piemēram, par ēdienu un dzērienu iepakojuma vai plastmasas maisiņu savākšanu pēc izlietošanas), ņemot vērā jau pieejamos informatīvos materiālus un izmantojot grafiskos materiālus, tai skaitā, pludmales zonās.

- Pasākumi atbilstoši HELCOM Rekomendācijai 28E/10 (15.11.2007.) par netiešās maksas piemērošanas sistēmu.
- Pasākumi, kas ietverti HELCOM Rekomendācijā 42-43/3 (20.10.2021.) "Pārskatītais reģionālais rīcības plāns jūru piesārņojošiem atkritumiem" ("Revised Regional Action Plan on Marine Litter").

---

<sup>1</sup> Pieejams <https://www.varam.gov.lv/lv/ejzf-projekts-zinasanu-uzlabosana-juras-vides-stavokla-joma>

<sup>2</sup> Stratēģija nosaka prasību par aizsargājamām noteikt vismaz 30% jūras teritorijas un stingri aizsargāt vismaz vienu trešdaļu aizsargājamo teritoriju, t.i. 10% jūras teritorijas. Stratēģija nosaka, ka tiks izstrādāts ES Dabas atjaunošanas plāns, tajā skaitā, tiks noteikti juridiski saistoši ES dabas atjaunošanas mērķrādītāji.

<sup>3</sup> HELCOM (2021) *Baltic Sea Action Plan, 2021 update*. Pieejams: <https://helcom.fi/wp-content/uploads/2021/10/Baltic-Sea-Action-Plan-2021-update.pdf>

<sup>4</sup> Ievērojot Valdības rīcības plāna 119.uzdevumā noteikto, jūras aizsargājamo dabas teritoriju un to tīkla veidošana tiks salāgota ar saimnieciskajām interesēm. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/341317-par-valdibas-ricibas-planu-deklaracijas-par-artura-krisjana-karina-vadita-ministru-kabineta-iecere-to-darbibu-istenosana>

<sup>5</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1241 (2019. gada 20. jūnijs) par zvejas resursu saglabāšanu un jūras ekosistēmu aizsardzību ar tehniskiem pasākumiem un ar ko groza Padomes Regulas (EK) Nr. 2019/2006, (EK) Nr. 1224/2009 un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1380/2013, (ES) 2016/1139, (ES) 2018/973, (ES) 2019/472 un (ES) 2019/1022 un atceļ Padomes Regulas (EK) Nr. 894/97, (EK) Nr. 850/98, (EK) Nr. 2549/2000, (EK) Nr. 254/2002, (EK) Nr. 812/2004 un (EK) Nr. 2187/2005.

<sup>6</sup> Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2000/60/EK (2000.gada 23.oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā.

<sup>7</sup> Tajā skaitā pasākumi sekojošu ES direktīvu prasību ieviešanai: Eiropas Parlamenta un Padomes 2018.gada 30.maija Direktīva 2018/850/ES, ar ko groza Direktīvu 1999/31/EK par atkritumu poligoniem; Eiropas Parlamenta un Padomes 2018.gada 30.maija Direktīva 2018/851/ES, ar ko groza Direktīvu 2008/98 par atkritumiem; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/19/ES (2012.gada 4.jūlijs) par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem (EEIA).

<sup>8</sup> Apstiprināts ar VARAM 13.12.2022. Rīkojumu Nr.1.2/177 "Par Nacionālā rīcības plāna dzīvnieku glābšanai naftas piesārņojuma gadījumā jūrā un krastā apstiprināšanu"; pieejams <https://www.vvd.gov.lv/lv/jaunums/apstiprinats-nacionalais-ricibas-plans-dzivnieku-glabsana-naftas-piesarnojuma-gadjuma-jura-un-krasta>

<sup>9</sup> Padomes Regula (EK) Nr. 1224/2009 (2009. gada 20. novembris), ar ko izveido Kopienas kontroles sistēmu, lai nodrošinātu atbilstību kopējās zivsaimniecības politikas noteikumiem, un groza Regulas (EK) Nr. 847/96, (EK) Nr. 2371/2002, (EK) Nr. 811/2004, (EK) Nr. 768/2005, (EK) Nr. 2115/2005, (EK) Nr. 2166/2005, (EK) Nr. 388/2006, (EK) Nr. 509/2007, (EK) Nr. 676/2007, (EK) Nr. 1098/2007, (EK) Nr. 1300/2008 un (EK) Nr. 1342/2008, un atceļ Regulas (EEK) Nr. 2847/93, (EK) Nr. 1627/94 un (EK) Nr. 1966/2006.

## Novērtējums riskam nesasnīgt jūras vides mērķus un labu jūras vides stāvokli (LJVS)

**"Riska novērtējums" parāda, vai uz 2027.gadu pastāv risks nesasnīgt jūras vides mērķus un labu jūras vides stāvokli (LJVS), ņemot vērā sagaidāmo jūras izmantošanas aktivitāšu attīstību un efektu no esošo politiku pasākumiem ar ietekmi uz jūras vidi.** Ja pastāv šāds risks, tad ir nepieciešams paredzēt un īstenot papildu pasākumus vides mērķu un LJVS sasniegšanai. Izstrādājot atjaunoto pasākumu programmu, šāds novērtējums nepieciešams, vērtējot uz direktīvas ieviešanas otrā cikla beigām (2027.gads). Izstrādātais "riska novērtējums" (saukts arī par "pasākumu pietiekamības novērtējumu") sniedz informāciju par nozīmīgiem slodzes avotiem, esošo politiku pasākumu efektivitāti slodzes samazināšanai, sagaidāmo slodzes samazinājumu un attālumu līdz vides mērķim. Tas ir izmantots, lai identificētu politikas trūkumus, kur nepieciešami papildu pasākumi.

Novērtējums tika izstrādāts Eiropas Savienības Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda finansētā projekta "Zināšanu uzlabošana jūras vides stāvokļa jomā" (projekta Nr.17-00-F06803-000001) ietvaros. Pilni novērtējuma rezultāti ir sniegti projekta kvalitatīvo raksturlielumu novērtējumu atskaitēs<sup>1</sup>.

Riska jeb "pasākumu pietiekamības novērtējums" tiek veikts kvalitatīvajiem raksturlielumiem, kuriem esošais stāvoklis novērtēts kā neatbilstošs LJVS<sup>2</sup>. Attiecīgi šāds novērtējums ir izstrādāts D1 "bioloģiskā daudzveidība" attiecībā uz bentiskajiem biotopiem, jūras putniem un roņiem, D2 "svešās sugas", D5 "eitrofikācija" slodzei biogēnu ienese, D8 "bīstamās vielas jūras vidē" un D10 "jūru piesārņojošie atkritumi" slodzei cieto atkritumu ienese jūras piekrastē.

Pārējiem kvalitatīvajiem raksturlielumiem vai nu pieejamie novērtējumi liecina par atbilstību LJVS (D9 "piesārņojošo vielu koncentrācijas zivīs un citās jūras veltēs", D6 "jūras dibena integritāte", D7 "izmaiņas hidrogrāfiskajos apstākļos"), vai atbilstību LJVS nav bijis iespējams novērtēt informācijas trūkuma dēļ (D1 attiecībā uz pelaģiskajiem biotopiem, D4 "barības ķēdes", D11 "jūrā ievadītā enerģija"). Kvalitatīvajiem raksturlielumiem saistībā ar zivīm (D1 un D3) novērtējums nav veikts, pieņemot, ka LJVS tiks sasniegts, īstenojot pasākumus zivsaimniecības politikas ietvaros.<sup>3</sup>

"Pasākumu pietiekamības novērtējums" ir balstīts uz "bāzes scenāriju", kas ietver novērtējumu sagaidāmajām izmaiņām slodzēs, ņemot vērā sagaidāmo jūras izmantošanas aktivitāšu attīstību un efektu esošo politiku pasākumiem, kas ietekmē slodzes. "Bāzes scenārijs" atspoguļo situāciju uz 2030.gadu.

Slodžu līmenis "bāzes scenārijā" tiek salīdzināts ar vides mērķi, lai novērtētu – vai sagaidāma atbilstība mērķim, jeb nepieciešami papildu pasākumi mērķa panākšanai. Novērtējums arī ļauj identificēt politikas trūkumus, kur nepieciešami papildu pasākumi. Kvalitatīvajiem raksturlielumiem, kuriem kvantitatīvs vides mērķis nav noteikts, ir novērtēts – vai sagaidāmais slodzes samazinājums varētu būt pietiekams, lai kvalitatīvā raksturlieluma stāvoklis būtu vērtējams, kā "labs".

"Pasākumu pietiekamības novērtējumam" ir izmantota informācija no šāda veida novērtējuma Baltijas jūras reģionam<sup>4</sup>, nacionālā informācija un ekspertu vērtējumi.

### 3.1. Aktivitātes, kas rada slodzes un to nākotnes izmaiņu tendence

3.1.tabulā sniegts apkopojums par galvenajām aktivitātēm/nozarēm, kas rada nozīmīgas slodzes un to nākotnes izmaiņu tendenci. Nākotnes izmaiņu tendence atspoguļo tikai aktivitātes apjoma/intensitātes izmaiņas. Tas nenozīmē, ka proporcionāli mainīsies arī ietekme. Lai vērtētu, kā mainīsies ietekmes no šīm aktivitāšu izmaiņām, jāņem vērā arī esošo politiku pasākumi, kas ierobežo vai samazina slodzes.

#### 3.1.tabula. Aktivitātes, kas rada slodzes, un šo aktivitāšu nākotnes izmaiņu tendences novērtējums

Slodzes	Galvenās aktivitātes, kas rada slodzi	Sagaidāmās aktivitāšu izmaiņas uz 2030.gadu
Sugu traucējums no cilvēka klātbūtnes (piekrastē ligzdojošiem ūdensputniem)	Tūrisms un rekreācija piekrastē	↑ levērojams pieaugums

Apzināta nogalināšana (roņiem)	Aizsargājošas medības zvejniecībā (tikai pelēkajam ronim)	↗ Bez izmaiņām, vai neliels pieaugums
Piezveja zvejas rīkos	Zvejniecība	→ Bez izmaiņām
Zivju nozveja (ietver pārzveju)		
Fiziskās slodzes un sugu traucējums no jaunām aktivitātēm jūrā	Enerģijas ražošana ar vēja parkiem jūrā	↗ Pieaugums. Lielas jaudas vēja parks ELWIND Rīgas līcī (ekspluatācijā no 2030.gada; būvniecība līdz 2030.gadam).
Jaunu svešo sugu ienākšana un esošo svešo sugu izplatība un ietekme	Kuģošana (komerciālā)	↑ levērojams pieaugums
	Kuģošana (rekreācijas)	↑ levērojams pieaugums
Biogēnu ienese un eitrofikācijas ietekme	Lauksaimniecība (izklidētais piesārņojums)	→ Bez izmaiņām
	Centralizētās kanalizācijas sistēmas	↗ Neliels pieaugums
	Mežsaimniecība	↗ Neliels pieaugums
	Individuālās kanalizācijas sistēmas, lietus ūdeņi/pārplūdes (izklidētais piesārņojums)	→ Bez izmaiņām (nav novērtēts)
	Aktivitātes, kas rada atmosfēras depoziciju	→ Bez izmaiņām (nav novērtēts)
	Pārrobežu piesārņojums caur upēm no augšteces valstīm	→ Bez izmaiņām (nav novērtēts)
Bīstamo vielu ienese jūras vidē	Dažādas aktivitātes/nozares atkarībā no piesārņojošās vielas (atkritumu apsaimniekošana, centralizētie notekūdeņi, pārrobežu piesārņojums, vēsturiskais piesārņojums, jūras transports, t.sk. infrastruktūra u.c.)	→ Bez izmaiņām vai neliels samazinājums
Ogļūdeņražu piesārņojums	Kuģošana (komerciālā)	↑ levērojams pieaugums
Cieto atkritumu ienese piekrastē un jūras vidē	Tūrisms un rekreācija piekrastē	↑ levērojams pieaugums
	Centralizētās kanalizācijas sistēmas	↗ Neliels pieaugums
	Kuģošana (komerciālā)	↑ levērojams pieaugums
	Zvejniecība	→ Bez izmaiņām
Zemūdens troksnis	Kuģošana (komerciālā)	↑ levērojams pieaugums
Ūdens duļķainība un brūnēšana	Lauksaimniecība	↑ Bez izmaiņām
	Mežsaimniecība	↗ Neliels pieaugums
Hidroloģisko apstākļu izmaiņas	(Nav tiešas ietekmes no jūras izmantošanas aktivitātēm)	

### 3.2. Esošo politiku pasākumi ar ietekmi uz jūras vidi

"Pasākumu pietiekamības novērtējumam" tika apkopota informācija par līdz 2027.gadam īstenošanā esošiem un plānotiem pasākumiem, kas izriet no starptautiskiem, ES un Latvijas politikas plānošanas dokumentiem un tiesību aktiem un kuri varētu turpmāk samazināt slodzes un uzlabot jūras vides stāvokli. Šādu politikas ietvaru kopsavilkums ir sniegts Programmas 2.pielikumā. Jūras vides stāvokļa komponentēm un slodzēm, kur ir novērtēta esošā stāvokļa neatbilstība LJVS, tika novērtētas sagaidāmās izmaiņas slodzēs no šo pasākumu ieviešanas. Šo pasākumu analīze un slodžu izmaiņu novērtējumi veidoja pamatu novērtējumam par politikas pasākumu pietiekamību un politikas trūkumiem, kur nepieciešami papildus pasākumi<sup>5</sup>.

### 3.3. Līdz 2027.gadam sagaidāmās slodžu izmaiņas

3.2.-3.5. tabulās sniegts apkopojums, kas raksturo novērtētās izmaiņas antropogēnajās slodzēs uz jūras vidi, ņemot vērā esošo politiku pasākumu ietekmi un sagaidāmās izmaiņas aktivitātēs, kas rada šīs slodzes. Novērtējums ietver sagaidāmo slodžu izmaiņu tendenci līdz 2030.gadam. Novērtējumi veikti kvalitatīvajiem raksturielumiem, kuriem esošais stāvoklis neatbilst LJVS.

**3.2. tabula. Sagaidāmā izmaiņu tendence (līdz 2030.gadam) antropogēnajās slodzēs uz roņu populācijām, ņemot vērā esošo politiku pasākumu ietekmi un aktivitāšu, kas rada slodzes, sagaidāmās izmaiņas nākotnē**

Antropogēnās slodzes ar ietekmi uz roņu populācijām	Slodzes izmaiņu tendence (līdz 2030.gadam)
Roņu apzināta nogalināšana	➔ (bez izmaiņām, vai neliels pieaugums)
Sugas traucējums no cilvēka klātbūtnes	⬇️ (samazinājums)
Piezveja zvejas rīkos	⬇️ (samazinājums)
Zivju nozveja (ietver pārzveju) un citi cilvēka darbības izraisīti barības ķēžu traucējumi	⬇️ (samazinājums)
Bīstamo vielu piesāņojuma ienese un piesārņotāju līmenis jūras vidē (dzīvsudrabs, PBDE, PFOS, TBT)*	⬇️ (piesārņojuma ieneses samazinājums) (!) laika nobīde izmaiņām jūras vidē (vairākas desmitgades)
Biogēnu ienese un eitrofikācijas ietekmes	⬇️ (piesārņojuma ieneses samazinājums) (!) laika nobīde izmaiņām jūras vidē (vairākas desmitgades)
Impulsīvs zemūdens troksnis	➔ (bez izmaiņām)

PBDE - polibrominētie difenilēteri; PFOS – perfluoroktānsulfoskābes; TBT – tributilalva.

**3.3. tabula. Sagaidāmā izmaiņu tendence (līdz 2030.gadam) antropogēnajās slodzēs uz jūras putniem, ņemot vērā esošo politiku pasākumu ietekmi un aktivitāšu, kas rada slodzes, sagaidāmās izmaiņas nākotnē**

Antropogēnās slodzes ar ietekmi uz jūras putniem	Slodzes izmaiņu tendence (līdz 2030.gadam)
Sugas traucējums no cilvēka klātbūtnes dēļ tūrisma un rekreācijas	➔ (neskaidra tendence – neliels slodzes samazinājums vai pieaugums)
Piezveja zvejas rīkos	⬇️ (samazinājums)
Zivju nozveja (ietver pārzveju) un citi cilvēka darbības izraisīti barības ķēžu traucējumi	⬇️ (samazinājums)
Sugas traucējums no vēja elektrostacijām jūrā	➔ (nav sagaidāma būtiska slodze)
Bīstamo vielu piesāņojuma ienese un piesārņotāju līmenis jūras vidē (dzīvsudrabs, PBDE, PFOS, TBT)	⬇️ (piesārņojuma ieneses samazinājums) (!) laika nobīde izmaiņām jūras vidē (vairākas desmitgades)
Ogļūdeņražu piesārņojums	Avārijas noplūdēm ➔ (nav sagaidāmas izmaiņas vai neliels samazinājums) Sistemātiskām noplūdēm ➔ (nav sagaidāmas izmaiņas vai neliels pieaugums)
Biogēnu ienese un eitrofikācijas ietekmes	⬇️ (piesārņojuma ieneses samazinājums) (!) laika nobīde izmaiņām jūras vidē (vairākas desmitgades)
Esošo svešo sugu izplatība un ietekme	⬇️ (slodzes samazinājums)
Cieto atkritumu ienese piekrastē un jūras vidē	⬇️ (slodzes samazinājums) (!) iespējama zināma laika nobīde izmaiņām jūras vidē

**3.4. tabula. Sagaidāmā izmaiņu tendence (līdz 2030.gadam) antropogēnajās slodzēs uz jūras bentiskajiem biotopiem, ņemot vērā esošo politiku pasākumu ietekmi un aktivitāšu, kas rada slodzes, sagaidāmās izmaiņas nākotnē**

Antropogēnās slodzes ar ietekmi uz jūras bentiskajiem biotopiem	Slodzes izmaiņu tendence (līdz 2030.gadam)
Biogēnu ienese un eitrofikācijas ietekmes	↘ (piesārņojuma ieneses samazinājums) (!) laika nobīde izmaiņām jūras vidē (vairākas desmitgades)
Esošo svešo sugu izplatība un ietekme	↘ (slodzes samazinājums)
Hidroloģisko apstākļu izmaiņas	➔ (bez izmaiņām)
Ūdens duļķainība un brūnēšana	➔ (neliels slodzes samazinājums vai slodze bez izmaiņām)
Antropogēnās slodzes ar ietekmi uz jūras bentiskajiem biotopiem	Slodzes izmaiņu tendence (līdz 2030.gadam)
Zivju nozveja (ietver pārzveju) un citi cilvēka darbības izraisīti barības ķēžu traucējumi	↘ (samazinājums)
Fiziskās slodzes – dzīvotņu postījumi (mīksto grunšu biotopiem)	➔ (slodzes samazinājums vai slodze bez izmaiņām)
Fiziskās slodzes no vēja elektrostacijām jūrā	➔ (nav sagaidāms nozīmīgs slodzes pieaugums)

**3.5. tabula. Sagaidāmā izmaiņu tendence (līdz 2030.gadam) slodzēs citiem kvalitatīvajiem raksturlielumiem (D) ar neatbilstību LJVS, ņemot vērā esošo politiku pasākumu ietekmi un aktivitāšu, kas rada slodzes, sagaidāmās izmaiņas nākotnē**

Antropogēnās slodzes kvalitatīvajiem raksturlielumiem (D) ar neatbilstību LJVS	Izmaiņu tendence (līdz 2030.gadam)
D2 Jaunu svešo sugu ienākšana cilvēka darbības rezultātā	↘ (slodzes samazinājums)
D2 Esošo svešo sugu izplatība un ietekme	↘ (slodzes samazinājums)
D5 Biogēnu ienese	↘ (piesārņojuma ieneses samazinājums) (!) laika nobīde izmaiņām jūras vidē (vairākas desmitgades)
D8 Bīstamo vielu piesārņojuma ienese (dzīvsudrabs, PBDE, PFOS, TBT)	↘ (piesārņojuma ieneses samazinājums) (!) laika nobīde izmaiņām jūras vidē (vairākas desmitgades)
D10 Cieto atkritumu ienese piekrastē un jūras vidē	↘ (slodzes samazinājums) (!) iespējama zināma laika nobīde izmaiņām jūras vidē

### 3.4. Riska novērtējuma kopsavilkums kvalitatīvajiem raksturlielumiem

#### D1 "bioloģiskā daudzveidība" attiecībā uz bentiskajiem biotopiem

Novērtējumā ir ietverti trīs Latvijas jūras ūdeņiem nozīmīgākie bentisko biotopu veidi, kuru esošais vides stāvoklis kopumā vērtējams kā neatbilstošs labam jūras vides stāvoklim (LJVS) – (1) cieto grunšu (substrāta) biotopi ar makroaļģu pārklājumu, (2) cieto grunšu (substrāta) biotopi ar makrozoobentosu pārklājumu un (3) mīksto grunšu (substrāta) biotopi ar infaunas organismiem. Abi cieto grunšu biotopu veidi pieder pie ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem (1170 *Akmeņu sēkļi jūrā*). Mīksto grunšu biotopu veids ietver gan biotopus ar smilšainu grunti (pieder pie ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem 1110 *Smilšu sēkļi jūrā*), gan biotopus ar dūņām.

Kā nozīmīgākās slodzes uz bentiskajiem biotopiem šobrīd – ņemot vērā esošo slodžu līmeni un politikas, kas jau ir spēkā un nodrošina noteiktu biotopu aizsardzības līmeni, tiek vērtētas biogēnu ienese un eitrofikācijas ietekmes, esošo svešo sugu izplatība un ietekme, ūdens duļķainība un brūnēšana, hidroloģisko apstākļu izmaiņas un zivju nozveja un citi cilvēka darbības izraisīti barības ķēžu traucējumi.

"Bāzes scenārija" laika periodā slodzes samazinājums ir sagaidāms attiecībā uz esošo svešo sugu (apaļā jūras grunduļa) ierobežošanu un zivju pārzveju un ar to saistītiem barības ķēžu traucējumiem. Ir sagaidāms samazinājums biogēnu ienesē jūrā, pieņemot, ka tiek īstenoti "Upju baseinu apsaimniekošanas plānos 2022-2027.gadam" noteiktie papildu pasākumi šīs slodzes samazināšanai. Taču eitrofikācijas ietekmju samazināšanās notiks ilgākā laikā (tam vajadzīgas vairākas desmitgades). Nav sagaidāmas izmaiņas attiecībā uz hidroloģisko apstākļu izmaiņu radīto slodzi, jo šādas pārmaiņas nav iespējams ietekmēt ar pasākumiem, kas vērsti uz antropogēno slodžu samazināšanu, un pozitīva ietekme no pasākumiem klimata pārmaiņu politikas jomā "bāzes scenārija" periodā visdrīzāk vēl nebūs novērojama. Iespējams samazinājums varētu būt ūdens duļķainības un brūnēšanas radītajā slodzē, pieņemot, ka tiek īstenoti "Upju baseinu apsaimniekošanas plānos 2022-2027.gadam" noteiktie papildu pasākumi, kas samazina augsnes eroziju. Taču slodzes samazinājumu ir

grūti novērtēt, jo ir nepietiekama informācija par šīs slodzes apjomu un ietekmi uz biotopiem.

Jaunu Aizsargājamo jūras teritoriju (AJT) noteikšana, kas ir plānota Latvijas Ekskluzīvās ekonomiskās zonas (EEZ) ūdeņos, var būt efektīvs politikas instruments bentisko biotopu aizsardzībai un stāvokļa uzlabošanai. Ar šo instrumentu galvenokārt iespējams novērst fiziskās slodzes uz biotopiem. Priekšnosacījums bentisko biotopu stāvokļa uzlabošanai ir biogēnu ieneses radītās slodzes samazināšana un esošo svešo sugu ietekmes novēršana. AJT dabas apsaimniekošanas plānam (DAP) būtu jāņem vērā minētās nozīmīgās slodzes un, cik iespējams, jāparedz pasākumi un jāveicina šo slodžu samazināšana. Lai AJT būtu efektīvs instruments, ir nepieciešams katrai AJT noteikt skaidri definētus, kvantitatīvus aizsardzības un pārvaldības mērķus.

No esošām jūras izmantošanas aktivitātēm ir nepilnīga informācija par zvejas ar grunts traļiem ietekmi uz mīksto grunšu biotopiem. Tā kā praktiski nav cilvēku darbības neietekmētu šādu biotopu, tad nav datu, lai novērtētu šīs slodzes ietekmi un nozīmību. Kopumā tiek vērtēts, ka šīs slodze uz bentiskajiem biotopiem būtu jāsamazina. Esošo politiku ietvaros nav sagaidāmu pasākumu, kas varētu samazināt šo slodzi.

Saistībā ar iespējamām slodžu izmaiņām jāņem vērā jaunas aktivitātes jūrā, kam var būt negatīva ietekme uz bentiskajiem biotopiem. Rīgas jūras līcī ir sagaidāms lielas jaudas vēja parks, kuram būvniecības darbi varētu sākties jau līdz 2030. gadam. Šādām darbībām ir esošs regulējums, lai novērstu negatīvu ietekmi uz bentiskajiem biotopiem. Pieņemot, ka tas tiek efektīvi īstenots, nebūtu sagaidāms nozīmīgs slodzes uz bentiskajiem biotopiem pieaugums.

#### *D1 "bioloģiskā daudzveidība" attiecībā uz jūras putniem*

Esošais stāvoklis ir novērtēts kā neatbilstošs LJVS attiecībā uz piekrastē ligzdojošiem ūdensputniem. "Bāzes scenārija" laika periodā nav sagaidāms būtisks samazinājums antropogēnajās slodzēs, kas ietekmē piekrastē ligzdojošu ūdensputnu populāciju stāvokli. Ir sagaidāms samazinājums biogēnu ienesē jūrā, taču eitrofikācijas ietekmju samazināšanās notiks ilgākā laika periodā (tam vajadzīgas vairākas desmitgades). Kā nozīmīgākā slodze tiek vērtēta "sugas traucējums no cilvēka klātbūtnes tūrisma un rekreācijas rezultātā". Esošo politiku ietvaros paredzētie pasākumi dos zināmu slodzes samazinājumu, taču tas visdrīzāk nebūs pietiekams, lai panāktu nepieciešamo šīs slodzes samazinājumu. Turklāt nākotnē varētu būt sagaidāms tūrisma un rekreācijas aktivitāšu pieaugums. Tādēļ būtu nepieciešams paredzēt papildu pasākumus šīs slodzes samazināšanai.

Attiecībā uz ziemojošo ūdensputnu populāciju ietekmējošām slodzēm secināts, ka ir sagaidāms samazinājums slodzēs no piezvejas un zivju nozvejas, bīstamo piesārņojošo vielu un atkritumu ieneses jūras vidē. Bīstamām piesārņojošām vielām ir sagaidāms piesārņojuma ieneses slodzes samazinājums (novērtēts attiecībā uz dzīvsudrabu, PBDE un PFOS). Tomēr tas tiek vērtēts kā nepietiekams, lai nodrošinātu LJVS attiecībā uz piesārņojošo vielu līmeni jūras vidē. Tādēļ ir izstrādāti papildu pasākumu priekšlikumi šīs slodzes turpmākai samazināšanai. Jāņem vērā, ka būs nepieciešamas vairākas desmitgades, lai notiktu samazinājums šo vielu līmenī jūras vidē. Attiecībā uz atkritumu ieneses slodzi ir sagaidāms ievērojams ieneses samazinājums, kas varētu būt tuvu slodzes samazinājuma mērķim (90% samazinājums atkritumu daudzumā piekrastē no iepriekšējā novērtējuma perioda līmeņa). Attiecībā uz invazīvajām svešajām sugām (ISS) ir tikuši īstenoti pasākumi apaļā jūras grunduļa populācijas samazināšanai, un tiek izstrādāts rīcības plāns jūras ISS pārvaldībai attiecībā uz apaļo jūras grunduli un Ķīnas cimdīņkrabi, kas varētu ierobežot šo sugu izplatību un negatīvo ietekmi. Attiecībā uz naftas produktu piesārņojumu var pieņemt, ka tiks apstiprināts un īstenots "Nacionālais rīcības plāns dzīvnieku glābšanai piesārņojuma gadījumā jūrā un krastā", bet trūkst informācijas par sistemātiskā piesārņojuma slodzi un tās ietekmi uz ūdensputniem Latvijas jūras ūdeņos. Ņemot vērā ziemojošo ūdensputnu esošā stāvokļa vērtējumu un apkopoto informāciju par esošo politiku plānotajiem pasākumiem, nav identificēta nepieciešamība pēc speciāliem papildu pasākumiem slodžu samazināšanai un ziemojošo ūdensputnu stāvokļa uzlabošanai.

#### *D1 "Bioloģiskā daudzveidība" attiecībā uz roņiem*

Esošais stāvoklis ir novērtēts kā neatbilstošs LJVS attiecībā uz pelēkā roņa un pogainā roņa populācijām (vērtējums Baltijas jūrai kopumā). Novērtējumā secināts, ka "bāzes scenārijā" ir sagaidāms samazinājums antropogēnajās slodzēs, kas tieši ietekmē roņu populāciju stāvokli. Slodzes samazinājums būs atkarīgs no pasākumu īstenošanas, kas noteikti roņu sugas aizsardzības plānā "Pogainā roņa (*Phoca hispida*), pelēkā roņa (*Halichoerus grypus*) un plankumainā roņa (*Pusa vitulina*) apsaimniekošanas (aizsardzības) plānā" (turpmāk – roņu SAP) un ES kopējās zivsaimniecības politikas ietvaros īstentajiem tehniskajiem pasākumiem roņu piezvejas samazināšanai. Attiecībā uz netieši ietekmējošām slodzēm varētu būt sagaidāms samazinājums zivju pārzvejas radītajā slodzē. Piesārņojuma ieneses slodzes samazinājums ir sagaidāms attiecībā uz biogēniem un bīstamām piesārņojošām vielām. Taču to ietekmju uz jūras vidi samazināšanās notiks ilgākā laikā periodā (tam vajadzīgas vairākas desmitgades). Citām slodzēm, visticamāk, nav sagaidāmas būtiskas izmaiņas.

Pieejamā informācija neļauj izdarīt skaidrus secinājumus – vai esošo politiku pasākumi varētu būt pietiekami, jeb pastāv risks 2027. gadā nesasniegt LJVS. Ir sagaidāms samazinājums slodzēs, kas tieši ietekmē roņu populāciju stāvokli. Nenoteiktību rada informācijas trūkums par netieši ietekmējošo slodžu ietekmēm, kā arī citu ārējo vides faktoru (īpaši, klimata pārmaiņu) ietekmēm.

Roņu SAP 2021.-2031. gadam ietver pasākumu kopumu roņu populāciju aizsardzībai Latvijas jūras ūdeņos no tieši ietekmējošām slodzēm, tajā skaitā, zvejas rīku pilnveidošanu

atbilstoši vietējiem apstākļiem un roņu drošu zvejasrīku un roņu atbaidīšanas metožu ieviešanu, roņu mazūļu aizsardzības pasākumus, sabiedrības (zvejnieku) informēšanas un izglītošanas pasākumus, izpēti un datu apkopošanas pasākumus. Šo pasākumu ieviešana varētu nodrošināt efektīvu roņu populāciju aizsardzību Latvijas jūras ūdeņos.

Atjaunotais HELCOM "Baltijas jūras rīcības plāns" (2021) (turpmāk - HELCOM BJRP 2021) ietver rīcības par nacionālu vai lokālu roņu aizsardzības vai apsaimniekošanas plānu izstrādi un īstenošanu, līdz ar to, šādu plānu izstrāde un īstenošana ir sagaidāma visa jūras reģiona mērogā.

Attiecībā uz netieši ietekmējošām slodzēm būtu svarīgi īstenot regulāru roņu populāciju monitoringu un izpēti pasākumus par roņu populāciju ietekmējošiem vides faktoriem un slodzēm. Šādus pasākumus ietver nacionālais roņu SAP.

#### *D2 "svešās sugas"*

Novērtētais, līdz 2030. gadam sagaidāmais samazinājums slodzei "jaunu svešo sugu ienākšana cilvēku darbības rezultātā" Baltijas jūras reģionam kopumā, ņemot vērā esošo politiku pasākumu efektu un aktivitāšu attīstību nākotnē, ir 20% (9-31%, ņemot vērā novērtējuma standartnovirzi). Tā kā HELCOM pamata indikatora "*Jaunu svešzemju sugu ienākšanas trends*" sliekšņa vērtība ir nulle, un saskaņā ar mērķi novērtējuma periodā nav pieļaujamas jaunas primārās svešo sugu introdukcijas, kas radušās cilvēka darbības rezultātā, tad šādām jaunu svešo sugu primārajām introdukcijām jābūt pilnīgi izslēgtām (samazinātām par 100 %). Līdz ar to, ir secināts, ka esošo politiku pasākumi nebūs pietiekami, lai sasniegtu vides mērķi, un sagaidāmais samazinājums ir tālu no mērķa.

Daļu no slodzes nav iespējams ietekmēt ne nacionālā, ne Baltijas jūras reģiona līmenī – ievērojamu daļu no kopējās slodzes rada slodzes avots "*Aktivitātes un avoti ārpus Baltijas jūras reģiona*" un tādas aktivitātes/slodzes avoti kā "*Akvakultūra, t.sk. infrastruktūra*" un "*Transports – kuģošanas infrastruktūra (kanāli)*", kas Latvijas jūras ūdeņiem nav raksturīgi. Taču lielāko daļu slodzes rada slodzes avoti "*Transports – kuģu balasta ūdeņi*" un "*Transports – kuģu korpusu bioloģiskais apaugums*".

Esošo politiku pasākumi, kas samazinās slodzi "bāzes scenārija" periodā, ir saistīti ar kuģu balasta ūdeņu un jūras akvakultūras radītās slodzes samazināšanu. Attiecībā uz kuģu balasta ūdeņiem pasākumi izriet no 2004. gada Starptautiskās konvencijas par kuģu balasta ūdens un nosēdumu kontroli un pārvaldību. Šo pasākumu efekts veido lielāko daļu no novērtētā sagaidāmā kopējās slodzes samazinājuma (apmēram 18% no 20%). Pilnīga konvencijas pasākumu ieviešana ir svarīga vides mērķa panākšanai. Atbilstoši "Vides politikas pamatnostādņem

2021.-2027.gadam" nacionālā līmenī "bāzes scenārija" periodā sagaidāma turpmāka pasākumu īstenošana saistībā ar kuģu balasta ūdens un nosēdumu pārvaldības monitoringu un svešo sugu monitoringu ostās un jūras ūdeņos, un atbilstošu balasta ūdens nosēdumu pieņemšanas iekārtu ostās (kur notiek kuģu remonts, tilpņu labošana, tīrīšana) nodrošināšanu.

Pasākumiem attiecībā uz jūras akvakultūru to efekts ir rēķināts tikai tiem jūras baseiniem, kur šī aktivitāte notiek un ir sagaidāma nākotnē. Latvijas jūras ūdeņos zivju audzēšanas fermas jūrā "bāzes scenārija" periodā nav sagaidāmas. Turklāt ir virkne esošo politiku pasākumu, kas aptver slodzi no šī (potenciālā) avota. Tādēļ secināts, ka papildus pasākumi šim slodzes avotam nav nepieciešami.

Nozīmīgs slodzes avots ir "*Transports – kuģu korpusu bioloģiskais apaugums*". Esošo politiku pasākumu analīze nedod pamatu pieņemt, ka "bāzes scenārija" laika periodā varētu tikt ieviest kādi pasākumi, kas dotu slodzes samazinājumu no šī avota. Lai nodrošinātu vides mērķa sasniegšanu, šim slodzes avotam noteikti ir nepieciešams īstenot papildu pasākumus. Aktuālie pētījumi norāda uz pieaugošu nozīmību svešo sugu ienākšanai ar apaugumu uz atpūtas laivu korpusiem, kas varētu būt īpaši nozīmīgs sekundārajām introdukcijām, un šai aktivitātei nākotnē sagaidāms pieaugums. Tādēļ papildus pasākumus būtu nepieciešams paredzēt gan attiecībā uz komerciālo, gan atpūtas laivu bioloģiskā apauguma pārvaldību.

Baltijas jūras reģiona novērtējumā nav vērtēta svešo sugu izplatīšanās starp jūras reģioniem (sekundārā introdukcija). Raugoties no nacionālo jūras ūdeņu perspektīvas, tā ir nozīmīgs svešo sugu izplatības ceļš. Novērtējuma periodā visas Latvijas jūras ūdeņos konstatētās jaunās svešās sugas ir ienākušas sekundārās introdukcijas rezultātā. Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1143/2014 (2014.gada 22.oktobris) par invazīvu svešzemju sugu introdukcijas un izplatīšanās profilaksi un pārvaldību varētu būt esošs politikas instruments šādas izplatības ierobežošanai. Taču tās prasības ir attiecināmas tikai uz ES apstiprinātā sarakstā iekļautajām sugām, un tas šobrīd pienācīgi neaptver jūras ūdeņiem nozīmīgas svešās sugas (no jūras sugām tajā iekļauts tikai Ķīnas cimdīņkrabis). Esošo invazīvo svešo sugu (ISS) ietekmes mazināšanai nacionālā līmenī ir tikuši īstenoti pasākumi apaļā jūrasgrunduļa populācijas samazināšanai. "Prioritāro rīcību programmā Natura 2000 tīklam Latvijā (2021–2027)" ir paredzēta izpēte par ISS ietekmēm un ierobežošanas metodēm. Tiek izstrādāts rīcības plāns jūras ISS pārvaldībai attiecībā uz apaļo jūrasgrunduli *Neogobius melanostomus* un Ķīnas cimdīņkrabi *Eriocheir sinensis*. Apaļais jūrasgrundulis tiek vērtēts kā nozīmīgākā esošā jūras svešā suga, kam ir būtiska negatīva ietekme uz bioloģisko daudzveidību, īpaši uz bentiskajiem biotopiem, arī uz putnu un zivju sugām. Tādēļ ir nepieciešams nodrošināt, ka pastāvīgi tiek turpināti nepieciešamie pasākumi šīs ISS ierobežošanai.

#### *D5 "Eitrofikācija" slodze "biogēnu ienese jūras vidē"*

Eitrofikācijas stāvoklis neatbilst LJVS abos Latvijas jūras ūdeņu baseinos. Lai Latvija izpildītu tai noteiktos pieļaujamās biogēnu slodzes mērķus (NIC), ir nepieciešams samazināt Latvijas radīto antropogēno slodzi par 15% attiecībā uz slāpekli un 25% attiecībā uz fosforu no 2017.gada slodzes līmeņa (summējot Latvijas NIC un slodzi abiem jūras baseiniem, kā to pieļauj HELCOM BJR 2021. Pasākumi īpaši būtu nepieciešami slāpekļa un fosfora slodzes samazināšanai uz Centrālās Baltijas baseinu.

Tā kā gandrīz visa Latvijā radītā biogēnu slodze uz jūras baseiniem nāk no upju ieneses un iekšzemes avotiem, tad "pasākumu pietiekamības novērtējumam" ir svarīgi pienācīgi novērtēt efektu no "Upju baseinu apsaimniekošanas plānu" (UBAP) pasākumu īstenošanas un ŪSD<sup>6</sup> vides mērķu sasniegšanas upēs. Šī efekta novērtējums Latvijai nav veikts. Ir pieejami dažādi novērtējumi un aprēķini, taču tajos izmantotas atšķirīgas pieejas un dati, un tie sniedz atšķirīgus rezultātus par sagaidāmo slodzes samazinājumu un tā atbilstību Latvijai noteiktajiem NIC. Nevienā no šiem novērtējumiem nav rēķināts efekts (slodzes samazinājums uz jūru) no atjaunoto UBAP (2022-2027) papildu pasākumu ieviešanas.

Apkopotā informācija liecina, ka, pieņemot UBAP (2022-2027) pasākumu īstenošanu, sagaidāmais Latvijas radītās antropogēnās slodzes samazinājums varētu būt tuvu pietiekamam, lai slodzes līmenis atbilstu Latvijai noteiktajiem NIC attiecībā uz fosforu abos jūras baseinos un attiecībā uz slāpekli Rīgas jūras līcī. Samazinājums varētu būt nepietiekams slāpekļa slodzei uz Centrālbaltijas baseinu. Tā kā kvantitatīvi novērtējumi nav veikti, tad nav iespējams novērtēt, vai slodzes samazinājums varētu būt pietiekams arī Centrālbaltijas baseinam, ja tiek summēti Latvijas NIC un slodze abiem jūras baseiniem.

Priekšnosacījums Latvijai noteikto biogēnu slodzes uz jūru mērķu sasniegšanai ir pilnīga UBAP (2022-2027) noteikto papildu pasākumu īstenošana un biogēnu vides mērķu sasniegšana upēs. Iepriekšējā UBAP ciklā pasākumu ieviešana bija nepilnīga. Būtu nepieciešams nodrošināt, ka nākamajā ciklā papildus pasākumi praksē tiek īstenoti.

Ir nepieciešams veikt nacionālo aprēķinu biogēnu slodzes samazinājumam uz piekrastes ūdeņiem, kas tiktu panākts ar atjaunoto UBAP (2022-2027) pasākumiem un biogēnu slodzes mērķu sasniegšanu upēs. Šis aprēķins ļautu precīzāk novērtēt, vai UBAP noteiktie pasākumi ir pietiekami, lai sasniegtu Latvijai noteiktos biogēnu slodzes mērķus jūras baseiniem.

UBAP (2022-2027) ir paredzēti papildu slodzes samazināšanas pasākumi visiem nozīmīgajiem slodzes avotiem, tajā skaitā lauksaimniecībai, mežsaimniecībai, centralizētajām un individuālajām kanalizācijas sistēmām. Slodzi varētu radīt arī lietusūdens / pārplūdes, taču šai slodzei nav nacionālo datu. Būtu nepieciešams novērtēt slodzi, ko rada šis avots, un izstrādāt izmaksu-efektīvus pasākumus šīs slodzes samazināšanai.

Biogēnu slodzes avoti/aktivitātes jūrā veido ļoti nelielu daļu no kopējās Latvijas radītās slodzes uz jūras baseiniem. Tas ierobežo iespēju panākt būtisku Latvijas slodzes samazinājumu ar pasākumiem šiem avotiem. Tādēļ pirms papildus pasākumu noteikšanas šiem avotiem būtu detalizēti jāizvērtē pasākumu efektivitāte slodzes samazināšanā un pamatotība, tajā skaitā, ņemot vērā JSD noteiktos papildu pasākumu izmaksu-efektivitātes un izmaksu-ieguvumu principus.

Ņemot vērā ievērojamo pārrobežu slodzes īpatsvaru, LJVS sasniegšana attiecībā uz eitrofikāciju Latvijas jūras ūdeņos būs atkarīga arī no kaimiņvalstu īstenojamiem slodzes samazināšanas pasākumiem. Tādēļ ir nepieciešams turpināt sadarbību ar kaimiņvalstīm pārrobežu piesārņojuma samazināšanai. UBAP (2022-2027) ietver pasākumus pārrobežu piesārņojuma samazināšanai un ūdens kvalitātes uzlabošanai, tajā skaitā kopīgu novērtējumu un apsaimniekošanas plānu izstrādi pārrobežu upju baseiniem.

#### *D8 "Bstamās vielas jūras vidē"*

Kvalitatīvajam raksturlielumam D8 ir novērtēta neatbilstības LJVS, jo ir konstatēta neatbilstība LJVS robežvērtībām diviem piesārņotājiem – dzīvsudrabam un polibrominētiem difenilēteriem (PBDE). Balstoties uz koncentrācijām jūras sedimentos, vēl divi piesārņotāji ir novērtēti ar iespējamu neatbilstības LJVS risku – perfluoroktānsulfoskābes (PFOS) un alvas organiskie savienojumi (īpaši tributilalva (TBT)).

Attiecībā uz dzīvsudrabu novērtējums Baltijas jūras reģionam kopumā norāda, ka esošo politiku pasākumu ieviešanas rezultātā līdz 2030.gadam varētu būt sagaidāms dzīvsudraba ieneses slodzes samazinājums par nepilniem 40%, kā rezultātā dzīvsudraba piesārņojuma apjoms jūras vidē varētu samazināties par 20% (10-29%). Balstoties uz ekspertu vērtējumu, šāds samazinājums netiek vērtēts kā pietiekams, lai nodrošinātu atbilstību LJVS. Sagaidāmais samazinājums attiecībā uz Latvijas jūras ūdeņiem novērtēts līdzīgā apmērā. Samazinājums dzīvsudraba ieneses slodzē "bāzes scenārijā" ir sagaidāms no UBAP (2022-2027) papildu pasākumiem, kuru īstenošana būtu nozīmīga, lai samazinātu piesārņojumu no notekūdeņiem un šobrīd neskaidriem piesārņojuma avotiem. "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028.gadam" ietver pasākumus sadzīves un ražošanas bīstamo atkritumu apsaimniekošanas uzlabošanai, kuru īstenošana ir nozīmīga, lai samazinātu piesārņojumu no šādu atkritumu plūsmām un apglabāšanas. Ir slodzes avoti, kas kopumā varētu veidot nozīmīgu slodzes daļu, bet šobrīd ir nepilnīga informācija par to ieguldījumu slodzē. Tas attiecas uz vēsturisko piesārņojumu, atkritumu izgāztuvēm, ostu akvatoriju tīrīšanu un darbībām ar piesārņoto grunti.

Attiecībā uz PBDE slodzes samazinājums "bāzes scenārija" periodā (līdz 2030.gadam) ir sagaidāms no elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumi (EEIA) apsaimniekošanas uzlabošanas (dalītas vākšanas, atkritumu daudzuma samazināšanas, patērētāju izglītošanas u.c. pasākumiem). Ņemot vērā, ka visi nozīmīgākie politikas ietvari nosaka vienotas

prasības ES un globālā līmenī, līdzīgs piesārņojuma emisiju samazinājums būtu sagaidāms arī no piesārņojuma pārrobežu pārneses no citām valstīm. Pēc ļoti aptuvenām aplēsēm "bāzes scenārija" pasākumi varētu ļaut samazināt PBDE ieneses jūrā slodzi par 15-30%. Izmantojot slodzi nozīmības novērtējuma rezultātus, šāds ieneses samazinājums varētu samazināt PBDE līmeni jūras vidē par 12-24%. Informācija nav pietiekama, lai novērtētu, vai sagaidāmais slodzes samazinājums varētu būt pietiekams LJVS panākšanai. Ņemot vērā PBDE augsto noturību vidē un bioakumulācijas potenciālu, būtu svarīgi maksimāli novērst šo vielu papildus ieneses jūras vidē. Jāatzīmē, ka esošo politiku ietvaros nav pasākumu turpmākai PBDE slodzes samazināšanai no slodzes avotiem/aktivitātēm, kas kopumā veido nozīmīgu slodzes daļu (rūpniecība, infrastruktūra). Kopumā secināts arī, ka trūkst informācijas par BPDE piesārņojuma rašanās veidiem un avotiem, lai noteiktu konkrētus papildu pasākumus turpmākai slodzes samazināšanai.

Attiecībā uz PFOS novērtējums Baltijas jūras reģionam kopumā norāda, ka esošo politiku pasākumu ieviešanas rezultātā līdz 2030.gadam varētu būt sagaidāms ieneses slodzes samazinājums par nepilniem 25%, kā rezultātā piesārņojuma apjoms jūras vidē varētu samazināties par 16% (7-27%). Balstoties uz ekspertu vērtējumu, šāds samazinājums netiek vērtēts kā pietiekams, lai nodrošinātu atbilstību LJVS. Sagaidāmais samazinājums "bāzes scenārijā" attiecībā uz Latvijas jūras ūdeņiem ir novērtēts pat nedaudz lielāks. Turpmāks PFOS ieneses slodzes samazinājums "bāzes scenārija" periodā ir sagaidāms no atkritumu apsaimniekošanas uzlabošanas (dalītas vākšanas, atkritumu daudzuma samazināšanas, patērētāju izglītošanas u.c. pasākumiem). Iespējams slodzes samazinājums varētu rasties no UBAP (2022-2027) un "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021.-2028.gadam" paredzētajiem pasākumiem piesārņoto vietu sanācijai un atkritumu izgāztuvju reaktivācijai. Šādi pasākumi tiek vērtēti kā ļoti efektīvi, lai samazinātu slodzi no šiem avotiem. Taču trūkst informācijas, vai un kādā mērā šie objekti rada PFOS piesārņojumu. Tāpat arī secināts, ka trūkst informācijas par PFOS piesārņojuma rašanās veidiem un avotiem, lai noteiktu konkrētus papildu pasākumus turpmākai slodzes samazināšanai. Pēc ļoti aptuvenām aplēsēm "bāzes scenārija" pasākumi varētu ļaut samazināt PFOS ieneses jūrā slodzi par 30-40%. Ņemot vērā kvantitatīvo novērtējumu nenoteiktību un kvantitatīvu robežvērtību trūkumu, nav iespējams novērtēt, vai sagaidāmais slodzes samazinājums varētu būt pietiekams LJVS panākšanai vai saglabāšanai. Ņemot vērā PFOS augsto noturību vidē, būtu svarīgi maksimāli novērst šo vielu turpmākas ieneses jūras vidē.

Attiecībā uz TBT novērtējums Baltijas jūras reģionam kopumā norāda, ka "bāzes scenārijā" līdz 2030.gadam varētu būt sagaidāms ieneses slodzes palielinājums par 13%, kā rezultātā piesārņojuma apjoms jūras vidē varētu palielināties par 1% (-12-7%). Šāds stāvoklis tiek vērtēts kā neatbilstošs LJVS. Esošā stāvokļa uzlabojuma trūkums tiek skaidrots ar esošo pasākumu trūkumu, kas varētu turpmāk samazināt TBT ieneses slodzi, un pieaugumu aktivitātēs, kas rada slodzi. Nacionālajā novērtējumā Latvijas jūras ūdeņiem secināts, ka "bāzes scenārijā" kopumā varētu sagaidīt TBT ieneses slodzi esošā līmenī, vai tās nelielu pieaugumu. Ir sagaidāmi pasākumi atkritumu apsaimniekošanas uzlabošanai. Iespējams slodzes samazinājums varētu rasties no paredzētajiem pasākumiem piesārņoto vietu sanācijai un atkritumu izgāztuvju reaktivācijai. Taču atzīmēts, ka trūkst informācijas par TBT slodzi no tādiem slodzes avotiem kā vēsturiskais piesārņojums (piesārņotās vietas, atkritumu izgāztuves), atkritumu apsaimniekošana, kuģu ceļu un ostu akvatoriju tīrīšana un darbības ar piesārņotu grunti, kuģu un atpūtas laivu tīrīšanas un remonta. Atzīmēts, ka nav esošo politiku pasākumu, kas varētu turpmāk samazināt piesārņojuma slodzi no (i) kuģu ceļu un ostu akvatoriju tīrīšanas un darbībām ar piesārņotu grunti, (ii) atpūtas laivu/kuģu korpusu tīrīšanas un remonta. Ņemot vērā kvantitatīvo novērtējumu nenoteiktību un kvantitatīvu robežvērtību trūkumu, nav iespējams novērtēt, vai sagaidāmais slodzes un piesārņojumam apjoma līmenis varētu būt pietiekams LJVS panākšanai vai saglabāšanai. Ņemot vērā iespējamu pieaugumu aktivitātēs, kas rada slodzi, pasākumu trūkumu esošo politiku ietvaros turpmākai slodzes samazināšanai, kā arī TBT piesārņojuma ietekmi uz jūras vidi, būtu nepieciešams paredzēt papildus pasākumus TBT slodzes ierobežošanai, lai nodrošinātu LJVS.

#### *D10 "Cieta atkritumu ienese" attiecībā uz atkritumiem piekrastē*

Lai sasniegtu ES noteikto LJVS robežvērtību atkritumu daudzumam piekrastē, Latvijā jāpanāk piekrastes atkritumu daudzuma samazinājums par apmēram 90% (no 2013.-2018.gada vidējā līmeņa).

Ir novērtēts, ka "bāzes scenārijā" sagaidāmais samazinājums kopējā piekrastes atkritumu daudzumā varētu būt vidēji 80%. Taču novērtējumam ir liels ticamības intervāls (no 40% līdz 120%). Tas veidojas no augstās nenoteiktības novērtētajā individuālo pasākumu efektā, kā arī norāda uz nozīmīgu sagaidāmā efekta atkarību no konkrētiem ieviestajiem nacionālajiem pasākumiem ES direktīvu prasību izpildei, kas ir ietverti "bāzes scenārijā". Šajā nacionālajā aprēķinā nav ierēķinātas aktivitāšu izmaiņas nākotnē. Nozīmīgs pieaugums tiek vērtēts tūrismam un rekreācijai (+30%) un kuģniecībai (+20%), tādēļ slodzes bāzes līmenis būs lielāks, un sagaidāmais slodzes samazinājums varētu būt mazāks, nekā aprēķināts.

Taču šajā aprēķinā nav vērtēts efekts no pasākumiem "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021.-2028.gadam", kurš ietver arī speciālus pasākumus ūdeņu piegūzuma mazināšanai<sup>7</sup>. Šie pasākumi dos slodzes samazinājumu, kas varētu nodrošināt papildus piekrastes atkritumu daudzuma samazinājumu tuvu slodzes samazinājuma mērķim (90% no 2013.-2018.gada vidējā līmeņa). Ņemot vērā "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021.-2028.gadam" ietvertos pasākumus, nepieciešamība pēc papildu pasākumiem tika identificēta tikai attiecībā uz atsevišķiem politikas instrumentiem, piemēram, lai paaugstinātu iespējamo efektivitāti pasīvi nozvejoto atkritumu nodošanai un pašvaldību līmenī īstenotiem pasākumiem, vai attiecībā uz specifiskām nozīmīgām atkritumu frakcijām (balonu atlikumu atkritumi).

Novērtējumā pieņemts, ka "bāzes scenārijā" iekļautie pasākumi ir pilnībā ieviesti līdz 2030. gadam un to efektā nav laika nobīdes. Realitātē efektam un stāvokļa uzlabojumam, kas atspoguļojas monitoringa datos, būs zināma laika nobīde dēļ vidē uzkrātajiem atkritumiem, kas turpināsies izskatīties piekrastē zināmu laiku pēc pasākumu pilnīgas ieviešanas. Taču

šo laika nobīdi nebija iespējams novērtēt, jo pasākumiem ir atšķirīgi ieviešanas termiņi un tie ietekmēs dažādus slodzes avotus un atkritumu frakcijas ar dažādu uzkrājumu vidē un izskalošanās ātrumu.

Novērtējums aptver tikai vienu D10 komponenti – cietie atkritumi piekrastē. Īstenotie pasākumi samazinās atkritumu slodzi arī attiecībā uz citām D10 komponentēm – atkritumu ienesi jūras vidē (LJVS kritērijs C1), piesārņojumu ar mikroskopiskajām plastikāta daļiņām (LJVS kritērijs C2) un atkritumu ietekmi uz sugām (kritēriji C3 un C4). Taču šīm citām komponentēm pieejamā informācija nav pietiekama, lai veiktu novērtējumu. Tādēļ tika identificēti risināmie jautājumi informācijas bāzes uzlabošanai, lai izstrādātu nepieciešamos novērtējumus nākotnē.

---

<sup>1</sup> Pieejami <https://www.varam.gov.lv/lv/ejzf-projekts-zinasanu-uzlabosana-juras-vides-stavokla-joma>

<sup>2</sup> Atbilstoši atjaunotajam jūras vides stāvokļa novērtējumam (LHEI (2018) Jūras vides stāvokļa novērtējums 2018, pieejams <https://drive.google.com/file/d/17RkcrG5qEnVuNxFEzLiR88VQqkKUnKyx/view>) un pētījumu rezultātiem no šī projekta.

<sup>3</sup> Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) 2019/1241 (2019. gada 20. jūnijs) par zvejas resursu saglabāšanu un jūras ekosistēmu aizsardzību ar tehniskiem pasākumiem un Programmai zivsaimniecības attīstībai 2021.-2027. gadā, pieejama: <https://www.zm.gov.lv/lv/media/2928/download?attachment>.

<sup>4</sup> Šāds novērtējums Baltijas jūras reģionam, saukts par "pasākumu pietiekamības novērtējumu" (angļu val. *sufficiency of measures*), ir ticis sagatavots 2019.-2020.gadā HELCOM "Baltijas jūras rīcības plāna" (BJRP) atjaunošanas procesā. Informācija pieejama <https://helcom.fi/helcom-at-work/projects/action/>.

<sup>5</sup> Pilni novērtējuma rezultāti ir sniegti EJZF projekta kvalitatīvo raksturlielumu riska novērtējumu atskaitē. Pieejami <https://www.varam.gov.lv/lv/ejzf-projekts-zinasanu-uzlabosana-juras-vides-stavokla-joma>

<sup>6</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK (2000.gada 23.oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā.

<sup>7</sup> Ministru kabineta 2021. gada 22.janvāra rīkojums Nr. 45 "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028.gadam", "Atkritumu rašanās novēršanas programmas" 2.daļa "Pasākumi jūras, piekrastes, iekšzemes ūdeņu, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un citu teritoriju piegūžojuma mazināšanai".

## Izņēmumu piemērošana papildu pasākumu ieviešanai un vides mērķu sasniegšanai

1. Direktīvas 14.panta 1.punkta "e" apakšpunkts pieļauj gadījumu, kad dalībvalsts savos jūras ūdeņos nevar sasniegt labu jūras vides stāvokli, **ja to kavē dabiskie apstākļi, kas neļauj savlaicīgi uzlabot attiecīgo jūras ūdeņu stāvokli**. Arī aktualizētajā Programmā 2022.-2027.gadam Latvijas jūras ūdeņiem tiek piemērots izņēmums attiecībā uz D5 "Eitrofikācija" atbilstoši Direktīvas 14.panta 1.punkta "e" apakšpunktam. Izņēmuma piemērošanas izvērstu pamatojumu skatīt Programmas 2016.-2020. gadam 4.pielikumā<sup>1</sup>.

2. Atbilstoši direktīvas 14.panta 4.daļai<sup>2</sup> tika izvērtēta nepieciešamība un pamatojums iespējai piemērot izņēmumus papildu pasākumu neieviešanai **"nesamērīgu izmaksu" dēļ**. Direktīva pieļauj šādus izņēmumus, ja nav apdraudējuma jūras videi, vai ja izmaksas no papildu pasākumu ieviešanas būtu nesamērīgas salīdzinājumā ar apdraudējumu jūras videi, vienlaikus nodrošinot, ka šāds izņēmums nerada apdraudējumu LJVS sasniegšanai. Nacionālā pieeja šādu iespējamo izņēmumu izvērtēšanai tika izstrādāta, ņemot vērā ES vadlīnijas un praksi citās dalībvalstīs. Izvērtējumā secināts, ka nav pamata šādu izņēmumu piemērošanai.

Apdraudējums jūras videi ir vērtēts, balstoties uz novērtējumu esošā stāvokļa atbilstībai LJVS. Kvalitatīvajiem raksturlielumiem, kuriem novērtēta atbilstība LJVS, papildu pasākumi slodžu samazināšanai nav nepieciešami. Raksturlielumiem, kuriem stāvokļa atbilstību LJVS šobrīd nav iespējams novērtēt, nepieciešamas rīcības informācijas bāzes uzlabošanai (izstrādāt indikatorus un robežvērtības, veikt stāvokļa atbilstības novērtēšanu). Arī šādiem raksturlielumiem izņēmums nav piemērots. Kvalitatīvajiem raksturlielumiem, kuriem esošais stāvoklis novērtēts kā neatbilstošs LJVS, tika novērtētas papildu pasākumu izmaksas un ieguvumi. Izmaksu "samērīgums" ir vērtēts, balstoties uz pasākumu izmaksu un ieguvumu salīdzinājumu. Tajā secināts, ka ieguvumi pārsniedz izmaksas, tādēļ tās būtu vērtējamas kā samērīgas izmaksas. Jāņem vērā, ka kvantitatīvajos novērtējumos nav ietvertas visas izmaksas un ieguvumi. Nenoteiktību rada arī izmaksu-ieguvumu analīzei izmantotie pieņēmumi. Novērtējumam kopumā izmantota piesardzīga pieeja. Uzlabojot informācijas bāzi par izmaksām un ieguvumiem, novērtējumu būtu nepieciešams pārskatīt.

Jāatzīmē, ka visiem papildu pasākumiem to izstrādes ietvaros tika veikts sociālekonomisko ietekmju novērtējums. Balstoties uz šo novērtējumu, daži pasākumi netika iekļauti papildu pasākumu priekšlikumos. Savukārt iekļautie papildu pasākumi, kas ietver izvērtējumus un iespējamu jaunu pasākumu noteikšanu ekonomikas nozarēm, paredz sociālekonomisko ietekmju novērtēšanu pirms šādu jaunu pasākumu noteikšanas.

Izvērtējumā ietvertie papildu pasākumi un to izmaksu novērtējums

Analīzē ietvertie papildu pasākumi ir sniegti P4.1.tabulā. Balstoties uz informāciju no literatūras un piemēriem no prakses, ekspert-vērtējumu un pieņēmumiem, tika izstrādāti kvantitatīvi novērtējumi pasākumu tiešajām finansiālajām izmaksām. Daļai pasākumu šie novērtējumi ietver intervālu, ņemot vērā nenoteiktību. Izmaksas ir aprēķinātas kā kopējās izmaksas plānošanas periodam (6 gadiem) un kā vidējās izmaksas gadā. Daļa pasākumu varētu radīt tiešās un netiešās izmaksas nozarēm (zaudētos ienākumus, pieaugumu regulārās darbības izmaksās), ko nevarēja kvantificēt, jo šobrīd nav zināmi iespējamie pasākumi, kas varētu tikt noteikti.

### P4.1.tabula. Novērtējums papildu pasākumu izmaksām plānošanas periodam

Papildu pasākumi	D	Pasākumu tiešās finansiālās izmaksas plānošanas ciklam (EUR)		Citas izmaksas (zaudētie ienākumi, pieaugums regulārās darbības izmaksās) un negatīvās ietekmes. Piezīmes saistībā ar novērtējumu, t.sk. nenoteiktību.
		no	līdz	
<b>JVM1 PP1</b> Nacionālais jūras biotopu atjaunošanas plāns	D1	150 000		(?) Pasākums iespējams īstermiņā varētu radīt zaudētos ienākumus un/vai pieaugumu regulārās darbības izmaksās zvejniecībai (nav kvantificētas).
<b>JVM1 PP2</b> Izstrādāt AJT DAP kvantitatīvus mērķus un efektīvus	D1	30 000	50 000	-

pasākumus				
<b>JVM1 PP3</b> Nacionālā metodoloģija AJT tīkla efektivitātes novērtēšanai	D1	10 000		-
<b>JVM1 PP4</b> Līdzdojošo putnu aizsardzībai noteikt rekreācijas aktivitāšu ierobežojumus līdzdošanai nozīmīgās vietās un periodā	D1	110 000	120 000	(x) Netiešas izmaksas (negatīva ietekme) uz atpūtniekiem un tūristiem piekrastē no ierobežojumiem atpūtas aktivitātēs (nav kvantificētas).
<b>JVM1 PP5</b> Izstrādāt un īstenot sugu aizsardzības plānu (SAP) piekrastē līdzdojošām putnu sugām	D1	40 000		Vērtētas tikai SAP izstrādes izmaksas. Izmaksas SAP noteikto pasākumu īstenošanai nevar kvantitatīvi novērtēt, jo pasākumi vēl nav zināmi.
<b>JVM1 PP6</b> Informācija atjaunotajam nacionālajam jūras telpiskajam plānojumam (bentiskajiem biotopiem)	D1	10 000	20 000	-
<b>Papildu pasākumi</b>	<b>D</b>	<b>Pasākumu tiešās finansiālās izmaksas plānošanas ciklam (EUR)</b>		<b>Citas izmaksas (zaudētie ienākumi, pieaugums regulārās darbības izmaksās) un negatīvās ietekmes. Piezīmes saistībā ar novērtējumu, t.sk. nenoteiktību.</b>
		<b>no</b>	<b>līdz</b>	
<b>JVM1 PP6</b> Informācija atjaunotajam piekrastes infrastruktūras tematiskajam plānojumam un jūras telpiskajam plānojumam (jūras putniem)	D1	10 000		-
<b>JVM1 PP7</b> Īstenot izpētes monitoringu informācijas nodrošināšanai papildus indikatoriem (jūras putniem)	D1	50 000		-
<b>JVM1 PP8</b> Starptautiskā informācijas apmaiņa un koordinācija (jūras putniem)	D1	18 000		-
<b>JVM1 PP9</b> Īstenoto roņu aizsardzības pasākumu efektivitātes novērtējums	D1	50 000		-
<b>JVM1 PP10</b> Uzlabot informācijas bāzi par jūras ekosistēmas pakalpojumiem un informācijas publisko pieejamību politikas izstrādei	D1	300 000		-
<b>JVM1 PP11</b> Kuģu un atpūtas laivu korpusu bioloģiskā apauguma apsaimniekošanas normatīvais regulējums un pasākumi	D2	235 000		Izmaksu novērtējumam ir ļoti augsta nenoteiktība. Daļa izmaksu ir attiecināmas uz pasākumu JVM5 PP22.
<b>JVM1 PP12</b> Apaļā jūrasgrunduļa populācijas ierobežošanas pasākumi	D2	10 000		Rēķinātas tikai pasākuma administratīvās izmaksas. Pieņemts, ka izmaksas ierobežošanas pasākumiem tiek kompensētas ar realizācijas ieņēmumiem.
<b>JVM1 PP13</b> Informācijas apmaiņa jūras reģionā (svešajām sugām)	D2	20 000		-
<b>JVM1 PP14</b> Turpināt izpēti par jūras svešo sugu izplatības tendencēm un ietekmēm	D2	200 000		-
<b>JVM3 PP15</b> Nacionālais aprēķins biogēnu slodzes samazinājumam uz piekrastes ūdeņiem no atjaunoto UBAP (2022-2027) pasākumiem	D5	20 000		-
<b>JVM3 PP16</b> Novērtējumi un pasākumu izstrāde slodzei uz upēm un jūru ar biogēniem, bīstamām vielām un mikro-plastiku no lietusūdeņu kanalizācijas ūdeņiem un pārplūdēm (kopā visiem piesārņotāju veidiem)	D5, D8, D10	200 000		-
<b>JVM3 PP17</b> Nacionālās informācijas sniegšana HELCOM slodžu ietekmes novērtējumiem biogēnu slodzei un ietekmei no kravas kuģu notekūdeņiem, kravu atliekām un kuģu tehniskajiem ūdeņiem	D5	0		Novērtētas tikai informācijas sniegšanas izmaksas (praktiski nav izmaksu). Papildu pasākumi kuģniecībai, kas iespējams varētu tikt noteikti nākotnē, balstoties uz HELCOM ietekmes novērtējumiem, nav vērtēti (nav zināmi).
<b>JVM3 PP18</b> Izvērtējums nepieciešamībai pēc uzlabojumiem Latvijas ostās attiecībā uz mēslojuma pārkrašanu un uzglabāšanu	D5	50 000		Novērtētas tikai izvērtējuma izmaksas. Papildu pasākumi ostām, kas, iespējams, varētu tikt noteikti nākotnē, balstoties

				uz izvērtējumu, nav vērtēti (nav zināmi).
<b>JVM5 PP19</b> Īstenot iedzīvotāju informēšanas un izglītošanas pasākumus	D8	200 000		-
<b>JVM5 PP20</b> Veikt izpēti un, ja nepieciešams, izstrādāt LJVS robežvērtības bīstamām vielām jūras sedimentos	D8	200 000		-
<b>JVM5 PP21</b> Izvērtējums esošajam regulējumam ostu padziļināšanai, izņemtās grunts izvietojumam un darbībām ar piesārņotu grunti	D8	50 000	70 000	(x) Papildu izmaksas ostām, ja tiek noteiktas izmaiņas regulējumā (nav novērtētas, jo papildus rīcības, ja nepieciešams, tiktu noteiktas pēc pasākuma ieviešanas veikta izvērtējuma).
<b>JVM5 PP22</b> Izstrādāt un ieviest nacionālo regulējumu kuģu remontam un korpusu apkopei TBT piesārņojuma novēršanai	D8	-	-	Pasākuma izmaksas novērtētas kopā ar JVM1 PP11 pasākumu.
<b>JVM5 PP23</b> Veicināt TBT nesaturošu pret-apauguma krāsu izmantošanu uz atpūtas kuģiem/laivām	D8	50 000		(?) Atpūtas kuģu/laivu īpašniekiem, iespējams, varētu rasties papildus regulārās darbības izmaksas no TBT nesaturošu krāsu izmantošanas.
Papildu pasākumi	D	Pasākumu tiešās finansiālās izmaksas plānošanas ciklam (EUR)		Citas izmaksas (zaudētie ienākumi, pieaugums regulārās darbības izmaksās) un negatīvās ietekmes. Piezīmes saistībā ar novērtējumu, t.sk. nenoteiktību.
		no	līdz	
<b>JVM5 PP24</b> Uzlabot informāciju un tās pieejamību par piesārņojumu ar bīstamajām vielām no piesārņotām vietām un atkritumu izgāztuvēm	D8	nav novērtētas		Izmaksas informācijas sistēmu uzlabošanai un papildus monitoringam. Lielākā daļa šo izmaksu attiecināmas uz citu politiku izmaksām (iekšzemes ūdeņu aizsardzība, piesārņoto vietu un atkritumu apsaimniekošana).
<b>JVM5 PP25</b> Veikt izpēti par slodzi un iespējamiem papildu pasākumiem, lai novērstu bīstamo vielu noteci un izplatību no augsnes un sedimentos uzkrātā piesārņojuma un atkritumu apglabāšanas	D8	200 000		-
<b>JVM5 PP26</b> Veicināt rūpniecībā, enerģētikas nozarē, jūras transporta un infrastruktūras nozarēs izmantoto materiālu un izstrādājumu, kas satur bīstamās vielas, aizvietošanu	D8	100 000		(x) Izmaksas pasākumiem nozarēs materiālu aizvietošanai (nav novērtētas, jo ieteikumi aizvietošanas iespējām tiks izstrādāti pasākuma ieviešanas laikā).
<b>JVM6 PP27</b> Izvērtēt nepieciešamību pēc nacionālā regulējuma, lai nodrošinātu efektīvu stimulu pasīvi nozvejoto atkritumu nodošanai ostās	D10	10 000		-
<b>JVM6 PP28</b> Izstrādāt un ieviest nacionālo regulējumu aizliegumam apzinātai balonu masveida izlaišanai gaisā	D10	10 000		(?) Iespējams, varētu rasties zaudētie ieņēmumi šādu balonu tirgotājiem no samazinājuma patēriņā (nav kvantificēti).
<b>JVM6 PP29</b> Izstrādāt vadlīnijas pašvaldībām pasākumu noteikšanai pašvaldību plānošanas/normatīvajos dokumentos	D10	10 000		Vērtētas tikai izmaksas vadlīniju izstrādei (arī attiecībā uz efektu).
<b>JVM6 PP30</b> Īstenot pētījumus par cietajiem atkritumiem un mikro-iegūzējumu jūras ūdens vidē	D10	100 000		-
<b>JVM6 PP31</b> Īstenot pētījumu, lai izstrādātu analītisku politikas lēmumu atbalsta instrumentu pasākumu novērtēšanai	D10	30 000		-
<b>KOPĀ:</b>		<b>2 473 000</b>	<b>2 533 000</b>	

<sup>1</sup> Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/5625>

<sup>2</sup> EJZF projekta ziņojums <https://www.varam.gov.lv/lv/media/32246/download>



## Papildu pasākumu sociālekonomiskais novērtējums

Balstoties uz "riska novērtējuma" rezultātiem, tika izstrādāti iespējamiem papildu pasākumi, ņemot vērā identificētos politikas trūkumus, ko nepieciešams risināt ar papildu pasākumiem. Šiem pasākumiem tika novērtēta tehniskā iespējamība, izmaksas, izmaksu-efektivitāte un ieguvumi no panāktajiem jūras vides kvalitātes uzlabojumiem, sasniedzot LJVS. Turpmāk sniegts apkopojums par šo novērtējumu rezultātiem. Detalizēti novērtējumu rezultāti ir pieejami Direktīvā noteikto kvalitatīvo raksturlielumu (turpmāk arī – "deskriptori") tematiskajās atskaitēs<sup>1</sup>.

Balstoties uz novērtējumu rezultātiem, daži pasākumi netika iekļauti papildu pasākumu priekšlikumos. Tie ir saistīti ar pasākumiem jūrā sedimentos uzkrātā biogēnu piesārņojuma samazināšanai un biogēnu piesārņojuma samazināšanu jūrā ar aļģu un gliemeņu audzēšanu. Novērtējumā tika secināts, ka pasākumiem jūrā, lai samazinātu sedimentos uzkrājušos biogēnu piesārņojumu, ir ievērojama nenoteiktība šādu pasākumu efektivitātē un augsts risks negatīvai ietekmei uz ekosistēmu. Attiecībā uz gliemeņu audzēšanu (arī aļģu audzēšanu) secināts, ka tā rada virkni vides un sociālekonomisko ieguvumu, taču šāds pasākums nav vērtējams kā tehniski iespējams un izmaksu-efektīvs risinājums biogēnu slodzes uz jūru mērķu sasniegšanas kontekstā<sup>2</sup>.

### 5.1. Novērtējumā iekļautie papildu pasākumi

5.1.tabulā apkopoti papildu pasākumi, kas tika ietverti sociālekonomiskajā novērtējumā, un to saikne ar jūras vides mērķiem un kvalitatīvajiem raksturlielumiem ("deskriptoriem"). Tabulā norādīti atbilstošie "deskriptori", kuriem šie pasākumi ir nepieciešami (kā mērķa "deskriptors"), kā arī citi "deskriptori" uz kuriem pasākumiem būs pozitīva ietekme. Pasākumu izmaksu efektivitātē ir vērtēts tikai efekts uz mērķa "deskriptoru". Novērtējumā kopumā tika ietverts 31 papildu pasākums, aptverot visus kvalitatīvos raksturlielumus, kur novērtēta neatbilstība LJVS un nepieciešamība pēc papildu pasākumiem. Visi šie pasākumi ir tehniski iespējami.

### 5.1.tabula. Sociālekonomiskajā novērtēšanā iekļautie papildu pasākumi un to ietekme (efekts) uz kvalitatīvajiem raksturlielumiem

Jūras vides mērķi	Papildu pasākumi (kodi)	Mērķa "deskriptors"	Pozitīva ietekme uz citiem "deskriptoriem"
JVM1 Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas jūras biotopus un sugas	RV1 (bioloģiskā daudzveidība): JVM1 PP1, JVM1 PP2, JVM1 PP3, JVM1 PP4, JVM1 PP5, JVM PP6, JVM1 PP7, JVM1 PP8, JVM1 PP9, JVM1 PP10	D1	D3, D4, D5, D6, D8
	RV2 (svešās sugas): JVM1 PP11, JVM1 PP12, JVM1 PP13, JVM1 PP14	D2	D1, D3, D4, D6
JVM3 Eitrofikācija nerada negatīvu ietekmi uz jūras ekosistēmu	RV3: JVM3 PP15, JVM3 PP16, JVM3 PP17, JVM3 PP18	D5	D1, D3, D4, D6, D8
JVM5 Piesārņojošo vielu koncentrāciju līmenis nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu	RV4: JVM3 PP16, JVM5 PP19, JVM5 PP20, JVM5 PP21, JVM5 PP22, JVM5 PP23, JVM5 PP24, JVM5 PP25, JVM5 PP26	D8	D1, D3, D4, D9
JVM6 Cietie atkritumi nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu	RV5: JVM3 PP16, JVM6 PP27, JVM6 PP28, JVM6 PP29, JVM6 PP30, JVM6 PP31	D10	D1, D4, D8, D9

### 5.2. Papildu pasākumu izmaksu novērtējums

Balstoties uz informāciju no literatūras un piemēriem no prakses, ekspert-vērtējumu un pieņēmumiem, ir izstrādāti kvantitatīvi novērtējumi pasākumu tiešajām finansiālajām izmaksām. Daļai pasākumu šie novērtējumi ietver intervālu, ņemot vērā nenoteiktību. Izmaksas ir aprēķinātas kā kopējās izmaksas plānošanas periodam (6 gadiem) un kā vidējās

izmaksas gadā. Daļa pasākumu varētu radīt netiešās izmaksas nozarēm (zaudētos ienākumus, pieaugumu regulārās darbības izmaksās). Šādas izmaksas ir norādītas aprakstošā veidā, bet nav kvantificētas, jo iespējamie pasākumi nozarēm šobrīd nav zināmi.

Pasākumu izmaksu novērtējuma kopsavilkums sniegts 5.2.tabulā. Novērtētās pasākumu kopējās tiešās finansiālās izmaksas ir 2,473-2,533 miljoni eiro plānošanas periodam, jeb 0,412-0,422 miljoni eiro vidēji gadā. Daļa pasākumu, iespējams, varētu radīt papildu izmaksas nozarēm, ko šobrīd nav iespējams novērtēt, jo iespējamie pasākumi, kas varētu tikt noteikti, nav zināmi.

Lielākā daļa novērtēto izmaksu attiecas uz papildu pasākumiem saistībā ar bīstamām vielām (39% no kopējām izmaksām) un jūras bioloģisko daudzveidību (31% no kopējām izmaksām). Saistībā ar svešajām sugām novērtēto izmaksu apjoms veido 15%, atkritumiem 10% un biogēnu piesāņojumu 5% no kopējām novērtētajām izmaksām. Nepilnus 60% no novērtētajām izmaksām veido izmaksas pasākumiem, kam nav tieša efekta uz slodžu samazinājumu (izpētes pasākumi/ pētījumi un daļa administratīvo pasākumu).

#### 5.2.tabula. Novērtējums papildu pasākumu izmaksām plānošanas ciklam

Papildu pasākumi	D	Pasākumu tiešās finansiālās izmaksas plānošanas ciklam (EUR)		Citas izmaksas (zaudētie ienākumi, pieaugums regulārās darbības izmaksās) un negatīvās ietekmes. Piezīmes saistībā ar novērtējumu, t.sk. nenoteiktību.
		no	līdz	
JVM1 PP1 Nacionālais jūras biotopu atjaunošanas plāns	D1	150 000		(?) Pasākums iespējams īstermiņā varētu radīt zaudētos ienākumus un/vai pieaugumu regulārās darbības izmaksās zvejniecībai (nav kvantificētas).
JVM1 PP2 Izstrādāt AJT DAP kvantitatīvus mērķus un efektīvus pasākumus	D1	30 000	50 000	-
JVM1 PP3 Nacionālā metodoloģija AJT tīkla efektivitātes novērtēšanai	D1	10 000		-
JVM1 PP4 Ligzdojošo putnu aizsardzībai noteikt rekreācijas aktivitāšu ierobežojumus ligzdošanai nozīmīgās vietās un periodā	D1	110 000	120 000	(x) Netiešās izmaksas (negatīva ietekme) uz atpūtniekiem un tūristiem piekrastē no ierobežojumiem atpūtas aktivitātēs (nav kvantificētas).
JVM1 PP5 Izstrādāt un īstenot sugu aizsardzības plānu (SAP) piekrastē ligzdojošām putnu sugām	D1	40 000		Vērtētas tikai SAP izstrādes izmaksas. Izmaksas SAP noteikto pasākumu īstenošanai nevar kvantitatīvi novērtēt, jo pasākumi vēl nav zināmi.
JVM1 PP6 Informācija atjaunotajam nacionālajam jūras telpiskajam plānojumam (bentiskajiem biotopiem)	D1	10 000	20 000	-
JVM1 PP6 Informācija atjaunotajam piekrastes infrastruktūras tematiskajam plānojumam un jūras telpiskajam plānojumam (jūras putniem)	D1	10 000		-
JVM1 PP7 Īstenot izpētes monitoringu informācijas nodrošināšanai papildus indikatoriem (jūras putniem)	D1	50 000		-
Papildu pasākumi	D	Pasākumu tiešās finansiālās izmaksas plānošanas ciklam (EUR)		Citas izmaksas (zaudētie ienākumi, pieaugums regulārās darbības izmaksās) un negatīvās ietekmes. Piezīmes saistībā ar novērtējumu, t.sk. nenoteiktību.
		no	līdz	
JVM1 PP8 Starptautiskā informācijas apmaiņa un koordinācija (jūras putniem)	D1	18 000		-
JVM1 PP9 Īstenoto roņu aizsardzības pasākumu efektivitātes novērtējums	D1	50 000		-
JVM1 PP10 Uzlabot informācijas bāzi par jūras ekosistēmas	D1	300 000		-

pakalpojumiem un informācijas publisko pieejamību politikas izstrādei				
<b>JVM1 PP11</b> Kuģu un atpūtas laivu korpusu bioloģiskā apauguma apsaimniekošanas normatīvais regulējums un pasākumi	D2	235 000		Izmaksu novērtējumam ir ļoti augsta nenoteiktība. Daļa izmaksu ir attiecināmas uz pasākumu JVM5 PP22.
<b>JVM1 PP12</b> Apaļā jūras grunduļa populācijas ierobežošanas pasākumi	D2	10 000		Rēķinātas tikai pasākuma administratīvās izmaksas. Pieņemts, ka izmaksas ierobežošanas pasākumiem tiek kompensētas ar realizācijas ieņēmumiem.
<b>JVM1 PP13</b> Informācijas apmaiņa jūras reģionā (svešajām sugām)	D2	20 000		-
<b>JVM1 PP14</b> Turpināt izpēti par jūras svešo sugu izplatības tendencēm un ietekmēm	D2	200 000		-
<b>JVM3 PP15</b> Nacionālais aprēķins biogēnu slodzes samazinājumam uz piekrastes ūdeņiem no atjaunoto UBAP (2022-2027) pasākumiem	D5	20 000		-
<b>JVM3 PP16</b> Novērtējumi un pasākumu izstrāde slodzei uz upēm un jūru ar biogēniem, bīstamām vielām un mikroplastmasu no lietusūdeņu kanalizācijas ūdeņiem un pārplūdēm (kopā visiem piesārņotāju veidiem)	D5, D8, D10	200 000		-
<b>JVM3 PP17</b> Nacionālās informācijas sniegšana HELCOM slodžu ietekmes novērtējumiem biogēnu slodzei un ietekmei no kravas kuģu notekūdeņiem, kravu atliekām un kuģu tehniskajiem ūdeņiem	D5	0		Novērtētas tikai informācijas sniegšanas izmaksas (praktiski nav izmaksu). Papildu pasākumi kuģniecībai, kas, iespējams, varētu tikt noteikti nākotnē, balstoties uz HELCOM <i>ietvaros veiktajiem</i> ietekmes novērtējumiem, nav vērtēti (nav zināmi).
<b>JVM3 PP18</b> Izvērtējums nepieciešamībai pēc uzlabojumiem Latvijas ostās attiecībā uz mēslojuma pārkraušanu un uzglabāšanu	D5	50 000		Novērtētas tikai izvērtējuma izmaksas. Papildu pasākumi ostām, kas varētu tikt noteikti nākotnē, balstoties uz izvērtējumu, nav vērtēti (nav zināmi).
<b>JVM5 PP19</b> Īstenot iedzīvotāju informēšanas un izglītošanas pasākumus	D8	200 000		-
<b>JVM5 PP20</b> Veikt izpēti un, ja nepieciešams, izstrādāt LJVS robežvērtības bīstamām vielām jūras sedimentos.	D8	200 000		-
<b>JVM5 PP21</b> Izvērtējums esošajam regulējumam ostu padziļināšanai, izņemtās grunts izvietojumam un darbībām ar piesārņotu grunti	D8	50 000	70 000	(x) Papildu izmaksas ostām, ja tiek noteiktas izmaiņas regulējumā (nav novērtētas, jo papildus rīcības, ja nepieciešams, tiku noteiktas pēc pasākuma ietvaros veiktā izvērtējuma).
<b>JVM5 PP22</b> Izstrādāt un ieviest nacionālo regulējumu kuģu remontam un korpusu apkopei TBT piesārņojuma novēršanai	D8	-	-	Pasākuma izmaksas novērtētas kopā ar JVM1 PP11 pasākumu.
<b>JVM5 PP23</b> Veicināt TBT nesaturošu pret-apauguma krāsu izmantošanu uz atpūtas kuģiem/laivām	D8	50 000		(?) Iespējams, atpūtas kuģu/laivu īpašniekiem varētu rasties papildus regulārās darbības izmaksas no TBT nesaturošu krāsu izmantošanas.
<b>JVM5 PP24</b> Uzlabot informāciju un tās pieejamību par piesārņojumu ar bīstamajām vielām no piesārņotām vietām un atkritumu izgāztuvēm	D8	nav novērtētas		Izmaksas informācijas sistēmu uzlabošanai un papildus monitoringam. Lielākā daļa šo izmaksu attiecināmas uz citu politiku izmaksām (iekšzemes ūdeņu aizsardzība, piesārņoto vietu un atkritumu apsaimniekošana <sup>3</sup> ).
<b>Papildu pasākumi</b>	<b>D</b>	<b>Pasākumu tiešās finansiālās izmaksas plānošanas ciklam (EUR)</b>		<b>Citas izmaksas (zaudētie ienākumi, pieaugums regulārās darbības izmaksās) un negatīvās ietekmes. Piezīmes saistībā ar novērtējumu, t.sk. nenoteiktību.</b>
		<b>no</b>	<b>līdz</b>	
<b>JVM5 PP25</b> Veikt izpēti par slodzi un iespējamiem papildu pasākumiem, lai novērstu bīstamo vielu noteci un izplatību no augsnē un sedimentos uzkrātā piesārņojuma un atkritumu apglabāšanas	D8	200 000		-

<b>JVM5 PP26</b> Veicināt rūpniecībā, enerģētikas nozarē, jūras transporta un infrastruktūras nozarēs izmantoto materiālu un izstrādājumu, kas satur bīstamās vielas, aizvietošanu	D8	100 000	(x) Izmaksas pasākumiem nozarēs materiālu aizvietošanai (nav novērtētas, jo ieteikumi aizvietošanas iespējām tiks izstrādāti pasākuma ietvaros).
<b>JVM6 PP27</b> Izvērtēt nepieciešamību pēc nacionālā regulējuma, lai nodrošinātu efektīvu stimulu pasīvi nozvejoto atkritumu nodošanai ostās	D10	10 000	-
<b>JVM6 PP28</b> Izstrādāt un ieviest nacionālo regulējumu aizliegumam apzinātai balonu masveida izlaišanai gaisā	D10	10 000	(?) Iespējams, varētu rasties zaudētie ieņēmumi šādu balonu tirgotājiem no samazinājuma patēriņā (nav kvantificēti).
<b>JVM6 PP29</b> Izstrādāt vadlīnijas pašvaldībām pasākumu noteikšanai pašvaldību plānošanas/normatīvajos dokumentos	D10	10 000	Vērtētas tikai izmaksas vadlīniju izstrādei (arī attiecībā uz efektu).
<b>JVM6 PP30</b> Īstenot pētījumus par cietajiem atkritumiem un mikro-piegružojumu jūras ūdens vidē	D10	100 000	-
<b>JVM6 PP31</b> Īstenot pētījumu, lai izstrādātu analītisku politikas lēmumu atbalsta instrumentu pasākumu <i>efektivitātes</i> novērtēšanai	D10	30 000	-
<b>KOPĀ:</b>		<b>2 473 000</b>	<b>2 533 000</b>

### 5.3. Papildu pasākumu izmaksu-efektivitātes novērtējums

Izmaksu efektivitātes analīzes uzdevums ir identificēt pasākumus, kas ļauj sasniegt vajadzīgo slodzes samazinājuma efektu ar iespējami zemākām izmaksām. Jo pasākumam ir zemākas izmaksas, rēķinot pret panākto efektu, jo tam ir augstāka izmaksu efektivitāte.

Lai izmantotu vienotu pieeju pasākumiem dažādiem kvalitatīvajiem raksturlielumiem un, ņemot vērā pieejamās informācijas ierobežojumus (gan attiecībā uz vides, gan sociālekonomisko informāciju), pasākumu izmaksu-efektivitātes novērtēšanai ir izmantota daļēji kvantitatīva novērtēšanas pieeja, balstoties uz ekspertu vērtējumu. Šāda pieeja ir tikusi izmantota Direktīvas iepriekšējā cikla pasākumu programmām Latvijā<sup>4</sup> un citās valstīs<sup>5</sup>, kā arī papildus pasākumu analīzei Upju baseinu apsaimniekošanas plāniem (UBAP) 2022.–2027.gadam. Vērtējums ir balstīts uz kategorijām, kur katru kategoriju raksturo kvantitatīvs intervāls.

Pasākumu efektivitātes novērtējums veidojas no (i) pasākuma nodrošinātā slodzes samazinājuma no slodzes avota, (ii) slodzes avota relatīvā ieguldījuma kopējā slodzē un (iii) slodzes telpiskās nozīmības (t.i., cik lielu Latvijas jūras ūdeņu daļu ietekmē dotā slodze). Katram šim elementam ir izmantotas četras kategorijas ar kvantitatīviem procentu intervāliem. Kopējam efektivitātes vērtējumam, kas aprēķināts no šiem elementiem, izmantotas 5 kategorijas, kur kopējā efektivitāte var būt no "ļoti zemas" (1 balle) līdz "ļoti augstai" (5 balles).

Izstrādātie kvantitatīvie izmaksu novērtējumi tika pielīdzināti sekojošām izmaksu kategorijām:

- 1 – "ļoti augstas" izmaksas, ja pasākuma kopējās izmaksas ir virs 1 000 000 eiro;
- 2 – "augstas" izmaksas, ja pasākuma kopējās izmaksas ir 500 000–1 000 000 eiro;
- 3 – "vidējas" izmaksas, ja pasākuma kopējās izmaksas ir 200 000–500 000 eiro;
- 4 – "zemas" izmaksas, ja pasākuma kopējās izmaksas ir 50 000–200 000 eiro;
- 5 – "ļoti zemas" izmaksas, ja pasākuma kopējās izmaksas ir līdz 50 000 eiro;

Izmaksu kategoriju intervāli tika noteikti, balstoties uz ekspertu vērtējumu, ņemot vērā arī iepriekšējus novērtējumus Latvijā (pasākumu sociālekonomisko analīzi iepriekšējā cikla pasākumu programmai un UBAP 2022.–2027.gadam. Nosakot katra pasākuma izmaksām atbilstošo kategoriju tika ņemta vērā kvantitatīvo izmaksu novērtējuma nenoteiktība (t.sk. intervāls) un, kur iespējams, netiešo izmaksu iespējamais apmērs.

Izmantojot iegūtos efektivitātes un izmaksu novērtējumus, katram pasākumam ir noteikta izmaksu-efektivitātes kategorija atbilstoši pieejai 5.3.tabulā.

**5.3.tabula. Pasākumu izmaksu-efektivitātes novērtējums, balstoties uz efektivitātes un izmaksu novērtējumiem ar kategorijām**

1 – ļoti zema, 2 – zema, 3 – vidēja, 4 – augsta, 5 – ļoti augsta izmaksu-efektivitāte.

Izmaksu kategorijas	Efektivitātes kategorijas				
	5 (ļoti augsta)	4 (augsta)	3 (vidēja)	2 (zema)	1 (ļoti zema)
1 (ļoti augstas)	3	3	2	1	1
2 (augstas)	3	3	3	2	1
3 (vidējas)	4	4	3	2	2
4 (zemas)	5	4	3	3	3
5 (ļoti zemas)	5	5	4	3	3

Papildu pasākumu izmaksu efektivitātes novērtējuma kopsavilkums sniegts 5.4.tabulā. Pasākumiem, kuriem uz slodzes samazinājumu nav tieša efekta, izmaksu efektivitāte nav vērtēta (tikai izmaksas).

Pasākumi ar augstāko izmaksu-efektivitāti ir saistīti ar piekrastē ligzdojošo putnu aizsardzību, jūras bentisko biotopu atjaunošanas plāna izstrādi, apaļā jūras grunduļa populācijas ierobežošanu un vadlīniju izstrādi pašvaldībām jūru piesārņojošo atkritumu samazināšanas pasākumu noteikšanai pašvaldību plānošanas/normaīvajos dokumentos, jo šiem pasākumi ir salīdzinoši augsta efektivitāte un zemas izmaksas. Pasākumi ar zemāko izmaksu-efektivitāti ir saistīti ar bīstamo vielu piesārņojuma ieneses samazināšanu (vidēja līdz zema izmaksu-efektivitāte), jo tiem ir salīdzinoši zema efektivitāte. Šāda situācija kopumā ir raksturīga individuāliem pasākumiem, kas vērsti uz dažāda veida piesārņojošo vielu samazināšanu, jo izmaksu-efektīvākie pasākumi jau ir vai tiek ieviesti esošo politiku ietvaros un ir arvien grūtāk panākt turpmāku slodzes samazinājumu.

Arī citām jūras vides problēmām dažiem pasākumiem ir novērtēta salīdzinoši zema efektivitāte, īpaši pasākumiem saistībā ar kvantitatīvu mērķu un pasākumu izstrādi AJT apsaimniekošanai un informācijas sagatavošanu izmaiņām atjaunotajam jūras telpiskajam plānojumam. Šiem pasākumiem tiek vērtēts tikai papildus efekts no šo papildu pasākumu ieviešanas (atbilstoši to saturam). Netiek vērtēts jūras telpiskā plānojuma vai jaunu AJT izveidošanas efekts kopumā, bet tikai papildus efekts, kas veidojas no papildus informācijas izstrādes un iekļaušanas atjaunotajā telpiskajā plānojumā un AJT apsaimniekošanas plānā, nodrošinot efektīvāku jūras bentisko biotopu aizsardzību. Līdzīgs iemesls zemajam efektivitātes vērtējumam (tiek vērtēts tikai papildus efekts atbilstoši pasākuma saturam) ir arī pasākumiem saistībā ar D10 (PP27 un PP29). Savukārt zemais efekts pasākumam saistībā ar nacionālo regulējumu aizliegumam apzinātai balonu masveida izlaišanai gaisā zemā efektivitāte skaidrojama ar pasākuma ietekmētā atkritumu veida (balonu atlikumu atkritumi) mazo īpatsvaru kopējā piekrastes atkritumu apjomā. Taču šis efektivitātes vērtējums neatspoguļo šī atkritumu veida augsto negatīvo ietekmi uz vidi. Vienlaikus, visiem šiem pasākumiem ir arī ļoti zemas izmaksas, tādēļ novērtētā izmaksu-efektivitāte ir vidēja.

**5.4.tabula. Papildu pasākumu izmaksu-efektivitātes līmenis**

Papildu pasākumi	D	Efektivitāte		Izmaksas	Izmaksu-efektivitāte	
JVM1 PP1 Nacionālais jūras biotopu atjaunošanas plāns	D1	vidēja	ļoti augsta	vidējas	vidēja	augsta
JVM1 PP2 Izstrādāt AJT DAP kvantitatīvus mērķus un efektīvus pasākumus	D1	ļoti zema		ļoti zemas	vidēja	
JVM1 PP3 Nacionālā metodoloģija AJT tīkla efektivitātes novērtēšanai	D1	nav efekta		ļoti zemas	(nav efekta)	
JVM1 PP4 Ligzdojošo putnu aizsardzībai noteikt rekreācijas aktivitāšu ierobežojumus ligzdošanai nozīmīgās vietās un periodā	D1	ļoti augsta		zemas	ļoti augsta	
JVM1 PP5 Izstrādāt un īstenot sugu aizsardzības plānu piekrastē ligzdojošām putnu sugām	D1	ļoti augsta		zemas	ļoti augsta	
JVM1 PP6 Informācija atjaunotajam nacionālajam jūras telpiskajam plānojumam (bentiskajiem biotopiem)	D1	ļoti zema		ļoti zemas	vidēja	
JVM1 PP6 Informācija atjaunotajam piekrastes infrastruktūras tematiskajam plānojumam un jūras telpiskajam plānojumam (jūras putniem)	D1	augsta		ļoti zemas	ļoti augsta	

JVM1 PP7 Īstenot izpētes monitoringu informācijas nodrošināšanai papildus indikatoriem (jūras putniem)	D1	nav efekta	ļoti zemas		(nav efekta)	
JVM1 PP8 Starptautiskā informācijas apmaiņa un koordinācija (jūras putniem)	D1	nav efekta	ļoti zemas		(nav efekta)	
JVM1 PP9 Īstenoto roņu aizsardzības pasākumu efektivitātes novērtējums	D1	nav efekta	ļoti zemas		(nav efekta)	
JVM1 PP10 Uzlabot informācijas bāzi par jūras ekosistēmas pakalpojumiem un informācijas publisko pieejamību politikas izstrādei	D1	nav efekta	vidējas		(nav efekta)	
JVM1 PP11 Kuģu un atpūtas kuģu korpusu bioloģiskā apauguma apsaimniekošanas normatīvais regulējums un pasākumi	D2	vidēja	zemas	vidējas	vidēja	
JVM1 PP12 Apaļā jūrasgrunduļa populācijas ierobežošanas pasākumi	D2	vidēja	ļoti augsta	ļoti zemas	augsta	ļoti augsta
JVM1 PP13 Informācijas apmaiņa jūras reģionā (svešajām sugām)	D2	nav efekta	ļoti zemas		(nav efekta)	
JVM1 PP14 Turpināt izpēti par jūras svešo sugu izplatības tendencēm un ietekmēm	D2	nav efekta	zemas		(nav efekta)	
JVM3 PP15 Nacionālais aprēķins biogēnu slodzes samazinājumam uz piekrastes ūdeņiem no atjaunoto UBAP (2022-2027) pasākumiem	D5	nav efekta	ļoti zemas		(nav efekta)	
JVM3 PP16 Novērtējumi un pasākumu izstrāde slodzei uz upēm un jūru ar biogēniem, bīstamām vielām un mikro-plastiku no lietusūdeņu kanalizācijas ūdeņiem un pārplūdēm (rēķinot atsevišķi katram piesārņotāju veidam)	D5, D8, D10	nav efekta	zemas		(nav efekta)	
JVM3 PP17 Nacionālās informācijas sniegšana HELCOM slodžu ietekmes novērtējumiem biogēnu slodzei un ietekmei no kravas kuģu notekūdeņiem, kravu atliekām un kuģu tehniskajiem ūdeņiem	D5	nav efekta	ļoti zemas		(nav efekta)	
JVM3 PP18 Izvērtējums nepieciešamībai pēc uzlabojumiem Latvijas ostās attiecībā uz mēslojuma pārkrašanu un uzglabāšanu	D5	nav efekta	ļoti zemas		(nav efekta)	
<b>Papildu pasākumi</b>	<b>D</b>	<b>Efektivitāte</b>	<b>Izmaksas</b>	<b>Izmaksu-efektivitāte</b>		
JVM5 PP19 Īstenot iedzīvotāju informēšanas un izglītošanas pasākumus	D8	zema	vidēja	zemas	vidēja	
JVM5 PP20 Veikt izpēti un, ja nepieciešams, izstrādāt LJVS robežvērtības bīstamām vielām jūras sedimentos	D8	nav efekta	zemas		(nav efekta)	
JVM5 PP21 Izvērtējums esošajam regulējumam ostu padziļināšanai, izņemtas grunts izvietošanai un darbībām ar piesārņotu grunti	D8	zema	vidēja	zemas	vidēja	
JVM5 PP22 Izstrādāt un ieviest nacionālo regulējumu kuģu remontam un korpusu apkopei TBT piesārņojuma novēršanai	D8	zema	zemas	vidējas	vidēja	zema
JVM5 PP23 Veicināt TBT nesaturošu pret-apauguma krāsu izmantošanu uz atpūtas kuģiem/laivām	D8	zema	zemas		vidēja	
JVM5 PP24 Uzlabot informāciju un tās pieejamību par piesārņojumu ar bīstamajām vielām no piesārņotām vietām un atkritumu izgāztuvēm	D8	nav efekta	nav novērtētas		nav efekta	
JVM5 PP25 Veikt izpēti par slodzi un iespējamiem papildu pasākumiem, lai novērstu bīstamo vielu noteci un izplatību no augsnē un sedimentos uzkrātā piesārņojuma un atkritumu apglabāšanas	D8	nav efekta	vidējas		nav efekta	
JVM5 PP26 Veicināt rūpniecībā, enerģētikas nozarē, jūras transporta un infrastruktūras nozarēs izmantoto materiālu un izstrādājumu, kas satur bīstamās vielas, aizvietošanu	D8	zema	zemas	vidējas	vidēja	zema
JVM6 PP27 Izvērtēt nepieciešamību pēc nacionālā regulējuma, lai nodrošinātu efektīvu stimulu pasīvi nozvejoto atkritumu nodošanai ostās	D10	zema	ļoti zemas		vidēja	
JVM6 PP28 Izstrādāt un ieviest nacionālo regulējumu aizliegumam apzinātai balonu masveida izlaišanai gaisā	D10	zema	ļoti zemas		vidēja	

<b>JVM6 PP29</b> Izstrādāt vadlīnijas pašvaldībām pasākumu noteikšanai pašvaldību plānošanas/normatīvajos dokumentos	D10	vidēja	ļoti zemas	augsta
<b>JVM6 PP30</b> Īstenot pētījumus par cietajiem atkritumiem un mikro-piegružojumu jūras ūdens vidē	D10	nav efekta	zemas	nav efekta
<b>JVM6 PP31</b> Īstenot pētījumu, lai izstrādātu analītisku politikas lēmumu atbalsta instrumentu pasākumu novērtēšanai	D10	nav efekta	ļoti zemas	(nav efekta)

#### 5.4. Novērtējums ieguvumiem no papildu pasākumu ieviešanas un LJVS panākšanas

Nozīmīgākie ieguvumi no pasākumu ieviešanas ir saistīti ar uzlabojumu jūras vides stāvoklī un jūras ekosistēmas nodrošinātajos "ekosistēmas pakalpojumos". Tā kā šādi ieguvumi cilvēku labklājībai nav tirgus preces, tad to monetārai novērtēšanai ir nepieciešami speciāli vides ekonomiskās novērtēšanas pētījumi. Lai novērtētu ieguvumus no pasākumu ieviešanas un LJVS panākšana, ir izmantots novērtējums no pētījuma, kas īstenots projektā "Zināšanu uzlabošana jūras vides stāvokļa jomā" (Nr. 17-00-F06803-000001). Līdzīgi pētījumi ir tikuši īstenoti arī citās Baltijas jūras valstīs (Somijā, Zviedrijā un Vācijā), novērtējot monetārā izteiksmē ieguvumus no LJVS sasniegšanas. 2021.gadā īstenotā nacionālajā pētījumā tika novērtēti ieguvumi no LJVS sasniegšanas Latvijas jūras ūdeņos, aptverot visas jūras vides tēmas Latvijas jūras ūdeņos, kur atbilstoši "riskā novērtējuma" rezultātiem sagaidāma neatbilstība LJVS, tajā skaitā, biogēnu ienese un eutrofikācija, bīstamās piesārņojošās vielas, svešo sugu ienākšana un negatīvā ietekme, jūru piesārņojošie atkritumi un jūras bioloģiskās daudzveidības stāvoklis. Dati ir iegūti nacionālā Latvijas iedzīvotāju aptaujā no izlases, kas pēc lieluma un struktūras ir reprezentatīva Latvijas iedzīvotāju kopumam. Tādēļ rezultāti parāda visas Latvijas sabiedrības piešķirto vērtību LJVS sasniegšanai attiecībā uz aptvertajām tēmām.

Šis novērtējums parāda ieguvumus no papildu pasākumu ieviešanas, bet daļēji aptvert arī ieguvumus no esošo politiku plānoto pasākumu ieviešanas. LJVS panākšana būs atkarīga no plānoto pasākumu īstenošanas esošo politiku ietvaros saistībā ar bioloģiskās daudzveidības aizsardzību (tajā skaitā, jaunu AJT noteikšana un dabas apsaimniekošanas plāna izstrāde), biogēnu ieneses samazināšanu (papildu pasākumi UBAP 2022.-2027.gadam), bīstamo vielu piesārņojuma samazināšanu (īpaši, pasākumi Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021.-2028.gadam) un jūru piesārņojošo atkritumu daudzuma samazināšanu (Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.-2028.gadam pasākumi ūdeņu piegružojuma mazināšanai<sup>6</sup>). Salīdzinot ieguvumus ar izmaksām, izmaksās papildus būtu jārēķina arī daļa šo pasākumu izmaksu (uz jūru attiecināmā izmaksu daļa nav novērtēta).

Balstoties uz pētījuma rezultātiem, aprēķinātie kopējie nacionālie labklājības ieguvumi iedzīvotājiem attiecībā uz visām vērtētajām jūras vides problēmām ir 16,2 miljoni eiro gadā (13,4-19,1 miljoni eiro 95% ticamības intervāls). Papildu dati no aptaujas par atsevišķo jūras vides problēmu nozīmību norāda, ka šie ieguvumi ir sadalīti līdzīgi starp visām vērtētajām problēmām, veidojot apmēram 2-3 miljonus eiro ieguvumus gadā no pasākumiem saistībā ar katru jūras vides problēmu. Labklājības ieguvumi no LJVS sasniegšanas saistībā ar bīstamām piesārņojošām vielām un jūru piesārņojošiem atkritumiem ir nedaudz augstāki par ieguvumiem saistībā ar pārējām vērtētajām jūras vides problēmām. Arī iepriekšējie vides ekonomiskās novērtēšanas pētījumi Latvijā norāda uz ieguvumiem līdzīgā apmērā.

Novērtētās papildu pasākumu izmaksas veido apmēram 0,4 miljoni eiro vidēji gadā. Pat ja izmaksās tiktu iekļautas arī iespējamās papildu pasākumu izmaksas, kas nav kvantificētas, un izmaksas minētajiem esošo politiku plānotajiem pasākumiem (uz jūru attiecināma izmaksu daļa), novērtētie ieguvumi ievērojami pārsniegtu izmaksas. Vienīgi jāatzīmē, ka izmaksas veidosies turpmākos gados, savukārt ieguvumi tālākā nākotnē, kad būs novērojami uzlabojumi jūras vidē pēc pilnīgas pasākumu ieviešanas.

<sup>1</sup> Projekta "Zināšanu uzlabošana jūras vides stāvokļa jomā" (Nr. 17-00-F06803-000001) tematiskajās atskaitēs kvalitatīvajiem raksturlielumiem D1, D2, D5, D8 un D10 par "riskā novērtējuma" rezultātiem un priekšlikumiem atjaunotajai pasākumu programmai.

<sup>2</sup> Detalizēts pamatojums šeit minētajiem secinājumiem sniegts EJZF projekta tematiskajā atskaitē par riska novērtējumu un priekšlikumiem pasākumu programmai attiecībā uz kvalitatīvo raksturlielumu D5 slodzei "biogēnu ienese jūras vidē", pieejams: <https://www.varam.gov.lv/lv/media/32228/download?attachment>

<sup>3</sup> Projekts Nr. LV-CLIMATE-0006 "Piesārņoto vietu pārvaldības modeļa digitālā transformācija;" līdzfinansēts no Norvēģijas finanšu instrumenta 2014.-2021. gadam; projekta kopējais finansējums 1 100 000 euro; informācija: <https://www.vvd.gov.lv/lv/projekts/piesarnoto-vietu-parvaldibas-modeļa-digitala-transformācija>

<sup>4</sup> AKTiiVS, LHEI (2016) "Sociālekonomiskais novērtējums papildus pasākumiem laba jūras vides stāvokļa panākšanai", LVAF finansēta projekta atskaite.

<sup>5</sup> Skat. piemēram, ARCADIS (2014) "Background document summarising experiences with respect to economic analysis to support Member States with the development of the

*Programme of measures for the MSFD*". Report of a Project financed by the EC DG Environment.

<sup>6</sup> Pasākumi, kas ietverti "Atkritumu rašanās novēršanas programmas" daļā "Pasākumi jūras, piekrastes, iekšzemes ūdeņu, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un citu teritoriju piegružojuma mazināšanai".

## Pasākumu pamatojums

Kvalitatīvajiem raksturlielumiem, kuriem esošais stāvoklis novērtēts kā neatbilstošs LJVS<sup>1</sup>, tika izstrādāts novērtējums riskam 2027.gadā nesasnēgt jūras vides mērķus un LJVS. Ja pastāv šāds risks, tad ir nepieciešams paredzēt un īstenot papildu pasākumus vides mērķu un LJVS sasniegšanai. "Riska novērtējums" ir balstīts uz "bāzes scenāriju", kas ietver novērtējumu sagaidāmajām izmaiņām slodzēs, ņemot vērā sagaidāmo jūras izmantošanas aktivitāšu attīstību un efektu esošo politiku pasākumiem, kas ietekmē slodzi. "Bāzes scenārijs" atspoguļo situāciju uz 2030.gadu. "Riska novērtējums" ir veikts D1 "bioloģiskā daudzveidība" attiecībā uz bentiskajiem biotopiem, jūras putniem un roņiem, D2 "svešās sugas", D5 "eitrofikācija" slodzei biogēnu ienese, D8 "piesārņojošās vielas jūras vidē" un D10 "jūru piesārņojošie atkritumi" slodzei cieto atkritumu ienese jūras piekrastē. "Riska novērtējums" sniedza informāciju par nozīmīgiem slodzes avotiem, esošo politiku pasākumu efektivitāti slodzes samazināšanai, sagaidāmo slodzes samazinājumu un attālumu līdz vides mērķim, un tas jāva identificēt politikas trūkumus, kur nepieciešami papildus pasākumi.

Balstoties uz "riska novērtējuma" rezultātiem, identificētajiem politikas trūkumiem tika izstrādāti nepieciešamie papildu pasākumi. Izstrādājot pasākumus, tika ņemts vērā HELCOM 2021.gadā atjaunotais "Baltijas jūras rīcības plāns" (turpmāk – HELCOM BJRP 2021)<sup>2</sup>

Atbilstoši Direktīvas prasībām papildu pasākumiem tika veikts sociālekonomiskais novērtējums. Tas atbilst rekomendācijām ES vadlīnijās<sup>3</sup> šāda novērtējuma veikšanai. Papildu pasākumiem tika novērtēta tehniskā iespējamība, izmaksas, izmaksu-efektivitāte un ieguvumi no panāktajiem jūras vides kvalitātes uzlabojumiem, sasniedzot LJVS.

Programmā kā atsevišķi pasākumi ir iekļauti nozīmīgi plānotie esošo politiku pasākumi (atbilst 1b grupai) un papildu pasākumi, kur tādi ir nepieciešami (2a, 2b, kā arī papildinoši pasākumi).

Turpmāk sniegts **kopsavilkums katram kvalitatīvajam raksturlielumam, kas pamato pasākumu nepieciešamību un raksturo Programmā ietvertos pasākumus**. Kopsavilkums par papildu pasākumu sociālekonomisko novērtējumu ir sniegts Programmas 5.pielikumā.

### Jūras vides D1 "bioloģiskā daudzveidība"

#### *Bentiskie biotopi<sup>4</sup>*

#### stāvokļa vērtējums

Jūras vides mērķis: JVM1 Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas jūras biotopus un sugas.

Biotopu veids	Esošā stāvokļa atbilstība labam jūras vides stāvoklim (LJVS)	Stāvoklis "bāzes scenārijā" (2030)
Mīksto grunšu biotopi	HELCOM indikators "Bentiskās kvalitātes indekss" – stāvoklis neatbilst LJVS robežvērtībai lielākajā daļā Latvijas jūras ūdeņū.	Neatbilst LJVS Sagaidāms samazinājums atsevišķās antropogēnajās slodzēs.
Cieto grunšu biotopi	Nav vienotu stāvokļa indikatoru. Dati indikatoriem, kas raksturo slodzi uz biotopiem – esošais slodžu līmenis nav atbilstošs, lai nodrošinātu labu biotopu stāvokli. Latvijas ziņojumā EK par biotopu un sugu aizsardzības stāvokli Latvijā 2013.-2018.gadā kopējais aizsardzības stāvoklis novērtēts kā slikts.	Neatbilst LJVS Stāvokļa atbilstība LJVS nav novērtēta.

#### Slodzes, kas rada negatīvu ietekmi

Biogēnu ienese un eitifikācijas ietekme, esošo svešo sugu izplatība un ietekme, ūdens duļķainība un brūnēšana, hidroloģisko apstākļu izmaiņas, zivju nozveja un citi cilvēka darbības izraisīti barības ķēžu traucējumi, fiziskās slodzes (dzīvotņu postījums).

### Politikas trūkumi, kur nepieciešami papildu pasākumi

Bentisko biotopu aizsardzības efektivitātes uzlabošana (metodoloģija aizsargājamo jūras teritoriju (AJT) tīkla efektivitātes novērtēšanai, kvantitatīvi aizsardzības mērķi, efektīvu aizsardzības pasākumu noteikšana, biotopu aizsardzības integrācija jūras pārvaldības politikā) un stāvokļa uzlabošana (biotopu atjaunošanas plāns).

### Pasākumi LJVS panākšanai

<p>Pamata pasākumi – LJVS panākšanai nepieciešami pasākumi citu politiku ietvaros periodā līdz 2027. gadam (1b)</p>	<p>(1b) <b>JVM1 EP2</b> Īstenot pasākumus, kas paredzētas "Prioritāro rīcību programmā Natura 2000 tīklam Latvijā (2021–2027)" saistībā ar bentisko biotopu aizsardzību un informācijas uzlabošanu par bentisko biotopu stāvokli, tos ietekmējošām slodzēm un ietekmēm, it īpaši:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• noteikt jaunus AJT bentisko biotopu aizsardzībai EEZ ūdeņos un izstrādāt AJT apsaimniekošanas plānu;</li> <li>• nodrošināt jūras biotopu monitoringu un regulāru jūras bioloģiskās daudzveidības monitoringu, tajā skaitā jūras Natura 2000 teritorijās;</li> <li>• veikt jūras Natura 2000 tīkla efektivitātes izvērtējumu;</li> <li>• Īstenot pētījumu par invazīvo svešo sugu ietekmi uz ekosistēmām, dzīvotnēm, dabīgajām sugām, un par labākajām ierobežošanas metodēm attiecībā uz ISS, kas nav iekļautas ES nozīmes ISS sarakstā;</li> <li>• Īstenot invazīvo svešo sugu monitoringu un izstrādāt un īstenot rīcības plānu jūras invazīvo svešo sugu ierobežošanai.</li> </ul> <p>Saistītās esošās politikas: Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību; likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām"; ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030; Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam; "Prioritāro rīcību programma Natura 2000 tīklam Latvijā (2021–2027)"; HELCOM BJRP (2021) rīcības B1, B3, B4.</p>
<p>Papildu pasākumi – esoši vai papildināti pasākumi no 1.pasākumu programmas (2016-2020) (2a, 2b)</p>	<p>Nav šādu pasākumu.</p>
<p>Papildu pasākumi – jauni pasākumi (2a, 2b, papildinoši pasākumi)</p>	<p>(2a) <b>JVM1 PP1</b> Izstrādāt un īstenot nacionālo jūras biotopu atjaunošanas plānu, ietverot jūras biotopu atjaunošanas mērķus un pasākumus, un priekšlikumus stingras aizsardzības teritorijām AJT ietvaros, kas vienlaikus kalpos kā zinātniskās references teritorijas. Nosakot atjaunojamus un stingri aizsargājamus biotopus un teritorijas un atjaunošanas mērķus, nepieciešams novērtēt un ņemt vērā biotopu nodrošinātos ekosistēmas pakalpojumus un šādu potenciālo teritoriju noteikšanas sociālekonomiskās ietekmes.</p> <p>Atjaunošanas plānam būtu jāaptver gan cieta, gan mīksto grunšu biotopi. Priekšnosacījums šo biotopu stāvokļa uzlabošanai ir biogēnu ieneses un invazīvo svešo sugu slodžu samazināšana. Stingras aizsardzības teritorijas tiktu noteiktas pasākuma īstenošanas ietvaros. Šādas teritorijas AJT ietvaros būtu jānosaka arī mīksto grunšu biotopiem, aizliedzot tajās jebkādu cilvēka darbību (tajā skaitā, zveju ar grunts traujiem), lai novērstu jebkādu ietekmi uz šiem biotopiem, ļaujot tiem atjaunoties.</p> <p>Saikne ar citām politikām: ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030 (tajā skaitā, plānotais EK priekšlikums par juridiski saistošiem ES dabas atjaunošanas mērķrādītājiem); Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam; HELCOM BJRP (2021) rīcība B1, B26, B27, HT16, HT17.</p> <p>(2a) <b>JVM1 PP2</b> Izstrādāt AJT apsaimniekošanas plānam katrai AJT kvantitatīvus bentisko biotopu aizsardzības mērķus un to sasniegšanai nepieciešamos apsaimniekošanas pasākumus antropogēno slodžu novēršanai (tajā skaitā, nozīmīgu jūras invazīvo svešo sugu pārvaldībai) un efektīvai vietējo sugu aizsardzībai, lai nodrošinātu efektīvu bentisko biotopu un to sniegto ekosistēmas pakalpojumu aizsardzību.</p> <p>Saikne ar citām politikām: Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030; "Prioritāro rīcību programma Natura 2000 tīklam Latvijā (2021–2027)"; Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam; HELCOM BJRP (2021) rīcības B1, B3.</p> <p>(2a) <b>JVM1 PP3</b> Izstrādāt nacionālo metodoloģiju AJT tīkla efektivitātes novērtēšanai, ietverot gan biotopu aizsardzības, gan AJT apsaimniekošanas efektivitātes aspektus.</p> <p>Saikne ar citām politikām: ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030; Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam; "Prioritāro rīcību programma Natura 2000 tīklam Latvijā (2021–2027)" ; HELCOM BJRP (2021) rīcība B3.</p> <p>(2a) <b>JVM1 PP6</b> Sagatavot nepieciešamo informāciju un priekšlikumus grozījumiem atjaunotajā jūras telpiskajā plānojumā Latvijas jūras ūdeņiem saistībā ar bentisko biotopu aizsardzības teritorijām, mērķiem un pasākumiem.</p>

Saikne ar citām politikām: "Jūras plānojums 2030"<sup>5</sup>; HELCOM BJRP (2021) rīcības HT13, HT14.  
 (papildinošs pasākums) **JVM1 PP10** Uzlabot informācijas bāzi par jūras ekosistēmas pakalpojumu nodrošinājumu, telpisko novērtējumu un sociālekonomisko vērtību un informācijas publisko pieejamību politikas lēmumu pieņemšanas atbalstam.  
 Saikne ar citām politikām: Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030; Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam; "Prioritāro rīcību programma Natura 2000 tīklam Latvijā (2021–2027)"; HELCOM BSAP (2021) rīcība B25, HT16, HT17.

## Jūras putni<sup>6</sup>

### Jūras vides stāvokļa vērtējums

Jūras vides mērķis: JVM1 Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas jūras biotopus un sugas.

Sugu grupa	Esošā stāvokļa atbilstība labam jūras vides stāvoklim (LJVS)		Stāvoklis "bāzes scenārijā" (2030)
Ziemojošie putni	HELCOM indikators "putnu skaits ziemošanas sezonā" (stāvoklis uzskatāms par labu, ja 75% no sugām skaita kritums, salīdzinot ar laika periodu 1991.-2000. gadā, nepārsniedz 30% vai 20% sugām, kam dējumā tikai viena ola).	Atbilst LJVS	Sagaidāms turpmāks samazinājums antropogēnajās slodzēs. Nav identificēti iemesli neatbilstībai LJVS.
Ligzdojošie putni	HELCOM indikators "putnu skaits ligzdošanas sezonā" (stāvoklis uzskatāms par labu, ja 75% no sugām skaita kritums, salīdzinot ar laika periodu 1991.-2000. gadā, nepārsniedz 30% vai 20% sugām, kam dējumā tikai viena ola).	Neatbilst LJVS	Sagaidāms nebūtisks samazinājums nozīmīgās antropogēnajās slodzēs. Stāvokļa atbilstība LJVS nav novērtēta. Visdrīzāk neatbilstība LJVS.

### Slodzes, kas rada negatīvu ietekmi

Ligzdojošiem putniem: Sugas traucējums no cilvēka klātbūtnes dēļ tūrisma un rekreācijas piekrastē, eutrofikācijas ietekmes, ārpus Baltijas jūras reģiona radušās slodzes ietekme, svešo sugu ietekme.

Ziemojošiem putniem: piezveja zvejas rīkos, zivju nozveja (ietver pārzveju), biogēnu ienese un eutrofikācijas ietekmes, svešo sugu ietekme, bīstamo vielu piesārņojums, ogļūdeņražu piesārņojums, ārpus Baltijas jūras reģiona radušās slodzes ietekme, sugas traucējumi – šķēršļi un sadursmes, cieto atkritumu ienese piekrastē un jūras vidē.

### Politikas trūkumi, kur nepieciešami papildus pasākumi

Piekrastē ligzdojošu jūras putnu populāciju stāvokļa uzlabošana (īpaši, mazajam un jūras zīrņiem, upes un smilšu tārtiņiem), izpēte stāvokļa un slodžu novērtēšanai, reģionālā sadarbība jūras putnu aizsardzībai.

### Pasākumi LJVS panākšanai un saglabāšanai

Pamata pasākumi – LJVS panākšanai nepieciešami pasākumi citu politiku ietvaros periodā līdz 2027.gadam (1b)	<p>(1b) <b>JVM1 EP1</b> Īstenot pasākumus, kas paredzēti "Prioritāro rīcību programmā Natura 2000 tīklam Latvijā (2021–2027)" saistībā ar jūras bioloģiskās daudzveidības aizsardzību, tajā skaitā:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• noteikt jaunas AJT bentisko biotopu aizsardzībai EEZ ūdeņos un izstrādāt AJT apsaimniekošanas plānu;</li> <li>• veikt izpēti par jūras putniem nozīmīgām barošanās, vairošanās un migrācijas vietām un biotopiem.</li> </ul> <p>(1b) <b>JVM1 EP2</b> Īstenot pasākumus, kas paredzēti "Prioritāro rīcību programmā Natura 2000 tīklam Latvijā (2021–2027)" saistībā ar jūras bioloģisko daudzveidību ietekmējošām slodzēm, tajā skaitā:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Īstenot roņu un putnu piezvejas monitoringu; Īstenot invazīvo svešo sugu monitoringu un uzraudzības sistēmas izveidi, veikt izpēti par šo sugu ietekmi un efektīvu pārvaldības pasākumu izstrādi; veikt klimata pārmaiņu ietekmes uz sugām un dzīvotnēm novērtēšanu un adaptācijas pasākumu izstrādi; veikt vēja parku ietekmes uz migrējošiem putniem novērtēšanu;</li> <li>• izstrādāt un īstenot rīcības plānu invazīvo svešo sugu pārvaldībai (tajā skaitā, attiecībā uz apaļo jūras grunduli); izstrādāt pasākumus, lai samazinātu putnu un roņu piezveju piekrastes zvejniecībā; īstenot rīcības avārijas piesārņojuma gadījumiem jūrā;</li> <li>• Īstenot pasākumus saistībā ar piekrastes biotopu atjaunošanu un aizsardzību, antropogēnās slodzes mazināšanu no lieliem publiskiem</li> </ul>
---	--

	<p>pasākumiem un tūrisma infrastruktūras attīstības piekrastē.</p> <p>Saistītās esošās politikas: Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009.gada 30.novembris) par savvaļas putnu aizsardzību; nacionālais regulējums attiecībā uz ĪADT; "Prioritāro rīcību programma Natura 2000 tīklam Latvijā (2021–2027)"; HELCOM BJRP (2021) rīcības Bioloģiskās daudzveidības segmentā, īpaši, B1, B4, B6, B11, B14, B25, B29..</p> <p>(1b) <b>JVM1 EP3</b> Īstenot pilotprojektu trīs piekrastes ĪADT atpūtnieku piekļuves ierobežošanai piekrastē ligzdojošiem putniem nozīmīgās vietās un periodā (no 1.aprīļa līdz 1.augustam dabas liegumā "Oviši" (Irbes grīvā) un Slīteres nacionālajā parkā (Ķīkana grīvā) un no 1.maija līdz 1.augustam Dabas parkā "Piejūra" (Gaujas grīvā)).</p> <p>Saistītās esošās politikas: Attiecīgo ĪADT individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi un dabas aizsardzības plāni.</p> <p>(1b) <b>JVM1 EP4</b> Valsts monitoringa programmas ietvaros turpināt īstenot regulāru piekrastē ziemojošo ūdensputnu un piekrastē ligzdojošo putnu stāvokļa monitoringu.</p> <p>Saistītās esošās politikas: Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/56/EK (2008.gada 17.jūnijs), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai jūras vides politikas jomā (Jūras stratēģijas pamatdirektīva) (11.pants); Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009.gada 30.novembris) par savvaļas putnu aizsardzību.</p>
Papildu pasākumi – esoši vai papildināti pasākumi no 1.pasākumu programmas (2016-2020) (2a, 2b)	Nav šādu pasākumu.
Papildu pasākumi – jauni pasākumi (2a, 2b, papildinoši pasākumi)	<p>(2a) <b>JVM1 PP4</b> Ligzdojošo putnu aizsardzībai noteikt rekreācijas aktivitāšu ierobežojumus ligzdošanai nozīmīgās vietās un periodā (maijs sākums – jūlija beigas), tajā skaitā, norobežojot teritorijas, lai novērstu cilvēku piekļuvi, noteikt prasību suņus vest pie pavadas, izvietot informācijas zīmes, īstenot ierobežojumu ievērošanas kontroli vietās un monitoringu pasākuma efektivitātes novērtēšanai.</p> <p>Pasākuma īstenošanas (ierobežojumu) vietas paredzēts noteikt pasākuma ieviešanas sagatavošanas posmā. Nosakot šīs teritorijas, nepieciešams rast risinājumu dabas aizsardzības un tūrisma interešu saskaņošanai un nodrošināt savlaicīgu piekrastes pašvaldību iesaisti, nodrošinot koordināciju ar piekrastes sabiedriskās infrastruktūras attīstības plānošanu.</p> <p>Saikne ar citām politikām: Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009.gada 30.novembris) par savvaļas putnu aizsardzību; Sugu un biotopu aizsardzības likums (16.03.2000.); nacionālais regulējums ĪADT.</p> <p>(2a) <b>JVM1 PP5</b> Izstrādāt un īstenot sugu aizsardzības plānu (SAP) piekrastē ligzdojošām putnu sugām, kurām stāvoklis neatbilst LJVŠ. SAP varētu ietvert aizsardzības pasākumus kā JVM1 PP4. SAP arī sniegtu informāciju aizsardzības pasākumu koordinēšanai un integrēšanai citās politikas jomās (piemēram, piekrastes infrastruktūras un attīstības plānošanā, jaunas piekrastes infrastruktūras projektu īstenošanā).</p> <p>Saikne ar citām politikām: Sugu un biotopu aizsardzības likums (16.03.2000.).</p> <p>(2a) <b>JVM1 PP6</b> Sagatavot nepieciešamo informāciju un priekšlikumus izmaiņām atjaunotajā jūras telpiskajā plānojumā un piekrastes publiskās infrastruktūras tematiskajā plānojumā saistībā ar jūras putnu aizsardzības teritorijām, mērķiem un pasākumiem.</p> <p>Saikne ar citām politikām: Valsts tematiskais plānojums piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai<sup>7</sup>; "Jūras plānojums 2030"; HELCOM BJRP (2021) rīcības HT13, HT14.</p> <p>(papildinošs pasākums) <b>JVM1 PP7</b> Īstenot izpētes monitoringu informācijas nodrošināšanai papildus indikatoriem jūras putnu stāvokļa un slodžu novērtēšanai atbilstoši JSD prasībām un HELCOM indikatoriem (dēļ naftas piesārņojuma bojā gājušiem putniem, putnu sugu vecuma struktūras novērtēšanai).</p> <p>Saikne ar citām politikām: HELCOM BJRP (2021) rīcības B33, B35, S38.</p> <p>(papildinošs pasākums) <b>JVM1 PP8</b> Īstenot aktivitātes starptautiskai informācijas apmaiņai un koordinācijai saistībā ar jūras putnu stāvokļa un ietekmējošo slodžu novērtēšanu un aizsardzības pasākumu izstrādi.</p> <p>Saikne ar citām politikām: -</p>

## Jūras vides stāvokļa vērtējums

Jūras vides mērķis: JVM1 Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas jūras biotopus un sugas.

Suga/sugu grupa	Esošā stāvokļa atbilstība labam jūras vides stāvoklim (LJVS)		Stāvoklis "bāzes scenārijā" (2030)
Pelēkais ronis (vērtēts Baltijas jūrai kopumā)	Indikatoriem attiecībā uz skaitu un attīstības tendenci – atbilst LJVS robežvērtībai. Indikatoriem attiecībā uz barošanās stāvokli un reproduktīvo stāvokli – neatbilst LJVS robežvērtībai.	Kopējais vērtējums – neatbilst LJVS	Sagaidāms samazinājums antropogēnajās slodzēs. Atbilstība LJVS nav novērtēta (nepietiekama informācija par slodžu un citu faktoru ietekmēm).
Pogainais ronis (vērtēts Baltijas jūrai kopumā)	Indikatoram attiecībā uz skaitu un attīstības tendenci – atbilst LJVS robežvērtībai, lai gan populācijas augšanas ātrums ir negatīvs (samazinās). Indikatoram attiecībā uz izplatību – neatbilst LJVS robežvērtībai.	Kopējais vērtējums – neatbilst LJVS	

### Slodzes, kas rada negatīvu ietekmi

Klimata pārmaiņas (ledus samazināšanās, hidroloģisko apstākļu izmaiņas, jūras līmeņa paaugstināšanās).  
Antropogēnās slodzes ar ietekmi uz roņu populāciju un to dzīvotņu stāvokli – roņu piezveja zvejas rīkos, zivju pārzveja, roņu apzināta nogalināšana, sugas traucējums no cilvēka klātbūtnes, jūras vides piesārņojums ar bīstamām vielām, eitrofikācijas ietekmes, impulsīvs zemūdens troksnis.

### Politikas trūkumi, kur nepieciešami papildu pasākumi

Īstenoto pasākumu efektivitāte, ņemot vērā slodžu un klimata pārmaiņu ietekmi.

### Pasākumi LJVS panākšanai atjaunotajai Programmai

Pamata pasākumi – LJVS panākšanai nepieciešami pasākumi citu politiku ietvaros periodā līdz 2027.gadam (1b)	(1b) <b>JVM1 EP5</b> Īstenot pasākumus roņu populāciju aizsardzībai, kas ietverti "Pogainā roņa ( <i>Phoca hispida</i> ), pelēkā roņa ( <i>Halichoerus grypus</i> ) un plankumainā roņa ( <i>Pusa vitulina</i> ) apsaimniekošanas (aizsardzības) plānā" (SAP) 2021.-2031.gadam, tajā skaitā: <ul style="list-style-type: none"> <li>• Īstenot efektīvus pasākumus roņu piezvejas piekrastes zvejā samazināšanai, ietverot tehnisko risinājumu izstrādi un roņu drošu zvejasrīku un roņu atbaidīšanas metožu ieviešanu un zvejnieku informēšanas un izglītošanas pasākumus;</li> <li>• Īstenot roņu mazuļu aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumu kompleksu;</li> <li>• veikt izpēti un datu apkopošanu roņu populāciju stāvokļa un tā ietekmējošo slodžu novērtēšanai, īstenojot zvejas rīkos bojā gājušo roņu uzskaiti, pogaino roņu uzskaiti Rīgas jūras līcī un pelēkā roņa barošanās stāvokļa monitoringu Latvijas ūdeņos.</li> </ul> Saistītās esošās politikas: Nacionālais roņu SAP (2021-2031); Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1241 (2019. gada 20. jūnijs) par zvejas resursu saglabāšanu un jūras ekosistēmu aizsardzību ar tehniskiem pasākumiem; Prioritāro rīcību programma Natura 2000 tīklam Latvijā (2021–2027); HELCOM BJRP (2021) rīcības B19 un B20.
Papildu pasākumi – esoši vai papildināti pasākumi no 1.pasākumu programmas (2016-2020) (2a, 2b)	Nav šādu pasākumu.
Papildu pasākumi – jauni pasākumi (2a, 2b, papildinoši pasākumi)	(papildinošs pasākums) <b>JVM1 PP9</b> Veikt īstenoto roņu aizsardzības pasākumu efektivitātes novērtējumu, ņemot vērā roņu populāciju dinamikas tendences, kā arī klimata pārmaiņu ietekmi uz jūras vidi. Saikne ar citām politikām: Roņu nacionālais sugu aizsardzības plāns (2021-2031).

D2 "svešās sugas"<sup>9</sup>

### Jūras vides stāvokļa vērtējums

Jūras vides mērķis: JVM1 Antropogēnās aktivitātes nav negatīvi ietekmējušas jūras biotopus un sugas.

Slodze	Esošā stāvokļa atbilstība labam jūras vides stāvoklim (LJVS)		Stāvoklis "bāzes scenārijā" (2030)
Jaunu svešo sugu ienākšana	HELCOM pamat-indikators "Jaunu svešzemju sugu ienākšanas trends"; robežvērtība ir nulle.	Neatbilst LJVS	Sagaidāma neatbilstība LJVS.
Esošo svešo sugu negatīvā ietekme	Stāvokļa indikators un LJVS robežvērtība nav definēti. Svešās sugas (īpaši, apaļais jūrasgrundulis) rada nozīmīgu slodzi uz jūras bentiskajiem biotopiem, zivju un putnu sugām.	Ietekme neatbilst LJVS līmenim	Sagaidāms uzlabojums stāvoklī, atbilstība LJVS nav novērtēta.

### Aktivitātes, kas rada slodzi, nozīmīgākās ietekmes

Jaunu svešo sugu ienākšanas slodze: Kuģu balasta ūdeņi, kuģu un atpūtas laivu bioloģiskais apaugums. Jaunu svešo sugu ienākšanai Baltijas jūrā kopumā nozīmīgi slodzes avoti ir arī "Aktivitātes un avoti ārpus Baltijas jūras reģiona", "Akvakultūra, t.sk. infrastruktūra" un "Transports – kuģošanas infrastruktūra (kanāli)".  
Esošo svešo sugu negatīvā ietekme: apaļā jūras grunduļa (*Neogobius melanostomus*) ietekme u.c.

### Politikas trūkumi, kur nepieciešami papildu pasākumi

Jaunu svešo sugu ienākšanas ar kuģu un atpūtas laivu bioloģisko apaugumu novēršana, reģionālā informācijas apmaiņa invazīvo svešo sugu "agrās brīdināšanas sistēmas" un saraksta izstrādei, izpēti par jūras svešo sugu izplatību un ietekmi, nozīmīgākās esošās svešās sugas apaļā jūras grunduļa populācijas turpmāka ierobežošana.

### Pasākumi LJVS panākšanai

Pamata pasākumi – LJVS panākšanai nepieciešami pasākumi citu politiku ietvaros periodā līdz 2027.gadam (1b)	<p>(1b) <b>JVM1 EP6</b> Īstenot pasākumus, kas paredzēti "Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam" saistībā ar kuģu balasta ūdens un nosēdumu apdraudējuma jūras ekosistēmai novēršanu, tajā skaitā:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Īstenot kuģu balasta ūdens un nosēdumu pārvaldības monitoringu (arī vides kontroles ietvaros), t.sk. svešo sugu monitoringu ostās un jūras ūdeņos (izpildes termiņš 2021.-2027.gads);</li> <li>• nodrošināt atbilstošas balasta ūdens nosēdumu pieņemšanas iekārtas ostās (kur nepieciešams/ kur notiek kuģu remonts, tilpņu labošana, tīrīšana) (izpildes termiņš 2027.gads).</li> </ul> <p>Saistītās esošās politikas: 2004.gada Starptautiskā konvencija par kuģu balasta ūdens un nosēdumu kontroli un pārvaldību; Likums "Par 2004.gada Starptautisko konvenciju par kuģu balasta ūdens un nosēdumu kontroli un pārvaldību" (pieņemts 20.06.2018.); Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam.</p> <p>(1b) <b>JVM1 EP2</b> Īstenot pasākumus, kas paredzēti "Prioritāro rīcību programmā Natura 2000 tīklam Latvijā (2021–2027)" saistībā ar izpēti un rīcības plāna izstrādi invazīvajām svešajām sugām (ISS), tajā skaitā:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Īstenot pētījumu par ISS ietekmi uz ekosistēmā, dzīvotnēm, dabīgajām sugām, un par labākajām ierobežošanas metodēm attiecībā uz ISS, kas nav iekļautas ES nozīmes ISS sarakstā;</li> <li>• izstrādāt un īstenot rīcības plānu jūras ISS ierobežošanai attiecībā uz apaļo jūras grunduli un Ķītnas cimdīņkrabi.</li> </ul> <p>Saistītās esošās politikas: Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1143/2014 (2014.gada 22. oktobris) par invazīvu svešzemju sugu introdukcijas un izplatīšanās profilaksi un pārvaldību; "Prioritāro rīcību programma Natura 2000 tīklam Latvijā (2021–2027)"; Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam.</p>
Papildu pasākumi – esoši vai papildināti pasākumi no 1.pasākumu programmas (2016-2020) (2a, 2b)	<p>(papildinošs pasākums) <b>JVM1 PP14</b> Turpināt izpēti par jūras svešo sugu izplatības tendencēm un ietekmēm uz jūras ekosistēmu.</p> <p>Saikne ar citām politikām: Jūras stratēģijas pamatdirektīva (2008/56/EK); Vides politikas pamatnostādnes 2021.- 2027.gadam; "Prioritāro rīcību programma Natura 2000 tīklam Latvijā (2021–2027)".</p>
Papildu pasākumi – jauni pasākumi (2a, 2b, papildinoši pasākumi)	<p>(2a) <b>JVM1 PP11</b> Izstrādāt kuģu un atpūtas <i>kuģu</i> korpusu bioloģiskā apauguma apsaimniekošanas normatīvo regulējumu un īstenot pasākumus kuģu un atpūtas <i>kuģu</i> korpusu bioapauguma pārvaldībai ar mērķi novērst jaunu svešo sugu ienākšanu jūras ūdeņos (atbilstoši IMO vadlīnijām un HELCOM "Regional Baltic Biofouling Management Roadmap"), tajā skaitā:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• izstrādāt nacionālo regulējumu, balstoties uz koordinētu regulējumu Baltijas jūras reģionā, kuģu un atpūtas <i>kuģu</i> korpusu bioloģiskā apauguma</li> </ul>

pārbaudēm un tīrīšanai ("*in-water cleaning*") un bioapauguma savākšanas un utilizācijas nodrošināšanai;

- Īstenot informācijas pasākumus par regulējumā noteiktajām prasībām un veicamajiem pasākumiem, kā arī apmācības kuģu apauguma pārbaudēm un tīrīšanai;
- Latvijas kuģu īpašniekiem un operatoriem veikt pasākumus korpusu bioloģiskā apauguma pārvaldībai atbilstoši nacionālajām vadlīnijām un regulējumam;
- Latvijas atpūtas kuģu īpašniekiem un operatoriem veikt pasākumus atbilstošas un efektīvas pret-apauguma sistēmas ieviešanai un uzturēšanai atbilstoši nacionālajām vadlīnijām un regulējumam;
- kuģu apkopes un remonta infrastruktūras operatoriem un uzņēmumiem veikt pasākumus atbilstoši nacionālā regulējuma prasībām;
- Īstenot kontroli kuģu/laivu tīrīšanas un apkopes vietās atbilstībai nacionālā regulējuma prasībām.

**[Šis pasākums ir īstenojams kopā ar pasākumu JVM5 PP21.]**

Saikne ar citām politikām: IMO vadlīnijas (Resolution MEPC.207(62), July 2011); HELCOM BJRP (2021) rīcības S8 un S10 (t.sk. HELCOM "Regional Baltic Biofouling Management Roadmap").

(2a) **JVM1 PP12** Turpināt īstenot apaļā jūras grunduļa (*Neogobius melanostomus*) populācijas ierobežošanas pasākumus, tajā skaitā īstenot rīcības plānu šīs invazīvās svešās sugas (ISS) apkarošanai.

Rīcības plāns tiks izstrādāts pamata pasākuma (1b) JVM1 EP2 ietvaros. Šī pasākuma mērķis ir nodrošināt rīcības plāna īstenošanu. Pasākums ietvertu arī apaļā jūrasgrunduļa iekļaušanu valsts nozīmes ISS sarakstā atbilstoši ES regulai Nr. 1143/2014 (12.pants) un regulas prasību attiecināšanu uz šo ISS (rīcības plāns, pārvaldības pasākumi, uzraudzības sistēma).

Saikne ar citām politikām: Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1143/2014 (2014.gada 22. oktobris) par invazīvu svešzemju sugu introdukcijas un izplatīšanās profilaksi un pārvaldību; Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam; "Prioritāro rīcību programma Natura 2000 tīklam Latvijā (2021–2027)".

(2a) **JVM1 PP13** Īstenot rīcības informācijas apmaiņai jūras reģionā saistībā ar kopīgas invazīvo svešo sugu (ISS) "agrās brīdināšanas sistēmas" un saraksta izstrādi Baltijas jūras reģionam.

Pasākums paredz informācijas papildināšanu ISS "agrās brīdināšanas sistēmā" Baltijas jūras reģionam, kas ir speciāls modulis AquaNIS datubāzē<sup>10</sup>. Baltijas jūras reģiona valstis ir vienojušās par šo kā kopīgu sistēmu, un speciālas nacionālas sistēmas nav plānots veidot. Dati par jaunu svešo sugu konstatēšanas gadījumiem tiek iegūti svešo sugu ostu vides monitoringā valsts monitoringa programmas ietvaros ((1b) JVM1 EP6). Pasākums paredz arī dalību jūras reģiona aktivitātēs kopīga ISS saraksta izstrādei Baltijas jūras reģionam, kā arī citās jūras reģiona informācijas apmaiņas aktivitātēs saistībā ar svešo sugu tēmu.

Saikne ar citām politikām: Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1143/2014 (2014.gada 22. oktobris) par invazīvu svešzemju sugu introdukcijas un izplatīšanās profilaksi un pārvaldību; Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam; HELCOM BJRP (2021) S7.

D5 "Eitrofikācija" slodze "biogēnu ienese jūras vidē"<sup>11</sup>

**Jūras vides stāvokļa vērtējums**

Jūras vides mērķis: JVM3 Eitrofikācija nerada negatīvu ietekmi uz jūras ekosistēmu.

Slodze	Esošā stāvokļa atbilstība labam jūras vides stāvoklim (LJVS)		Stāvoklis "bāzes scenārijā" (2030)
Biogēnu ienese un eitrofikācijas ietekmes	Nacionālais "Jūras vides stāvokļa novērtējums" (2018) – eitrofikācijas stāvoklis neatbilst LJVS abos Latvijas jūras ūdeņu baseinos (Centrālbaltijas baseinā un Rīgas līcī). Biogēnu ieneses slodze pārsniedz Latvijai noteikto HELCOM slodzes mērķa līmeni.	Neatbilst LJVS	Slodzes samazinājums tuvu slodzes mērķim, bet nenoteiktība samazinājuma pietiekamībā.

**Slodzes avoti un aktivitātes, kas rada slodzi**

Biogēnu ienese caur upē no pārrobežu piesāņojuma no augšteces valstīm, dabiskās fona noteces, lauksaimniecības, mežsaimniecības, centralizētajām un individuālajām kanalizācijas sistēmā u.c. sauszemes avotiem; slāpekļa atmosfēras depozicija uz jūru; slodzes avoti jūrā (no jūras transporta un ostām).

## Politikas trūkumi, kur nepieciešami papildu pasākumi

Novērtējums slodzes uz jūras baseiniem samazinājuma pietiekamībai, lai atbilstu slodzes mērķiem, ņemot vērā efektu no UBAP (2022-2027) noteikto pasākumu īstenošanas, sasniedzot biogēnu slodzes mērķus virszemes ūdensobjektos. Informācija par slodzes apjomu un efektīviem slodzes samazināšanas pasākumiem no lietusūdeņiem un jūras transporta un ostām.

Lai nodrošinātu slodzes uz jūras baseiniem mērķu sasniegšanu, ir nepieciešama pilnīga UBAP (2022-2027) noteikto papildu pasākumu īstenošana.

### Pasākumi LJVS panākšanai

<p>Pamata pasākumi – LJVS panākšanai nepieciešami pasākumi citu politiku ietvaros periodā līdz 2027.gadam (1b)</p>	<p>(1b) <b>JVM3 EP7</b> Īstenot papildu pasākumus biogēnu piesārņojuma ieneses samazināšanai, kas noteikti UBAP (2022-2027), nodrošinot biogēnu slodzes mērķu sasniegšanu virszemes ūdensobjektos, tajā skaitā:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Papildu pasākumi lauksaimniecības radītā piesārņojuma samazināšanai ietekmētajos "riskā" ūdensobjektos, tajā skaitā, ierīkot ilggadīgos stādījumus aramzemēs, ieviest konservējošo (minimālo) augsnes apstrādi, samazināt slāpekļa mēslojuma lietojumu (par 20% no normas), izveidot sedimentācijas dīķi (baseinu), ierīkot kontrolēto drenāžu, ierīkot mākslīgo mitrzeni (virszemes vai pazemes), pāriet uz bioloģisko lauksaimniecību, ierīkot buferjoslu gar ūdenstecēm (meliorācijas grāvjiem) 6 m platumā.</li> <li>• Papildu pasākumi mežsaimniecības radītā piesārņojuma samazināšanai ietekmētajos "riskā" ūdensobjektos, tajā skaitā, ierīkot meža piekrastes aizsargjoslu (buferjoslu) 15 m platumā, izveidot maksimālās plūsmas kontroles dambi, ierīkot virszemes filtrācijas platību, ierīkot sedimentācijas dīķi (baseinu).</li> <li>• Papildu pasākumi notekūdeņu radītā punktveida piesārņojuma samazināšanai ietekmētajos "riskā" ūdensobjektos, izbūvējot jaunas NAI un uzlabojot esošo NAI darbību, veicot pastiprinātu NAI darbības efektivitātes kontroli un priekšlikumu sagatavošanu NAI darbības uzlabošanai, ja kontroles gaitā fiksēta nepieciešamība pēc NAI darbības uzlabošanas, pārskatot piesārņojošās darbības atļaujās atļautos piesārņojuma novadīšanas apjomus u.c.</li> <li>• Papildu pasākumi decentralizēto kanalizācijas sistēmu radītā piesārņojuma samazināšanai, tajā skaitā, kontrolēt decentralizētās kanalizācijas sistēmas un veikt atbilstošu apsaimniekošanu, samazināt izkliedēto biogēnu slodzi tūrisma mītnēs, kempingos un rekreācijas teritorijās.</li> <li>• Papildu pasākumi pārrobežu piesārņojuma samazināšanai, tajā skaitā, sadarboties ar Lietuvas, Baltkrievijas, Krievijas un Igaunijas iestādēm, kas atbild par UBAP izstrādi un īstenošanu, ar mērķi sagatavot starptautiskus apsaimniekošanas plānus kopīgajiem upju baseiniem; turpināt starpvalstu sadarbību par pārrobežu piesārņojuma samazināšanu un ūdens kvalitātes uzlabošanu, kopīgas monitoringa programmas saskaņošanu un kopīgu ekoloģiskās kvalitātes novērtējumu.</li> </ul> <p>Saistītās esošās politikas: Papildus pasākumi atjaunotajos UBAP (2022-2027), kas izriet no ŪSD (2000/60/EK); HELCOM BJRP (2021) rīcības E3, E4 u.c. rīcības eitrofikācijas segmentā biogēnu ieneses slodzes samazināšanai no sauszemes avotiem; ES KLP (2021.-2027.gadam); ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030; Eiropas stratēģija "No lauka līdz galdam".</p> <p>(1b) <b>JVM3 EP8</b> Īstenot pasākumus atbilstoši ES direktīvas par gaisu piesārņojošo vielu emisijām (2016/2284) prasībām, lai samazinātu biogēnu depozīciju uz jūru.</p> <p>Saistītās esošās politikas: Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva (ES) 2016/2284 (2016.gada 14.decembris) par dažu gaisu piesārņojošo vielu valstu emisiju samazināšanu un ar ko groza Direktīvu 2003/35/EK un atceļ Direktīvu 2001/81/EK; MK rīkojums Nr.197 (16.04.2020.) Par Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānu 2020.-2030. gadam; HELCOM BJRP (2021) rīcība E21.</p>
<p>Papildu pasākumi – esoši vai papildināti pasākumi no 1.pasākumu programmas (2016-2020) (2a, 2b)</p>	<p>(Papildinošs pasākums) <b>JVM3 PP15</b> Veikt nacionālo aprēķinu biogēnu slodzes samazinājumam uz piekrastes ūdeņiem, kāds tiktu panākts īstenojot atjaunoto UBAP (2022-2027) pasākumus, sasniedzot biogēnu slodzes mērķus virszemes ūdensobjektos.</p> <p>Aprēķins ļaus precizēt, vai UBAP noteiktie pasākumi ir pietiekami, lai sasniegtu Latvijai noteiktos HELCOM biogēnu slodzes mērķus jūras baseiniem. Pasākums ietver nacionālās metodikas izstrādi biogēnu slodzes uz piekrastes ūdeņiem aprēķināšanai, ņemot vērā UBAP pasākumu efektu, slodzes scenāriju aprēķinus un novērtējumu šo scenāriju atbilstībai Latvijai noteiktajiem HELCOM slodzes mērķiem.</p> <p>Saikne ar citām politikām: Ūdens struktūrdirektīva (2000/60/EK); Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam; HELCOM BJRP (2021) E1 un E3.</p>
<p>Papildu pasākumi – jauni pasākumi (2a, 2b, papildinoši pasākumi)</p>	<p>(Papildinošs pasākums) <b>JVM3 PP16</b> Veikt novērtējumu piesārņojuma slodzei uz upēm un jūru ar biogēniem, bīstamām vielām un mikro-plastiku no lietusūdeņu kanalizācijas ūdeņiem un pārplūdēm un izstrādāt priekšlikumus atbilstošiem pasākumiem šī piesārņojuma samazināšanai no notekūdeņu un lietusūdeņu apsaimniekošanas sistēmām.</p>

[Šis ir kopīgs pasākums 3., 4. un 5. rīcības virzieniem (attiecībā uz biogēnu piesārņojumu, bīstamo vielu piesārņojumu un atkritumu ienesi jūras vidē).]
Saikne ar citām politikām: Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam; HELCOM rekomendācija 23/5-Rev.1 (06.03.2002, grozīta 04.06.2021) "Reduction of discharges from urban areas by the proper management of storm water systems"; HELCOM rekomendācija 42-43/3 (20.10.2021.) "Revised Regional Action Plan on Marine Litter".
(2a) <b>JVM3 PP17</b> Sniegt nacionālā līmenī pieejamo informāciju HELCOM slodžu ietekmes novērtējumiem, lai novērtētu biogēnu slodzi un ietekmi no kravas kuģu notekūdeņiem, kravu atliekām un kuģu <i>pelēkajiem</i> ūdeņiem ("grey water"). Saikne ar citām politikām: HELCOM BJRP (2021) rīcības S14, S15, S17.
(2a) <b>JVM3 PP18</b> Veikt izvērtējumu nepieciešamībai pēc uzlabojumiem Latvijas ostās, lai atbilstu labākajām pieejamām tehnoloģijām un praksei attiecībā uz minerālmēslojuma pārkraušanu un uzglabāšanu ostās, lai novērstu biogēnu piesārņojumu (aptverot gan mēslojuma pārkraušanas iekārtas, gan praksi to ekspluatācijai). Saikne ar citām politikām: HELCOM BJRP (2021) rīcības S21.

D8 "piesārņojošās vielas un savienojumi jūras vidē"<sup>12</sup>

### Jūras vides stāvokļa vērtējums

Jūras vides mērķis: JVM5 Piesārņojošo vielu koncentrāciju līmenis nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu.

Vides matrica	Esošā stāvokļa atbilstība labam jūras vides stāvoklim (LJVS)		Stāvoklis "bāzes scenārijā" (2030)
Biota (zivis)	Vides matricai, kurai ir noteikts ekoloģiskās kvalitātes standarts (EQS), tiek vērtēta vielas koncentrācijas atbilstība EQS robežvērtībai.	Dzīvudrabam, Polibrominētiem difenilēteriem (PBDE) neatbilst LJVS	Sagaidāms ieneses slodzes samazinājums (ap 40% dzīvudrabam, ap 15-30% PBDE), bet visdrīzāk nepietiekams, lai atbilstu LJVS.
Ūdens	Vides matricai, kurai ir noteikts ekoloģiskās kvalitātes standarts (EQS), tiek vērtēta vielas koncentrācijas atbilstība EQS robežvērtībai.	Neatbilstības EQS nav konstatētas	Nav vērtēts
Sedimenti	Vides matricai, kurai nav noteiktas EQS, tiek veikts papildu izvērtējums. Konstatētas paaugstinātas koncentrācijas sedimentos (virs metožu noteikšanas robežas). Veikts papildus izvērtējums vielu pārsnieguma līmenim un ietekmei.	Draudus jūras videi rada alvas organiskie savienojumi, īpaši tributilalva (TBT), un perfluoroktānsulfoskābes (PFOS)	Sagaidāms ieneses slodzes samazinājums ap 30-40% PFOS, TBT ieneses slodze bez izmaiņām vai pieaugums. Stāvoklis rada draudus jūras videi.

### Slodzes avoti un aktivitātes, kas rada slodzi

Dzīvudrabs: piesārņojuma pārrobežu pārnese no citām valstīm; vēsturiskais piesārņojums (t.sk. piesārņotās vietas); emisijas gaisā no enerģijas ražošanas, izmantojot fosilos energoresursus, īpaši, akmeņogles; piesārņojuma notece no atkritumu izgāztuvēm un emisijas gaisā no atkritumu sadedzināšanas; kuģu ceļu un ostu akvatoriju tīrīšana un grunts izvietošana jūrā, kas rada piesārņojuma nonākšanu no sedimentiem ūdenī (resuspensiju); piesārņojuma notece no apdzīvotām vietām ar lietus notekūdeņiem; piesārņojums no centralizētajiem kanalizācijas notekūdeņiem u.c.

Polibrominētie difenilēteri (PBDE): piesārņojuma pārrobežu pārnese no citām valstīm; centralizētās notekūdeņu sistēmas; piesārņojuma notece no atkritumu izgāztuvēm; transports – kuģošanas infrastruktūra (t.sk. ostas, kuģubūve); citas/nav nosakāmas (līdz 2010.gadam tirgū esošu, PBDE saturošu izstrādājumu lietošana); notece no apdzīvotām vietām, t.sk. lietus ūdeņu notece u.c.

Perfluoroktānsulfoskābes (PFOS): cietie atkritumi (atkritumu poligoni/izgāztuves, cieto atkritumu plūsmas); centralizētās notekūdeņu sistēmas; citas/nav nosakāmas (līdz 2009.gadam tirgū esošu, PFOS saturošu izstrādājumu lietošana); piesārņojuma pārrobežu pārnese no citām valstīm; notece no apdzīvotām vietām, t.sk. lietus ūdeņu notece; transports – kuģošanas infrastruktūra (t.sk. ostas, kuģubūve) u.c.

Tributilalva (TBT): cietie atkritumi (atkritumu poligoni/izgāztuves); jūras gultnes morfoloģiski pārveidojumi (ostu tīrīšanas darbi un izņemtās grunts izvietošana jūrā), kas rada piesārņojuma atkārtotu uzjaukšanu no sedimentu uzkrāšanās zonām; citas/nav nosakāmas (vēsturiski uzkrājies piesārņojums (piesārņotās vietas, piesārņojuma uzkrājums augsnē,

iekšzemes ūdeņos, jūras vidē)); transports – kuģošanas infrastruktūra, t.sk. ostas, kuģubūve (piesārņojuma ienese no kuģu apkopes/remonta); pārrobežu piesārņojums no citām valstīm u.c.  
 Šo bīstamo vielu koncentrācijas līmeņus jūras vidē ietekmē arī citas slodzes (atšķirīga ietekmes nozīmība dažādām vielām) – izmaiņas hidroloģiskos apstākļos (saistītas ar skābekļa un sāluma līmeni); atkritumu ienese piekrastē un jūras vidē; jūras dzīvotņu postījumi (piemēram, apbēršana); upju, ezeru, vai sauszemes dzīvotņu zaudējums/ iznīcināšana u.c.

### Politikas trūkumi, kur nepieciešami papildu pasākumi

Ņemot vērā PFOS un PBDE augsto noturību vidē un bioakumulācijas potenciālu, nepieciešams maksimāli novērst šo vielu papildus ieneses jūras vidē. Ņemot vērā TBT piesārņojuma ievērojamo negatīvo ietekmi uz jūras vidi, pasākumu trūkumu esošo politiku ietvaros turpmākai slodzes samazināšana un iespējamu pieaugumu aktivitātēs, kas rada slodzi, nepieciešams paredzēt papildu pasākumus TBT slodzes ierobežošanai, lai nodrošinātu LJVS.  
 Visām vērtētajām vielām ir nepietiekama informācija par ieguldījumu slodzē no potenciāli nozīmīgiem slodzes avotiem, kuri šobrīd nav pietiekami aptverti ar esošo politiku pasākumiem, tajā skaitā (atkarībā no piesārņojošās vielas) sedimentos uzkrāties/vēsturiskais piesārņojums (t.sk. piesārņotās vietas, atkritumu izgāztuves), atkritumu apsaimniekošana, kuģu ceļu un ostu akvatoriju tīrīšana un darbības ar piesārņoto grunti, bīstamās vielas saturošu materiālu un izstrādājumu izmantošana dažādās nozarēs, lietusūdeņu kanalizācijas ūdeņi un pārplūdes. Pirms slodzes samazināšanas pasākumu noteikšanas nozarēm, papildus pasākumi ietver informācijas bāzes uzlabošanu, izvērtējumu veikšanu slodzei un iespējamam pasākumiem.  
 Iedzīvotāju informēšanas un izglītošanas pasākumi saistībā ar nozīmīgām jūras vidi piesārņojošām vielām.  
 Izpēte par bīstamo vielu klātbūtni jūras sedimentos, to izplatību un izmaiņu tendenci, īstenoto slodžu samazināšanas pasākumu efektivitāti.

### Pasākumi LJVS panākšanai

<p>Pamata pasākumi – LJVS panākšanai nepieciešami pasākumi citu politiku ietvaros periodā līdz 2027.gadam (1b)</p>	<p>(1b) <b>JVM5 EP9</b> Īstenot UBAP (2022-2027) noteiktos papildu pasākumus, kas samazinās bīstamo vielu piesārņojumu no notekūdeņiem, piesārņotām vietām un šobrīd neskaidriem piesārņojuma avotiem, kā arī uzlabot informāciju par šādu piesārņojumu un tā avotiem, tajā skaitā:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• veikt prioritāro un bīstamo vielu skrīningu notekūdeņu izplūdēs un pārskatīt piesārņojošās darbības atļaujas, iekļaujot plašāku prioritāro un bīstamo vielu monitoringu gan notekūdeņu izplūdēs, gan augšpus un lejpus izplūdēm, balstoties uz skrīninga rezultātiem;</li> <li>• ūdensobjektos ar dzīvsudraba koncentrāciju pārsniegumu veikt dzīvsudraba monitoringu virszemes ūdensobjektos, veikt datu analīzi piesārņojuma avota noskaidrošanai un īstenot pasākumus piesārņojuma samazināšanai;</li> <li>• ūdensobjektos ar PFOS koncentrāciju pārsniegumu noteikt PFOS rašanās avotus – veikt PFOS monitoringu virszemes ūdenī un notekūdeņu izplūdēs ar mērķi noteikt vielas rašanās avotus notekūdeņu izplūdēs;</li> <li>• veikt tendenču monitoringu ūdensobjektos ar dzīvsudraba un PBDE pārsniegumiem zivīs;</li> <li>• noteikt TBT rašanās avotus: Veikt TBT monitoringu virszemes ūdenī ar pārsniegumiem 2015.-2019. gadā (ūdensobjektā V003SP Liepājas Tirdzniecības kanāls), veikt monitoringu SIA "Liepājas kuģu būves rūpnīca" notekūdeņu izplūdē un piesārņojošās darbības atļaujas pārskatīšana attiecībā uz TBT emisijām vidē;</li> <li>• pasākumi piesārņoto vietu sanācijai 15 piesārņotās vietās (finansējums šobrīd ir skaidrs tikai attiecībā uz 4 vietām).</li> <li>• Saistītās esošās politikas: ŪSD UBAP 2022.-2027.gadam; HELCOM BJRP (2021) rīcības HL9, HL28.</li> </ul>
	<p>(1b) <b>JVM5 EP10</b> Īstenot "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021.-2028.gadam" ietvertos pasākumus atkritumu apsaimniekošanas uzlabošanai, kas samazinās bīstamo vielu piesārņojumu no šādu atkritumu plūsmām un apglabāšanas, tajā skaitā:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• līdz 2035.gadam samazināt poligonos apglabāto sadzīves atkritumu daudzumu līdz 10% no radītā sadzīves atkritumu daudzuma;</li> <li>• līdz 2025.gadam izveidot dalītu atkritumu savākšanas sistēmu attiecībā uz tekstilizstrādājumiem un sadzīves bīstamajiem atkritumiem (ietver arī EEIA);</li> <li>• nodrošināt sadzīvē radušos bīstamo atkritumu savākšanas iespējas visos izveidotajos atkritumu dalītās savākšanas laukumos (aptverot sadzīves ķīmiju, piesārņotu iepakojumu, medikamentus u.c.);</li> <li>• veicināt EEIA savākšanu un sagatavošanu pārstrādei (paredzēts iegādāties konteinerus EEIA savākšanai);</li> <li>• Īstenot investīciju projektus EEI sagatavošanas pārstrādei / reģenerācijai procesu un pārstrādes tehnoloģisko procesu pilnveidošanai;</li> <li>• informēt iedzīvotājus un veidot izpratni par EEIA atkritumu bīstamību un iespējām tos nodot bez maksas;</li> <li>• patērētāju informēšanas un izglītošanas pasākumi par ilgtspējīgu preču izvēli, lietošanu, pareizu preču atkārtotu izmantošanu vai remontēšanu, par preču atkritumu apsaimniekošanu, tajā skaitā par atkritumu dalīto vākšanu, par ekomarķējumu un samazinātu bīstamo vielu izmantošanu un par pareizu uzglabāšanu;</li> </ul>

	<p>• pasākumi, lai samazinātu atkritumu apsaimniekošanas radītā piesārņojuma slodzi uz vidi (pasākumi esošo atkritumu krātuvju rekultivācijai un konservācijai 6 poligonos, vides aizsardzības pasākumi saistībā ar atkritumu poligonu infrastruktūras paplašināšanu).</p> <p>Saistītās esošās politikas: Eiropas Parlamenta un Padomes 2018.gada 30.maija Direktīva 2018/850/ES, ar ko groza Direktīvu 1999/31/EK par atkritumu poligoniem; Eiropas Parlamenta un Padomes 2018.gada 30.maija Direktīva 2018/851/ES, ar ko groza Direktīvu 2008/98 par atkritumiem; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/19/ES (2012.gada 4.jūlijs) par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem (EEIA); Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028.gadam; HELCOM BJRP (2021) rīcības HL5, HL7, HL20, HL26.</p> <p>(1b) <b>JVM5 EP11</b> Īstenot "Latvijas nacionālajā īstenošanas plānā par noturīgiem organiskajiem piesārņotājiem" ietvertos pasākumus, kas samazinās PBDE un PFOS piesārņojuma nonākšanu vidē un uzlabos informāciju par šo vielu piesārņojuma avotiem, tajā skaitā:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• saistībā ar atkritumu apsaimniekošanas plāniem, konsekvēnti nodrošināt EEIA atkritumu dalītu savākšanu un iespējamo PBDE saturošo daļu demontāžu;</li> <li>• PBDE avotu noteikšana, veicot fokusētu pētījumu par to klātbūtni dažādās vietās (piem., māsaimniecības, biroji), ka arī saistībā ar IKT un EEI produktu izcelsmi un lietojumu;</li> <li>• sistematizēta un plānota informācijas iegūšana par izstrādājumu sastāvā esošajām PFOS gan no ražotājiem, izplatītājiem un, iespējams, importētājiem, kā arī no nozaru asociāciju pārstāvjiem, piemēram, veicot aptaujas;</li> <li>• iedzīvotāju un uzņēmumu izglītošana par PFOS sastopamību, to ietekmi un nevēlamajiem efektiem, kā arī par iespējamām alternatīvām to izmantošanas samazināšanai.</li> </ul> <p>Saistītās esošās politikas: 2001.gada Stokholmas konvencija par noturīgiem organiskajiem piesārņotājiem; Latvijas nacionālais īstenošanas plāns par noturīgiem organiskajiem piesārņotājiem (Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam, 2.pielikums); HELCOM BJRP (2021) rīcības HL5, HL7.</p> <p>(1b) <b>JVM5 EP12</b> Plānojot jaunas atkritumu sadedzināšanas iekārtas (atkritumu reģenerācijai ar enerģijas atgūvi), nodrošināt tajās atbilstību vides normatīvu prasībām par piesārņojuma emisijām gaisā, tajā skaitā, ka tiek izmantoti labākie pieejamie tehniskie paņēmieni, lai novērstu dzīvsudraba emisijas gaisā.</p> <p>Saistītās esošās politikas: 1979. gada Ženēvas konvencijas par robežšķērsojošo gaisa piesārņojumu lielos attālumos 1998.gada protokols par smagajiem metāliem (pieņemts ar likumu 14.04.2005.); Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/1/EK par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli; Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028.gadam; HELCOM BJRP (2021) rīcība HL17.</p>
Papildu pasākumi – esoši vai papildināti pasākumi no 1.pasākumu programmas (2016-2020) (2a, 2b)	Nav šādu pasākumu.
Papildu pasākumi – jauni pasākumi (2a, 2b, papildinoši pasākumi)	<p>(Papildinošs pasākums) <b>JVM3 PP15</b> Veikt novērtējumu piesārņojuma slodzei uz upēm un jūru ar biogēniem, bīstamām vielām un mikroplastmasu no lietusūdeņu kanalizācijas ūdeņiem un pārplūdēm un izstrādāt priekšlikumus atbilstošiem pasākumiem šī piesārņojuma samazināšanai no notekūdeņu un lietusūdeņu apsaimniekošanas sistēmām.</p> <p>[Šis ir kopīgs pasākums 3., 4. un 5. rīcības virzieniem (attiecībā uz biogēnu piesārņojumu, bīstamo vielu piesārņojumu un atkritumu ienesi jūras vidē).]</p> <p>Saikne ar citām politikām: Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam; HELCOM rekomendācija 23/5-Rev.1 (06.03.2002, grozīta 04.06.2021.) "Reduction of discharges from urban areas by the proper management of storm water systems"; HELCOM rekomendācija 42-43/3 (20.10.2021.) "Revised Regional Action Plan on Marine Litter".</p> <p>(2a) <b>JVM5 PP19</b> Īstenot iedzīvotāju informēšanas un izglītošanas pasākumus attiecībā uz nozīmīgām jūras vidi piesārņojošām vielām (piemēram, PBDE, PFOS, farmaceitiskās vielas) par bīstamām vielām produktos un izstrādājumos, to ietekmi uz vidi un cilvēku veselību, videi draudzīgu alternatīvu izmantošanu un pareizu rīcību ar šādas vielas saturošiem atkritumiem, lai novērstu piesārņojošo vielu nonākšanu kanalizācijas ūdeņos un vidē.</p> <p>Šī pasākuma ieviešanu būtu nepieciešams koordinēt ar līdzīgiem informēšanas un izglītošanas pasākumiem, kas paredzēti "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028.gadam" un "Latvijas nacionālajā īstenošanas plānā par noturīgiem organiskajiem piesārņotājiem".</p> <p>Saikne ar citām politikām: Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028.gadam; Latvijas nacionālais īstenošanas plāns par noturīgiem organiskajiem piesārņotājiem (Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam, 2.pielikums); HELCOM BJRP (2021) rīcības HL7, HL20, HL25, HL26, HL27.</p> <p>(papildinošs pasākums) <b>JVM5 PP20</b> Veikt izpēti un, ja nepieciešams, izstrādāt LJVS robežvērtības bīstamām vielām jūras sedimentos, īpaši</p>

<p>vielām, kuru klātbūtne jūras sedimentos jau ir konstatēta (piemēram, dzīvsudrabs, TBT, PFOS), lai novērtētu to klātbūtni, izplatības un izmaiņu tendenci un īstenoto slodžu samazināšanas pasākumu efektivitāti. Pasākuma īstenošanai nepieciešams jūras sedimentu monitorings un piesārņojošo vielu bioloģisko efektu novērtēšana.</p> <p>Saikne ar citām politikām: Komisijas Lēmums (ES) 2017/848 (2017.gada 17.maijs), ar ko nosaka laba jūras ūdeņu vides stāvokļa kritērijus un metodiskos standartus un monitoringa un novērtēšanas specifiskās metodes un atceļ Lēmumu 2010/477/ES; HELCOM BJRP (2021) rīcība HL13.</p>
<p>(2a) <b>JVM5 PP21</b> Veikt izvērtējumu esošajam regulējumam ostu padziļināšanai, izņemtās grunts izvietošanai un darbībām ar piesārņotu grunti, lai novērstu tādu bīstamo piesārņojošo vielu nonākšanu jūras vidē, kas rada neatbilstības LJVS risku.</p> <p>Izvērtējums būtu jābalsta uz informācijas apkopošanu par ostu sedimentu monitoringa praksi un rezultātiem. Izvērtējumam būtu jāaptver monitoringā iekļaujamās piesārņojošās vielas, to pieļaujamos robežlielumus (īpaši, dzīvsudrabam un TBT), darbības atļauju izsniegšanas un monitoringa veikšanas kārtība, tehniskie paņēmieni ostu padziļināšanas darbiem, lai novērstu piesārņojuma nonākšanu ūdens vidē, risinājumi darbībām ar piesārņotu grunti (attīrīšana, novietošana), potenciālo regulējuma izmaiņu ekonomiskās ietekmes novērtējums.</p> <p>Saikne ar citām politikām: Ministru kabineta noteikumi Nr.475 (13.06.2006.) "Virszemes ūdensobjektu un ostu akvatoriju tīrīšanas un padziļināšanas kārtība"; HELCOM rekomendācija 36/2 (pārskatīta 04.03.2020.) "Management of dredged material" un HELCOM vadlīnijas "HELCOM Guidelines for Management of Dredged Material at Sea" (2020); HELCOM BJRP (2021) rīcība HL18.</p>
<p>(2a) <b>JVM5 PP22</b> Izstrādāt un ieviest nacionālo regulējumu kuģu remontam un korpusu apkopei, lai novērstu TBT piesārņojuma nonākšanu vietējā ūdens vidē no šādām darbībām. Izstrādāt regulējumu, kas noteiktu šādām darbībām atļautās vietas un tehniskos paņēmienus; īstenot pasākumus kuģu īpašnieku/operatoru un ostu un piestātņu operatoru informēšanai par regulējumā noteiktajām prasībām un veicamajām darbībām; nacionālo kuģu īpašniekiem/operatoriem un kuģu apkopes infrastruktūras operatoriem veikt kuģu apkopi un remontu atbilstoši regulējuma prasībām, lai novērstu TBT piesārņojuma nonākšanu vietējā ūdens vidē.</p> <p>[Šis pasākums ir īstenojams kopā ar pasākumu JVM1 PP11.]</p> <p>Saikne ar citām politikām: HELCOM BJRP (2021) rīcības HL2, HL30.</p>
<p>(2a) <b>JVM5 PP23</b> Veicināt TBT nesaturošu pret-apauguma krāsu izmantošanu uz atpūtas kuģiem/laivām. Īstenot informācijas apkopošanu/monitoringu par atpūtas kuģu/laivu izmantotajām pret-apauguma krāsām un īstenot informācijas un izglītošanas pasākumus atpūtas kuģu/laivu īpašniekiem/operatoriem TBT nesaturošu pret-apauguma krāsu izmantošanas veicināšanai.</p> <p>Saikne ar citām politikām: Regula 1907/2006/EK (REACH); MK noteikumi (19.01.2010.) "Noteikumi par kuģu pretapaugšanas sistēmu izmantošanu"; HELCOM BJRP (2021) rīcība HL30.</p>
<p>(2a) <b>JVM5 PP24</b> Uzlabot informāciju un tās pieejamību par piesārņojumu ar bīstamajām vielām no piesārņotām vietām un atkritumu izgāztuvēm, kas nav rekultivētas, pilnveidojot esošās informācijas sistēmas un nodrošinot piesārņojuma objektos nepieciešamo izpēti un regulāro monitoringu attiecībā uz nozīmīgām bīstamajām vielām, kas rada risku neatbilstībai vides kvalitātes mērķiem iekšzemes un jūras ūdeņos (īpaši, dzīvsudrabu, PBDE, PFOS, TBT).</p> <p>Saikne ar citām politikām: ŪSD UBAP 2022.-2027.gadam; nacionālie normatīvi piesārņoto vietu un atkritumu apsaimniekošanas jomās (MK noteikumiem Nr. 1032 (27.12.2011.) "Atkritumu poligonu ierīkošanas, atkritumu poligonu un izgāztuvju apsaimniekošanas, slēgšanas un rekultivācijas noteikumi", MK noteikumiem Nr. 483 (20.11.2001.) "Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu apzināšanas un reģistrācijas kārtība").</p>
<p>(papildinošs pasākums) <b>JVM5 PP25</b> Veikt izpēti par slodzes apjomu, papildu pasākumu nepieciešamību un iespējamiem papildu pasākumiem, lai novērstu bīstamo vielu noteci un izplatību no augsnē un sedimentos uzkrātā piesārņojuma un atkritumu apglabāšanas, attiecībā uz bīstamajām vielām, kas rada risku neatbilstībai vides kvalitātes mērķiem iekšzemes un jūras ūdeņos (īpaši, dzīvsudrabu, PBDE, PFOS, TBT).</p> <p>Saikne ar citām politikām: ŪSD UBAP 2022.-2027.gadam; nacionālie normatīvi piesārņoto vietu un atkritumu apsaimniekošanas jomās (MK noteikumiem Nr. 1032 (27.12.2011.) "Atkritumu poligonu ierīkošanas, atkritumu poligonu un izgāztuvju apsaimniekošanas, slēgšanas un rekultivācijas noteikumi", MK noteikumiem Nr. 483 (20.11.2001.) "Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu apzināšanas un reģistrācijas kārtība").</p>
<p>(2b) <b>JVM5 PP26</b> Veicināt rūpniecībā, enerģētikas nozarē, <i>jūmiecībā</i> izmantoto materiālu un izstrādājumu, kas satur bīstamās vielas (kā PBDE, PFOS un vielas, kas noārdoties tās rada), aizvietošanu ar materiāliem un izstrādājumiem, kas nesatur šīs vielas (piemēram, ugunsdzēsības putās, EEI, tekstilmateriālos, plastmasā, būvmateriālos u.c.).</p> <p>Pasākums ietver izpēti pasākumus, lai izstrādātu rekomendācijas materiālu/izstrādājumu aizvietošanas iespējām specifiskās nozarēs; informācijas pasākumus (aptverot ar šiem pasākumiem arī materiālu/izstrādājumu piegādes ķēdes); nozaru īstētos pasākumus materiālu aizvietošanai.</p>

Piemērs šādu vielu aizvietošanai varētu būt PFOS saturošu ugunsdzēsības līdzekļu neizmantošana uz kuģiem, atbalstot SOLAS konvencijas<sup>13</sup> grozījumus un veicinot šādu praksi arī uz kuģiem ar *bruto tilpību mazāku par 500*.  
Saikne ar citām politikām: HELCOM BJRP (2021) rīcība HL29.

D10 "cieto atkritumu ienese" attiecībā uz atkritumiem piekrastē<sup>14</sup>

### Jūras vides stāvokļa vērtējums

Jūras vides mērķis: JVM6 Cietie atkritumi nerada nevēlamu ietekmi uz jūras ekosistēmu.

Stāvokļa komponentes	Esošā stāvokļa atbilstība labam jūras vides stāvoklim (LJVS)		Stāvoklis "bāzes scenārijā" (2030)
Cietie atkritumi jūras piekrastē	Vienota LJVS kvantitatīvā robežvērtība ES valstīm – 20 atkritumu vienības 100 pludmales metros. Balstoties uz monitoringa datiem no kampaņas "Mana Jūra" periodam 2013.-2018.gads, nepieciešams vidēji 90% samazinājums, lai būtu atbilstība dotajam mērķim.	Neatbilst LJVS	Slodzes samazinājums tuvu slodzes mērķim, bet nenoteiktība samazinājuma pietiekamībā.
Cietie atkritumi jūras vidē, tajā skaitā piesārņojums ar mikro-plastiku, atkritumu ietekme uz sugām	Nav stāvokļa vērtēšanas indikatoru un robežvērtību, nepietiekama informācija par slodzi un tās ietekmēm.	Nav novērtēts	Nav novērtēts

### Slodzes avoti un aktivitātes, kas rada slodzi

Atkritumiem piekrastē: Tūrisms un rekreācija piekrastē, iekšzemes avoti caur upju ienesi, kuģniecība, zvejniecība.

### Politikas trūkumi, kur nepieciešami papildu pasākumi

Lai nodrošinātu slodzes mērķa sasniegšanu, ir svarīgi īstenot plānotos pasākumus esošo politiku ietvaros, tai skaitā, pasākumus Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.-2028.gadam<sup>15</sup> "Atkritumu rašanās novēršanas programmas" daļā "Pasākumi jūras, piekrastes, iekšzemes ūdeņu, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un citu teritoriju pieguļojoja mazināšanai".  
Nepieciešamība pēc papildu slodzes samazināšanas pasākumiem tikai attiecībā uz atsevišķiem politikas instrumentiem, t.sk., lai paaugstinātu iespējamo efektivitāti pasīvi nozvejoto atkritumu nodošanai un pašvaldību līmenī īstenotiem pasākumiem, vai attiecībā uz specifiskām nozīmīgām atkritumu frakcijām (balonu atlikumu atkritumi).  
Informācija par slodzes apjomu un efektīviem slodzes samazināšanas pasākumiem no lietusūdeņu kanalizācijas ūdeņiem un pārplūdēm. Informācijas bāzes uzlabošana novērtējumiem par atkritumiem jūras vidē. Analītisks instruments pasākumu novērtēšanai politikas lēmumu pieņemšanas atbalstam.

### Pasākumi LJVS panākšanai

Pamata pasākumi – LJVS panākšanai nepieciešami pasākumi citu politiku ietvaros periodā līdz 2027.gadam (1b)	(1b) <b>JVM6 EP13</b> Īstenot "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021.-2028.gadam" ietvertos pasākumus atkritumu rašanās novēršanai, dalītas atkritumu vākšanas un atkārtotas izmantošanas sistēmu uzlabošanai, tajā skaitā patērētāju informēšanai un izglītošanai, lai samazinātu atkritumu rašanos un nonākšanu vidē. Saistītās esošās politikas: Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028.gadam; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/852 (2018. gada 30. maijs) ar ko groza Direktīvu 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai (ES) 2015/720 (2015.gada 29.aprīlis), ar ko groza Direktīvu 94/62/EK attiecībā uz vieglās plastmasas iepirkumu maisiņu patēriņa samazināšanu; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/904 (2019.gada 5.jūnijs) par konkrētu plastmasas izstrādājumu ietekmes uz vidi samazināšanu; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/883 (2019.gada 17.aprīlis) par ostas atkritumu pieņemšanas iekārtām kuģu atkritumu nodošanai un ar ko groza Direktīvu 2010/65/ES un atceļ Direktīvu 2000/59/EK; Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam.
---	--

	<p>(1b) <b>JVM6 EP14</b> Īstenot pasākumus, kas noteikti "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.- 2028.gadam" "Atkritumu rašanās novēršanas programmas" nodaļā "Pasākumi jūras, piekrastes, iekšzemes ūdeņu, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un citu teritoriju piegūžojuma mazināšanai" (18 pasākumi, 6 rīcības virzienos), tai skaitā:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Veikt pasākumus, lai motivētu uzņēmumus ražot produktus, kuri ir pietiekami izturīgi atkārtotai izmantošanai un pārstrādei, kā arī izmantot mazāk kaitīgus izejmateriālus, fokusējoties uz jūras un piekrastes piegūžojumā biežāk sastopamiem izstrādājumiem.</li> <li>• Veicināt nepiegūžošanas pasākumus īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, t.sk. kampaņu "Dabā ejot, ko atnesi, to aiznes".</li> <li>• Veikt pētījumu, lai apzinātu mikro-plastmasas lietošanu/ietekmes Latvijā un pilnveidot normatīvo regulējumu, lai mazinātu ietekmi uz jūras vidi.</li> <li>• Veicināt brīvprātīgu vienošanos noslēgšanu ar mazumtirdzniecību, lai mazinātu plastmasas maisiņu patēriņu.</li> <li>• Izveidot un ieviest dzērienu depozīta sistēmu un, kur iespējams, veicināt atkārtotas dzērienu pildīšanas sistēmas.</li> <li>• Nodrošināt speciālu, tabakas izstrādājumiem paredzētu, atkritumu tvertņu izvietošanu publiskās vietās, kurās atļauts smēķēt, piemēram, pludmalēs un ārtelpās esošos restorānos, bāros, publiskās būvēs (iekšzemē un piekrastē, pludmalēs, uz prāmjiem).</li> <li>• Izveidot platformu labai piekrastes sakopšanas praksei, tajā skaitā par pašvaldību un iedzīvotāju veikto pludmales un upju krastu attīrīšanu, kā arī jūras ūdeņu attīrīšanu, arī ostās, jahtu ostās un iekšzemes ūdeņos sadarbībā ar attiecīgajām nozarēm un institūcijām, tai skaitā, attīstīt labākās tehnoloģijas un metodes attīrīšanai no jūras un piekrastes piegūžojuma.</li> <li>• Veicināt pasākumus jūras piegūžojuma, kas rodas uz sauszemes, mazināšanai, nodrošinot sanitāro infrastruktūru jūras piekrastē un iekšzemes dabas tūrisma objektos.</li> <li>• Nodrošināt uz kuģa sašķirotu kuģu atkritumu (direktīvas 2019/883/ES izpratnē) dalīto pieņemšanu ostu atkritumu pieņemšanas iekārtās.</li> <li>• Veicināt atkritumu savākšanu no atpūtas kuģiem jahtu ostās (piemēram, atbilstoši ekosertifikāta "Zilais Karogs" prasībām atkritumu pieņemšanai un apsaimniekošanai jahtu ostās).</li> <li>• Uzlabot ES regulas 1224/2009<sup>16</sup> ieviešanu attiecībā uz ziņošanu par pazaudētajiem tīkliem un pazaudēto zvejas rīku atgūšanu.</li> <li>• Veikt pētījumu par zvejniecības, akvakultūras un kuģniecības darbību rezultātā radīto plastmasas atkritumu apjomiem un par ekonomiskajiem instrumentiem šādu atkritumu atkārtotas izmantošanas un pārstrādes veicināšanai.</li> <li>• Veicināt pazudušo zvejas tīklu izcelšanu.</li> <li>• Veicināt izglītojošus pasākumus par jūras piegūžošanu sinerģijā ar citiem pasākumiem ilgspējīgas attīstības jomā un sadarbībā ar sabiedrību (t.sk. saistībā ar atkritumu rašanās novēršanu un ilgspējīga patēriņa un ražošanas veicināšanu).</li> <li>• Veicināt mācību programmas, citu starpā ietverot rekreācijas sektoru (piemēram, niršanas un burāšanas skolas), kuru ietvaros tiek attīstīta apziņa, izpratne un respekts pret jūras vidi.</li> <li>• Atbalstīt piedalīšanos starptautiskajos, ES, Baltijas jūras reģionālajos un nacionālajos procesos un iniciatīvās jūras piegūžojuma novēršanai un mazināšanai.</li> <li>• Turpināt un pilnveidot "Vides izglītības fonda" īstenoto kampaņu "Mana jūra" pludmales atkritumu monitoringam, stāvokļa novērtēšanai un sabiedrības līdzdalības veicināšanai.</li> <li>• Veicināt sabiedrības apziņu, tajā skaitā izmantojot informatīvās kampaņas bērniem, jauniešiem un patērētājiem par jūras piegūžojuma rašanos un novēršanu (piemēram, par ēdienu un dzērienu iepakojuma vai plastmasas maisiņu savākšanu pēc izlietošanas), ņemot vērā jau pieejamos informatīvos materiālus un izmantojot grafiskos materiālus, tai skaitā pludmales zonās.</li> </ul> <p>Saistītās esošās politikas: Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028.gadam; Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam; HELCOM BJRP (2021) rīcība HL31; HELCOM rekomendācija 42-43/3 (20.10.2021.) "Revised Regional Action Plan on Marine Litter".</p>
Papildu pasākumi – esoši vai papildināti pasākumi no 1.pasākumu programmas (2016-2020) (2a, 2b)	<p>(papildinošs pasākums) <b>JVM6 PP29</b> Īstenot pētījumus, lai iegūtu datus un izstrādātu novērtējumus attiecībā uz cietajiem atkritumiem un mikro-piegūžojumu jūras ūdens vidē. Pasākumā paredzēts:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• veikt pētījumus datu ieguvei, lai raksturotu un kvantificētu slodzi un slodzes ietekmes;</li> <li>• izstrādāt stāvokļa indikatorus un vides mērķus, t.sk., nodrošinot to saskaņotību Baltijas jūras reģionā;</li> <li>• sagatavot jūras vides stāvokļa novērtējumu attiecībā uz cietajiem atkritumiem un mikro-piegūžojumu jūras ūdens vidē.</li> </ul> <p>Saikne ar citām politikām: Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam; HELCOM BJRP (2021) rīcības HL31 un HL32.</p>
Papildu pasākumi – jauni pasākumi (2a, 2b, papildinoši pasākumi)	<p>(Papildinošs pasākums) <b>JVM3 PP15</b> Veikt novērtējumu piesārņojuma slodzei uz upēm un jūru ar biogēniem, bīstamām vielām un mikro-plastmasu no lietusūdeņu kanalizācijas ūdeņiem un pārplūdēm un izstrādāt priekšlikumus atbilstošiem pasākumiem šī piesārņojuma samazināšanai no notekūdeņu un lietusūdeņu apsaimniekošanas sistēmām.</p>

[Šis ir kopīgs pasākums 3., 4. un 5. rīcības virzieniem (attiecībā uz biogēnu piesārņojumu, bīstamo vielu piesārņojumu un atkritumu ienesi jūras vidē).]

Saikne ar citām politikām: Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam; HELCOM rekomendācija 23/5-Rev.1 (06.03.2002, grozīta 04.06.2021) "Reduction of discharges from urban areas by the proper management of storm water systems"; HELCOM Recommendation 42-43/3 (20.10.2021.) "Revised Regional Action Plan on Marine Litter".

(2a) **JVM6 PP27\*** Izvērtēt nepieciešamību pēc nacionālā regulējuma, lai nodrošinātu efektīvu stimulu pasīvi nozvejoto (zvejas tīklos noķerto) atkritumu un pazaudēto zvejas rīku nodošanai ostu pieņemšanas iekārtās.

Saikne ar citām politikām: Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva (ES) 2019/883 (2019.gada 17.aprīlis) par ostas atkritumu pieņemšanas iekārtām kuģu atkritumu nodošanai un ar ko groza Direktīvu 2010/65/ES un atceļ Direktīvu 2000/59/EK; Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam.

(2a) **JVM6 PP28\*** Izstrādāt un ieviest nacionālo regulējumu, kas nosaka aizliegumu apzinātai vienreizēji lietojamu piepūstu balonu masveida izlaišanai gaisā. Pasākums aptver "masveida" apzinātas izlaišanas gaisā (regulējumā varētu tikt noteikta robežvērtība balonu skaitam, kas tiek uzskatīts par "masveida").

Saikne ar citām politikām: HELCOM Rekomendācija 42-43/3 (20.10.2021.) "Revised Regional Action Plan on Marine Litter" (rīcība RL12).

(2a) **JVM6 PP29** Izstrādāt vadlīnijas pašvaldībām jūru piesārņojošo atkritumu samazināšanas pasākumu noteikšanai pašvaldību plānošanas/normatīvajos dokumentos.

Pasākums paredz vadlīniju izstrādi un atbalstu pašvaldībām, lai izstrādātu un pašvaldību plānošanas dokumentos un saistošajos noteikumos iekļautu pasākumus jūru piesārņojošo atkritumu samazināšanai, ko var īstenot pašvaldību līmenī (visās piekrastes pašvaldībās, kā arī pašvaldībās, kuras ar upju ienesi var kļūt par nozīmīgu slodzes avotu). Vadlīnijas ietvertu ieteikumus īstenojamiem pasākumiem jūru piesārņojošo atkritumu samazināšanai un vadlīnijas attiecīgu plānošanas/normatīvo dokumentu izstrādei. Normatīvie/plānošanas risinājumi var būt pasākumu noteikšana caur pašvaldību saistošajiem noteikumiem, speciāli pašvaldību līmeņa vai reģionālie atkritumu apsaimniekošanas plāni, vietējie rīcības plāni/programmas jūru piesārņojošo atkritumu situācijas uzlabošanai. Piemērotākais risinājums tiktu izstrādāts vadlīniju sagatavošanas ietvaros.

Attiecībā uz pasākumiem jūru piesārņojošo atkritumu samazināšanai kā prioritāri vadlīnijās būtu jāņem vērā sekojoši pasākumi/pasākumu veidi:

- pašvaldību līmenī īstenoti administratīvie pasākumi tabakas izstrādājumu atkritumu samazināšanai (piemēram, sodu palielināšana par smēķēšanu neatļautās vietās peldvietās un publisko pasākumu teritorijās pludmalē un smēķēšanas aizlieguma ievērošanas kontroles palielināšana; stingrāks regulējums attiecībā uz smēķēšanu pārējā pludmales un piekrastes teritorijā);
- vietējā dzērienu glāžu depozīt-sistēma publiskos izklaides un svētku pasākumos pludmalē un tās tuvumā un piekrastes sabiedriskās ēdināšanas vietās;
- videi draudzīgu – atkārtoti izmantojamu vai bioloģiski noārdāmu materiālu (izņemot bio-plastmasas) trauku un galda piederumu izmantošana pasākumu ēdināšanas organizācijā publiskos izklaides un svētku pasākumos pludmalē un tās tuvumā;
- vienreiz lietojamo vai īsa patēriņa cikla plastmasas trauku, galda piederumu un sadzīves patēriņa preču aprites ierobežojumi tirdzniecības vietās pludmales un pieguļošajā piekrastes zonā;
- aizliegums bez maksas komerciālos nolūkos dāvināt/izplatīt piepūstus gaisa balonus publiskos un komerciālos pasākumos pludmalē un piekrastē;
- labas vides prakses un komplekso preventīvo pasākumu popularizācija piekrastes zonās publiskajā un privātajā sektorā (pludmaļu apsaimniekošanā, viesmīlības nozarē un sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumos) u.c.

Saikne ar citām politikām: Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam; HELCOM rekomendācija 42-43/3 (20.10.2021.) Aktualizētais reģionālais jūru piesārņojošo atkritumu samazināšanas plāns" / "Revised Regional Action Plan on Marine Litter".

(papildinošs pasākums) **JVM6 PP30** Īstenot pētījumu, lai izstrādātu nacionāla mēroga analītisku politikas lēmumu pieņemšanas atbalsta instrumentu politikas pasākumu efektivitātes un sociālekonomiskai novērtēšanai, aptverot pasākumus cieta atkritumu ieneses slodzes samazināšanai un vides mērķu sasniegšanai.

Šāda analītiska instrumenta uzdevums būtu novērtēt esošo un plānoto pasākumu efektu, nepieciešamību pēc papildus pasākumiem, un palīdzēt plānot pasākumus nākamajā plānošanas ciklā (pēc 2027.gada), tajā skaitā, koordinēt pasākumu izstrādi dažādu politiku jomās, kam ir ietekme uz šo slodzi.

\* EJZF projekta ietvaros veiktajā pētījumā ierosinātie pasākumi JVM6 PP27 un JVM6 PP28 Programmas izstrādes laikā jau ir izpildīti, apstiprinot un īstenojot Ministru kabineta 2022. gada 13. decembra noteikumus Nr. 781 "Noteikumi par ražotāja paplašinātās atbildības sistēmas izveidi un piemērošanu plastmasu saturošiem izstrādājumiem", tāpēc Programmā tie netiek iekļauti. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/337993-noteikumi-par-razotaja-paplasinatas-atbildibas-sistemas-izveidi-un-piemerosanu-plastmasu-saturosiem-izstradajumiem>

<sup>1</sup> Atbilstoši atjaunotajam jūras vides stāvokļa novērtējumam (LHEI (2018) Jūras vides stāvokļa novērtējums 2018, pieejams <https://drive.google.com/file/d/17Rkrcrg5qEnVuNxFEzLIR88VQqkKUnKyx/view>) un pētījumu rezultātiem no projekta "Zināšanu uzlabošana jūras vides stāvokļa jomā" (Nr. 17-00-F06803-000001).

<sup>2</sup> Apstiprināts 2021.gadā, informācija pieejama <https://helcom.fi/baltic-sea-action-plan/>.

<sup>3</sup> European Commission (2020) Programmes of measures and Exceptions under the Marine Strategy Framework Directive - Recommendations for implementation and reporting for the updates in the 2nd cycle. DG Environment, Brussels. (MSFD Guidance Document 10).

<sup>4</sup> Pilns izvērtējums sniegts AKTiiVS (2022) Tematiskā atskaite: Novērtējums riskam nesasnēgt labu jūras vides stāvokli un priekšlikumi atjaunotajai jūras pasākumu programmai kvalitatīvajam raksturlielumam D1 attiecībā uz jūras bentiskajiem biotopiem. Atskaite ES Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda finansētam projektam "Zināšanu uzlabošana jūras vides stāvokļa jomā" (Nr. 17-00-F06803-000001).

<sup>5</sup> Ministru kabineta 2019. gada 21.maija rīkojums Nr. 232 "JŪRAS PLĀNOJUMS 2030. Jūras plānojums Latvijas Republikas iekšējiem jūras ūdeņiem, teritoriālajai jūrai un ekskluzīvās ekonomiskās zonas ūdeņiem", pieejams <https://www.varam.gov.lv/lv/juras-telpiskais-planojums>.

<sup>6</sup> Pilns izvērtējums sniegts SIA AKTiiVS (2022) Tematiskajā atskaitē: Novērtējums riskam nesasnēgt labu jūras vides stāvokli un priekšlikumi atjaunotajai jūras pasākumu programmai kvalitatīvajam raksturlielumam D1 attiecībā uz jūras putniem. Atskaite ES Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda finansētam projektam "Zināšanu uzlabošana jūras vides stāvokļa jomā" (Nr. 17-00-F06803-000001).

<sup>7</sup> Ministru kabineta rīkojums Nr. 692 (17.11.2016.) Par Valsts ilgtermiņa tematisko plānojumu Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai.

<sup>8</sup> Pilns izvērtējums sniegts AKTiiVS (2022) Tematiskā atskaite: Novērtējums riskam nesasnēgt labu jūras vides stāvokli un priekšlikumi atjaunotajai jūras pasākumu programmai kvalitatīvajam raksturlielumam D1 attiecībā uz roņiem. Atskaite ES Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda finansētam projektam "Zināšanu uzlabošana jūras vides stāvokļa jomā" (Nr. 17-00-F06803-000001).

<sup>9</sup> Pilns izvērtējums sniegts AKTiiVS (2022) Tematiskā atskaite: Novērtējums riskam nesasnēgt labu jūras vides stāvokli un priekšlikumi atjaunotajai jūras pasākumu programmai kvalitatīvajam raksturlielumam D2 "svešās sugas". Atskaite ES Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda finansētam projektam "Zināšanu uzlabošana jūras vides stāvokļa jomā" (Nr. 17-00-F06803-000001).

<sup>10</sup> AquaNIS (2015) Information system on aquatic non-indigenous and cryptogenic species, pieejama <http://www.corpi.ku.lt/databases/index.php/aquanis>.

<sup>11</sup> Pilns izvērtējums sniegts AKTiiVS (2022) Tematiskā atskaite: Novērtējums riskam nesasnēgt labu jūras vides stāvokli un priekšlikumi atjaunotajai jūras pasākumu programmai kvalitatīvajam raksturlielumam D5 slodzei "biogēnu ienese jūras vidē". Atskaite ES Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda finansētam projektam "Zināšanu uzlabošana jūras vides stāvokļa jomā" (Nr. 17-00-F06803-000001).

<sup>12</sup> Pilns izvērtējums sniegts AKTiiVS (2022) Tematiskā atskaite: Novērtējums riskam nesasnēgt labu jūras vides stāvokli un priekšlikumi atjaunotajai jūras pasākumu programmai kvalitatīvajam raksturlielumam D8 "piesāņojošās vielas un savienojumi jūras vidē". Atskaite ES Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda finansētam projektam "Zināšanu uzlabošana

jūras vides stāvokļa jomā" (Nr. 17-00-F06803-000001).

<sup>13</sup> 1974.gada Starptautiskā konvencija par cilvēku dzīvības aizsardzību uz jūras.

<sup>14</sup> Pilns izvērtējums sniegts AKTiiVS (2022) Tematiskajā atskaitē: Novērtējums riskam nesasniedt labu jūras vides stāvokli un priekšlikumi atjaunotajai jūras pasākumu programmai kvalitatīvajam raksturlielumam D10 "jūru piesārņojošie atkritumi" (ES Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda finansētam projektam "Zināšanu uzlabošana jūras vides stāvokļa jomā" (Nr. 17-00-F06803-000001)).

<sup>15</sup> Ministru kabineta 2021.gada 22.janvāra rīkojums Nr. 45 "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028.gadam".

<sup>16</sup> Padomes Regula (EK) Nr. 1224/2009 (2009. gada 20. novembris), ar ko izveido Kopienas kontroles sistēmu, lai nodrošinātu atbilstību kopējās zivsaimniecības politikas noteikumiem, un groza Regulas (EK) Nr. 847/96, (EK) Nr. 2371/2002, (EK) Nr. 811/2004, (EK) Nr. 768/2005, (EK) Nr. 2115/2005, (EK) Nr. 2166/2005, (EK) Nr. 388/2006, (EK) Nr. 509/2007, (EK) Nr. 676/2007, (EK) Nr. 1098/2007, (EK) Nr. 1300/2008 un (EK) Nr. 1342/2008, un atceļ Regulas (EEK) Nr. 2847/93, (EK) Nr. 1627/94 un (EK) Nr. 1966/2006.

## Indikatīvais ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetiem

RV Nr.	Rīcības virziens	RV pasākuma Nr.	Budžeta programmas (apakšprogrammas) kods un nosaukums*	SUMMA	Informatīvi				Nepieciešamais papildu finansējums *					Pasākuma īstenošanas gads (ja pasākuma īstenošana ir terminēta)
					2022	2023	2024	2025	2024	2025	2026	2027	Turpmākajā laikposmā līdz pasākuma pabeigšanai (ja pasākuma īstenošana ir terminēta)	
1	RV1: Nodrošināt efektīvu jūras bioloģiskās daudzveidības aizsardzību un aizsardzības mērķu sasniegšanu un uzlabot informācijas bāzi par bioloģiskās daudzveidības stāvokli, vērtību un aizsardzības pasākumu efektivitāti													
			Finansējums kopā	908 000	148 000	148 000			150 500	160 500	150 500	150 500	0	
			Pašvaldību budžets											
			Privātais sektors											
			Publiski atvasināto personu (izņemot pašvaldības) budžets											
			Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā, tajā skaitā:											
			valsts pamatfunkciju īstenošana	38 000	3 000	3 000			5 500	15 500	5 500	5 500	0	
			ES politiku instrumentu											

		un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	870 000	145 000	145 000			145 000	145 000	145 000	145 000	0	
<b>VARAM</b>		<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>	<b>908 000</b>	148 000	148 000			150 500	160 500	150 500	150 500	0	
		valsts pamatfunkciju īstenošana	<b>38 000</b>	3 000	3 000			5 500	15 500	5 500	5 500	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	<b>870 000</b>	145 000	145 000			145 000	145 000	145 000	145 000	0	
	Detalizēti katram RV pasākumam	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>	<b>0</b>	0	0			0	0	0	0	0	2027
	JVM1 EP1	valsts pamatfunkciju īstenošana	<b>0</b>	0	0			0	0	0	0	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	<b>0</b>	0	0			0	0	0	0	0	
1b) pasākumi		<b>Vides aizsardzības</b>											

JVM1 EP2	<b>un reģionālās attīstības ministrija</b>		0	0	0			0	0	0	0	0	2027
	valsts pamatfunkciju īstenošana		0	0	0			0	0	0	0	0	
	ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana		0	0	0			0	0	0	0	0	
JVM1 EP3	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		0	0	0			0	0	0	0	0	2027
	valsts pamatfunkciju īstenošana		0	0	0			0	0	0	0	0	
	ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana		0	0	0			0	0	0	0	0	
JVM1 EP4	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		0	0	0			0	0	0	0	0	2027
	valsts pamatfunkciju īstenošana		0	0	0			0	0	0	0	0	
	ES politiku instrumentu												

2a)  
pasākums

JVM1 EP5	un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	0	0	0			0	0	0	0	0	
	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>	0	0	0			0	0	0	0	0	2027
	valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0			0	0	0	0	0	
	ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	0	0	0			0	0	0	0	0	
	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>	150 000	0	0			0	50 000	50 000	50 000	50 000	2027
	valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0			0	0	0	0	0	
JVM1 PP1	ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	150 000	0	0			0	50 000	50 000	50 000	50 000	
	66.10.00. "Maksājumu iestādes izdevumi Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonda (EJZAF) projektu un pasākumu īstenošanai (2021–2027)"; 70.06.00 LIFE programmas projekti.	150 000	0	0			0	50 000	50 000	50 000	50 000	

2a) pasākums	JVM1 PP2	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		<b>50 000</b>	0	0			25 000	25 000	0	0	0	2025
		valsts pamatfunkciju īstenošana		<b>0</b>	0	0			0	0	0	0	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	70.06.00 LIFE programmas projekti	<b>50 000</b>	0	0			25 000	25 000	0	0	0	
2a) pasākums	JVM1 PP3	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		<b>60 000</b>	0	0			50 000	10 000	0	0	0	2025
		valsts pamatfunkciju īstenošana	21.13.00 Nozares vides projekti	<b>10 000</b>	0	0			0	10 000	0	0	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	70.06.00 LIFE programmas projekti	<b>50 000</b>	0	0			50 000	0	0	0	0	
2a) pasākums	JVM1 PP4	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		<b>120 000</b>	0	0			30 000	30 000	30 000	30 000	0	2027
		valsts pamatfunkciju īstenošana	24.00.00 Dabas aizsardzība	<b>10 000</b>	0	0			2 500	2 500	2 500	2 500	0	

		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	70.00.00 Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana	110 000	0	0			27 500	27 500	27 500	27 500	0	
2a) pasākums	JVM1 PP5	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		80 000	0	0			0	80 000	0	0	0	2025
		valsts pamatfunkciju īstenošana		0	0	0			0	0	0	0	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	70.06.00 LIFE programmas projekti	80 000	0	0			0	80 000	0	0	0	
2a) pasākums	JVM1 PP6	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		30 000	0	6 000			6 000	6 000	6 000	6 000	0	2027
		valsts pamatfunkciju īstenošana		0		0			0	0	0	0	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu	66.07.00 Eiropas Zivsaimniecības fonda (EZF) un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonda (EJZAF) projektu un pasākumu īstenošana (2021–2027); 69.00.00											

		palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	Mērķa "Eiropas teritoriālā sadarbība" pārrobežu sadarbības programmu, projektu un pasākumu īstenošana; ES programma Apvārsnis/ HORIZON Europe.	30 000	0	6 000		6 000	6 000	6 000	6 000	0	
2a) pasākums	JVM1 PP7	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		50 000	0	0		0	16 665	16 665	16 670	0	2027
		valsts pamatfunkciju īstenošana		0		0		0	0	0	0	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	70.06.00 LIFE programmas projekti	50 000		0		0	16 665	16 665	16 670	0	
2a) pasākums	JVM1 PP8	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		18 000	3 000	3 000		3 000	3 000	3 000	3 000	0	2027
		valsts pamatfunkciju īstenošana	21.13.00 Nozares vides projekti	18 000	3 000	3 000		3 000	3 000	3 000	3 000	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana		0	0	0		0	0	0	0	0	

	2a) pasākums	JVM1 PP9	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		50 000	0	0			0	0	0	50 000	0	2027
			valsts pamatfunkciju īstenošana		0		0			0	0	0	0	0	
			ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	66.07.00 Eiropas Zivsaimniecības fonda (EZF) un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonda (EJZAF) projektu un pasākumu īstenošana (2021–2027)	50 000		0			0	0	0	50 000	0	
	2a) pasākums	JVM1 PP10	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		300 000	0	60 000			60 000	60 000	60 000	60 000	0	2027
			valsts pamatfunkciju īstenošana		0	0	0			0	0	0	0	0	
			ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	66.07.00 Eiropas Zivsaimniecības fonda (EZF) un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonda (EJZAF) projektu un pasākumu īstenošana (2021–2027), 69.00.00 Mērķa "Eiropas teritoriālā sadarbība" pārrobežu sadarbības programmu, projektu un pasākumu īstenošana	300 000	0	60 000			60 000	60 000	60 000	60 000	0	
2	<b>RV2: Novērst jaunu svešo sugu ieviešanos no cilvēka darbības un, cik iespējams, mazināt esošo jūras invazīvo svešo sugu ietekmi</b>														
			<b>Finanējums</b>												

	<b>Finansejums kopā</b>		<b>465 000</b>	<b>0</b>	<b>44 000</b>			<b>161 500</b>	<b>171 500</b>	<b>44 000</b>	<b>44 000</b>	<b>0</b>	
	Pašvaldību budžets												
	Privātais sektors												
	Publiski atvasināto personu (izņemot pašvaldības) budžets												
	Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā, tajā skaitā:												
	valsts pamatfunkciju īstenošana		<b>245 000</b>	0	2 000			119 500	119 500	2 000	2 000	0	
	ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana		<b>220 000</b>	0	42 000			42 000	52 000	42 000	42 000	0	
<b>VARAM</b>	<b>Summārais Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		<b>465 000</b>	0	44 000			161 500	171 500	44 000	44 000	0	
	valsts pamatfunkciju īstenošana		<b>245 000</b>	0	2 000			119 500	119 500	2 000	2 000	0	
	ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un												

		pasākumu īstenošana		220 000	0	42 000		42 000	52 000	42 000	42 000	0	
Detalizēti katram RV uzdevumam	JVM1 EP6	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		0	0	0		0	0	0	0	0	2027
1b) pasākums		valsts pamatfunkciju īstenošana		0	0	0		0	0	0	0	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana		0	0	0		0	0	0	0	0	
2a) pasākums	JVM1 PP11	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		235 000	0	0		117 500	117 500	0	0	0	2025
		valsts pamatfunkciju īstenošana	21.13.00 Nozares vides projekti; 30.00.00 Attīstības nacionālie atbalsta instrumenti	235 000	0	0		117 500	117 500	0	0	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana		0	0	0		0	0	0	0	0	
2a) pasākums	JVM1 PP12	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		10 000	0	0		0	10 000	0	0	0	2025

		valsts pamatfunkciju īstenošana		0	0	0			0	0	0	0	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	70.06.00 LIFE programmas projekti	10 000	0	0			0	10 000	0	0	0	
2a) pasākums	JVM1 PP13	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		20 000	0	4 000			4 000	4 000	4 000	4 000	0	2027
		valsts pamatfunkciju īstenošana	30.00.00 Attīstības nacionālie atbalsta instrumenti	10 000	0	2 000			2 000	2 000	2 000	2 000	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	66.07.00 Eiropas Zivsaimniecības fonda (EZF) un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonda (EJZAF) projektu un pasākumu īstenošana (2021–2027)	10 000	0	2 000			2 000	2 000	2 000	2 000	0	
papildinošs pasākums	JVM1 PP14	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		200 000	0	40 000			40 000	40 000	40 000	40 000	0	2027
		valsts pamatfunkciju īstenošana		0	0	0			0	0	0	0	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto	66.07.00 Eiropas Zivsaimniecības fonda (EZF) un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonda (EJZAF) projektu un											

		projektu un pasākumu īstenošana	pasākumu īstenošana (2021–2027)	200 000	0	40 000		40 000	40 000	40 000	40 000	0	
3	<b>RV3: Samazināt biogēnu piesārņojuma ieneses slodzi uz jūras vidi un uzlabot informāciju par nozīmīgiem piesārņojuma avotiem</b>												
		<b>Finansējums kopā</b>		<b>270 000</b>	<b>0</b>	<b>66 667</b>		<b>111 666</b>	<b>91 667</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	
		Pašvaldību budžets											
		Privātais sektors											
		Publiski atvasināto personu (izņemot pašvaldības) budžets											
		Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā, tajā skaitā:											
		valsts pamatfunkciju īstenošana		60 000	0	0		35 000	25 000	0	0	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana		210 000	0	66 667		76 666	66 667	0	0	0	
	VARAM	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		<b>270 000</b>	<b>0</b>	<b>66 667</b>		<b>111 666</b>	<b>91 667</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	
		Summārais											
		valsts pamatfunkciju īstenošana		60 000	0	0		35 000	25 000	0	0	0	
		ES politiku											

		instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	210 000	0	66 667			76 666	66 667	0	0	0	
Detalizēti katram RV uzdevumam	JVM3 EP7	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>	0	0	0			0	0	0	0	0	2027
		valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0			0	0	0	0	0	
1b) pasākums		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	0	0	0			0	0	0	0	0	
	JVM3 EP8	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>	0	0	0			0	0	0	0	0	2027
		valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0			0	0	0	0	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	0	0	0			0	0	0	0	0	
		<b>Vides</b>											

papildinošs pasākums	JVM3 PP15	<b>aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		<b>20 000</b>	0	0			20 000	0	0	0	0	2024
		valsts pamatfunkciju īstenošana	21.13.00 Nozares vides projekti	<b>10 000</b>	0	0			10 000	0	0	0	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	66.07.00 Eiropas Zivsaimniecības fonda (EZF) un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonda (EJZAF) projektu un pasākumu īstenošana (2021–2027);	<b>10 000</b>	0	0			10 000	0	0	0	0	
		<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		<b>200 000</b>	0	66 667			66 667	66 667	0	0	0	2025
papildinošs pasākums	JVM3 PP16	valsts pamatfunkciju īstenošana		<b>0</b>	0	0			0	0	0	0	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	69.00.00 Mērķa "Eiropas teritoriālā sadarbība" pārrobežu sadarbības programmu, projektu un pasākumu īstenošana; 70.06.00 LIFE programmas projekti; 66.07.00 Eiropas Zivsaimniecības fonda (EZF) un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonda (EJZAF) projektu un pasākumu īstenošana (2021–2027)	<b>200 000</b>	0	66 667			66 667	66 667	0	0	0	
		<b>Vides aizsardzības</b>												

5	2a) pasākums	JVM3 PP17	<b>un reģionālās attīstības ministrija</b>		0	0	0			0	0	0	0	0	2025
			valsts pamatfunkciju īstenošana		0	0	0			0	0	0	0	0	
			ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana		0	0	0			0	0	0	0	0	
	2a) pasākums	JVM3 PP18	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		50 000	0	0			25 000	25 000	0	0	0	2025
			valsts pamatfunkciju īstenošana	21.13.00 Nozares vides projekti	50 000	0	0			25 000	25 000	0	0	0	
ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana				0	0	0			0	0	0	0	0		
<b>RV4: Samazināt bīstamo vielu piesārņojuma ieneses slodzi uz jūras vidi un uzlabot informāciju par nozīmīgiem piesārņojuma avotiem</b>															
4			<b>Finansējums kopā</b>		1 919 970	110 558	780 173			538 409	179 165	199 165	112 500		
			Pašvaldību budžets												
			Privātais sektors												
			Publiski atvasināto												

		personu (izņemot pašvaldības) budžets											
		Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā, tajā skaitā:											
		valsts pamatfunkciju īstenošana	170 000	0	20 000			32 500	32 500	52 500	32 500	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	1 749 970	110 558	760 173			505 909	146 665	146 665	80 000	0	
<b>VARAM</b>	<b>Summārais</b>	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>	<b>1 919 970</b>	<b>110 558</b>	<b>780 173</b>			<b>538 409</b>	<b>179 165</b>	<b>199 165</b>	<b>112 500</b>	<b>0</b>	
		valsts pamatfunkciju īstenošana	170 000	0	20 000			32 500	32 500	52 500	32 500	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	1 749 970	110 558	760 173			505 909	146 665	146 665	80 000	0	
		<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>			<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	2027
Detalizēti katram RV pasākumam	JVM5 EP9												

1b) pasākums	JVM5 EP10	valsts pamatfunkciju īstenošana	0		0			0	0	0	0	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	0		0			0	0	0	0	0	
		<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>	0	0	0			0	0	0	0	0	2027
1b) pasākums	JVM5 EP11	valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0			0	0	0	0	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	0	0	0			0	0	0	0	0	
		<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>	0	0	0			0	0	0	0	0	2027
1b) pasākums	JVM5 EP11	valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0			0	0	0	0	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto											

		projektu un pasākumu īstenošana		0	0	0			0	0	0	0	0	
1b) pasākums	JVM5 EP12	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		0	0	0			0	0	0	0	0	2027
		valsts pamatfunkciju īstenošana		0	0	0			0	0	0	0	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana		0	0	0			0	0	0	0	0	
2a) pasākums	JVM5 PP19	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		200 000	0	40 000			40 000	40 000	40 000	40 000	0	2027
		valsts pamatfunkciju īstenošana	21.13.00 Nozares vides projekti	100 000	0	20 000			20 000	20 000	20 000	20 000	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	69.00.00 Mērķa "Eiropas teritoriālā sadarbība" pārrobežu sadarbības programmu, projektu un pasākumu īstenošana; 70.06.00 LIFE programmas projekti	100 000	0	20 000			20 000	20 000	20 000	20 000	0	
papildinošs pasākums	JVM5 PP20	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		200 000	0	50 000			50 000	50 000	50 000	0	0	2026

2a)  
pasākums

	valsts pamatfunkciju īstenošana		0	0	0			0	0	0	0	0	
	ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	66.07.00 Eiropas Zivsaimniecības fonda (EZF) un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonda (EJZAF) projektu un pasākumu īstenošana (2021– 2027)	200 000	0	50 000			50 000	50 000	50 000	0	0	
JVM5 PP21	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		70 000	0	0			16 670	16 665	36 665	0	0	2026
	valsts pamatfunkciju īstenošana	21.13.00 Nozares vides projekti;	20 000	0	0			0	0	20 000	0	0	
	ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	66.07.00 Eiropas Zivsaimniecības fonda (EZF) un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonda (EJZAF) projektu un pasākumu īstenošana (2021– 2027)	50 000	0	0			16 670	16 665	16 665	0	0	
JVM5 PP22	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		0	0	0			0	0	0	0	0	2025
	valsts pamatfunkciju īstenošana		0	0	0			0	0	0	0	0	
	ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto												

2a)  
pasākums

		projektu un pasākumu īstenošana	0	0	0			0	0	0	0	0	
2a) pasākums	JVM5 PP23	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>	50 000	0	0			12 500	12 500	12 500	12 500	0	2027
		valsts pamatfunkciju īstenošana	50 000	0	0			12 500	12 500	12 500	12 500	0	
		21.13.00 Nozares vides projekti;											
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	0	0	0			0	0	0	0	0	
2a) pasākums	JVM5 PP24	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>	1 099 970	110 558	630 173			359 239	0	0	0	0	2024
		valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0			0	0	0	0	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	1 099 970	110 558	630 173			359 239	0	0	0	0	
		71.06.00 Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumentu finansētie projekti											
papildinošs pasākums	JVM5 PP25	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>	200 000	0	40 000			40 000	40 000	40 000	40 000	0	2027

		valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0			0	0	0	0	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	66.07.00 Eiropas Zivsaimniecības fonda (EZF) un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonda (EJZAF) projektu un pasākumu īstenošana (2021–2027); 70.00.00 Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana	200 000		40 000		40 000	40 000	40 000	40 000	0	
2b) pasākums	JVM5 PP26	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>	100 000	0	20 000			20 000	20 000	20 000	20 000	0	2027
		valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0			0	0	0	0	0	
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	70.06.00 LIFE programmas projekti; 69.00.00 Mērķa "Eiropas teritoriālā sadarbība" pārrobežu sadarbības programmu, projektu un pasākumu īstenošana	100 000	0	20 000		20 000	20 000	20 000	20 000	0	
<b>RV5: Samazināt atkritumu ienesi jūras piekrastē un ūdens vidē un uzlabot informācijas bāzi un analītiskos instrumentus pludzes un pasākumu efektivitātes novērtēšanai</b>													
		<b>Finansējums kopā</b>	140 000	0	30 000			35 000	35 000	20 000	20 000	0	
		Pašvaldību budžets											
		Privātais sektors											
		Publiski atvasināto											

		personu (izņemot pašvaldības) budžets											
		Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā, tajā skaitā:											
		valsts pamatfunkciju īstenošana	10 000	0	10 000		0	0	0	0	0		
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	130 000	0	20 000		35 000	35 000	20 000	20 000	0		
<b>VARAM</b>	<b>Summārais</b>	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>	<b>140 000</b>	<b>0</b>	<b>30 000</b>		<b>35 000</b>	<b>35 000</b>	<b>20 000</b>	<b>20 000</b>	<b>0</b>		
		valsts pamatfunkciju īstenošana	10 000	0	10 000		0	0	0	0	0		
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	130 000		20 000		35 000	35 000	20 000	20 000	0		
Detalizēti katram RV pasākumam		<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>		<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>		2027
	JVM6 EP13												

	1b) pasākums		valsts pamatfunkciju īstenošana		0	0	0			0	0	0	0	0
			ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana		0	0	0			0	0	0	0	0
10	1b) pasākums	JVM6 EP14	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		0	0	0			0	0	0	0	0
			valsts pamatfunkciju īstenošana		0	0	0			0	0	0	0	0
			ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana		0	0	0			0	0	0	0	0
	2a) pasākums	JVM6 PP29	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		10 000	0	10 000			0	0	0	0	0
			valsts pamatfunkciju īstenošana	21.13.00 Nozares vides projekti	10 000	0	10 000			0	0	0	0	0
			ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto											

			projektu un pasākumu īstenošana		0	0	0			0	0	0	0	0	
	papildinošs pasākums	JVM6 PP30	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		100 000	0	20 000			20 000	20 000	20 000	20 000	0	2027
			valsts pamatfunkciju īstenošana		0	0	0			0	0	0	0	0	
			ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	66.07.00 Eiropas Zivsaimniecības fonda (EZF) un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonda (EJZAF) projektu un pasākumu īstenošana (2021–2027)	100 000	0	20 000			20 000	20 000	20 000	20 000	0	
	papildinošs pasākums	JVM6 PP31	<b>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</b>		30 000	0	0			15 000	15 000	0	0	0	2025
			valsts pamatfunkciju īstenošana		0	0	0			0	0	0	0	0	
			ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	66.07.00 Eiropas Zivsaimniecības fonda (EZF) un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonda (EJZAF) projektu un pasākumu īstenošana (2021–2027)	30 000	0	0			15 000	15 000	0	0	0	
<b>KOPĀ</b>															
			<b>Finansējums kopā (EUR)</b>		<b>3 702 970</b>	<b>258 558</b>	<b>1 068 840</b>			<b>997 075</b>	<b>637 832</b>	<b>413 665</b>	<b>327 000</b>	<b>0</b>	
			Pašvaldību budžets												

		Privātais sektors												
		Publiski atvasināto personu (izņemot pašvaldības) budžets												
		Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā, tajā skaitā:												
		valsts pamatfunkciju īstenošana	523 000	3 000	35 000			192 500	192 500	60 000	40 000	0		
		ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana	3 179 970	255 558	1 033 840			804 575	445 332	353 665	287 000	0		

**Terminu skaidrojumi:** 1b) pasākumi - laba jūras vides stāvokļa (LJVS) sasniegšanai un saglabāšanai nozīmīgi pasākumi, kuri ir pieņemti saistībā ar citām politikām, politikas plānošanas dokumentiem, bet vēl nav ieviesti vai arī ieviesti nepilnīgi; 2a) pasākumi - papildu pasākumi LJVS sasniegšanai un saglabāšanai, kuri balstās uz esošu ES tiesību aktu un starptautisku līgumu ieviešanas procesiem, bet pārsniedz to noteiktās prasības; 2b) pasākumi - papildu pasākumi LJVS sasniegšanai un saglabāšanai, kuri nav saistīti ar esošiem ES tiesību aktiem un starptautiskiem līgumiem ; papildinoši pasākumi - izpēte, pētījumi. Pasākumu formulējumus skatīt Programmas 1.pielikumā.

**\* Skaidrojumi:**

- 1) Nemot vērā, ka Programma tika nodotas starpinstitūciju saskaņošanai Vienotajā tiesību aktu projektu izstrādes un saskaņošanas portālā (TAP portālā) 2022.gada 9. decembrī, kā arī to, ka vairāku Programmā iekļauto pasākumu īstenošana notika arī 2022.gadā, lai nodrošinātu pasākumu, uzdevumu un vides datu nepārtrauktību, Programmas 7.pielikumā tiek atspoguļots finansējums arī 2022.gadam.
- 2) Daļa Programmas pasākumu tiks ieviesti esošā valsts un pašvaldību budžeta ietvaros, t.sk., VPP2027 u.c. politikas plānošanas dokumentos jau noteikto uzdevumu izpildes ietvaros (t.i. 1b) pasākumiem). Finansējums pasākumu izpildei esošā budžeta ietvaros 1b) pasākumiem netiek atsevišķi aprēķināts, līdz ar to tabulā norādīts kā "0".
- 3) Detalizētu finansējumu pa pasākumiem nav iespējams norādīt, tā kā daudzi pasākumi ir savstarpēji papildinoši un viens finansējuma avots var tikt izmantots vairākus uzdevumu izpildē, kas apgrūtina konkrēta pasākuma finansējuma nodalīšanu.
- 4) Finansējums tiek norādīts pretī gadiem, kad paredzēta konkrētā pasākuma īstenošana. Budžeta programmas (apakšprogrammas) norādītas tikai papildu pasākumiem.
- 5) Plānā paredzētie pasākumi 2023.gadā ir īstenojami esošo budžeta līdzekļu ietvaros. Nepieciešamības gadījumā jautājums par papildu valsts budžeta līdzekļu piešķiršanu Programmā paredzēto rīcības virzienu un to pasākumu īstenošanai 2024. gadam un turpmākajiem gadiem ir izskatāms Ministru kabinetā likumprojekta "Par valsts budžetu 2024. gadam un budžeta ietvaru 2024., 2025. un 2026. gadam" sagatavošanas un izskatīšanas procesā kopā ar visu ministriju un citu centrālo valsts iestāžu iesniegtajiem prioritāro pasākumu pieteikumiem atbilstoši valsts budžeta finansiālajām iespējām.

---

© Oficiālais izdevējs "Latvijas Vēstnesis"